

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 210

**Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile 68
Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 660 Sayılı
Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik
Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3077) ile
Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• **2/3077 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4
- Katılma Yazısı5
- Genel Gerekçesi6
- Madde Gerekçeleri7

• **Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu.....12**

• **Muhalefet Şerhleri.....22**

• **Teklif Metni.....157**

• **Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....157**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlarda ve 660 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Hüseyin Altınsoy</i> Aksaray	<i>Oğuz Üçüncü</i> İstanbul	<i>Nilgün Ök</i> Denizli
<i>Mehmet Demir</i> Kütahya	<i>Hüseyin Özhan</i> Adıyaman	<i>Mehmet Uğur Gökgöz</i> Isparta
<i>Rukiye Toy</i> Sivas	<i>Adem Korkmaz</i> Burdur	<i>Osman Zabun</i> Isparta
<i>Ejder Açıkkapı</i> Elâzığ	<i>Tahir Akyürek</i> Konya	<i>Arslan Tatar</i> Şırnak
<i>Erol Keleş</i> Elâzığ	<i>İshak Şan</i> Adıyaman	<i>Adem Yıldırım</i> İstanbul
<i>Kemal Karahan</i> Hatay	<i>Refik Özen</i> Bursa	<i>Adem Yeşildal</i> Hatay
<i>Mustafa Yavuz</i> Bursa	<i>Mehmet Emin Öz</i> Erzurum	<i>Ahmet Fethan Baykoç</i> Ankara
<i>Ali İnci</i> Sakarya	<i>Faruk Aytek</i> Adana	<i>Ertuğrul Kocacık</i> Sakarya
<i>Hasan Çilez</i> Amasya	<i>Saffet Bozkurt</i> Zonguldak	<i>Mustafa Hakan Özer</i> Konya
<i>Fatma Aksal</i> Edirne	<i>Orhan Erdem</i> Konya	<i>Ayhan Salman</i> Bursa
<i>İbrahim Yurdunuseven</i> Afyonkarahisar	<i>Fahrettin Tuğrul</i> Uşak	<i>Celalettin Köse</i> Gümüşhane
<i>İsmail Güneş</i> Uşak	<i>Nazım Elmas</i> Giresun	<i>Mevlüt Kurt</i> Kahramanmaraş
<i>Ahmet Kılıç</i> Bursa	<i>Abdullah Doğru</i> Adana	<i>Harun Mertoğlu</i> Rize
<i>Yusuf Ahlatcı</i> Çorum	<i>Çiğdem Karaaslan</i> Samsun	<i>Yahya Çelik</i> İstanbul
<i>Cüneyt Yüksel</i> İstanbul	<i>Mestan Özcan</i> Tekirdağ	<i>Muhammet Müfit Aydın</i> Bursa

Kayhan Türkmenoğlu
Van

Mervan Gül
Siirt

Süleyman Şahan
Yozgat

Zehranur Aydemir
Ankara

Çiğdem Koncagül
Tekirdağ

Mehmet Sait Yaz
Diyarbakır

Yusuף Ziya Aldatmaz
Bartın

Osman Sağlam
Karaman

Yaşar Kırkpınar
İzmir

Ümmügölşen Öztürk
İstanbul

Şahin Tin
Denizli

Necmettin Erkan
Kırşehir

Lütfiye Selva Çam
Ankara

Orhan Ateş
Bayburt

Cevahir Uzkuŗt
Niğde

Çiğdem Erdoğan
Sakarya

Abdürrahim Dusak
Şanlıurfa

Mehmet Eyup Özkeçeci
Gaziantep

Resul Kurt
Adıyaman

Rümeysa Kadak
İstanbul

Fehmi Alpay Özalan
İzmir

Abdurrahim Fırat
Erzurum

Sunay Karamık
Adana

Murat Cahid Cıngı
Kayseri

Sayın Bayar Özsoy
Kayseri

KATILMA YAZISI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlar ile 660 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne (2/3077) katılıyor, imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

13.05.2025

Hulusi Akar

Kayseri

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3077)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Anayasa Komisyonu Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında yapılan değişiklik neticesinde parlamenter hükümet sisteminden Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmiştir.

Yapılan Anayasa değişikliği sonrasında 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı Kanunla, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Bakanlar Kuruluna, Anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlanması amacıyla çeşitli kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılması konusunda yetki verilmiştir. Verilen yetki çerçevesinde 9/7/2018 tarihinde yürürlüğe giren 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde uygulaması kalmayacak olan tüzük, Bakanlar Kurulu, Başbakan, Başbakanlık, kanun tasarısı gibi bazı ibareler ile Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle düzenlenmesi gerekli olan konuların kanun ve kanun hükmünde kararname metinlerinden çıkarılması hususlarında düzenlemeler yapılmıştır.

Anayasa Mahkemesi, 4/6/2024 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 7/12/2023 tarih ve 2018/117 Esas, 2023/212 Karar sayılı ve 5/6/2024 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 7/12/2023 tarih ve 2021/125 Esas, 2023/213 Karar sayılı kararları ile 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle getirilen hükümlerin önemli bir kısmını Anayasanın mülga 91 inci maddesi uyarınca Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenemeyecek hususları içerdikleri veya 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin dayanağı olan 7142 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadıkları gerekçesiyle iptal etmiştir.

Hazırlanan Kanun Teklifi ile Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararlarının oluşturacağı hukuki boşluğun doldurulması ve uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla Anayasa Mahkemesi kararlarının gerekçelerine uygun olarak iptal edilen hükümlerin kanunla düzenlenmesi öngörülmektedir. Bu kapsamda; 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen düzenlemelerin önemli bir kısmı aynen bazıları ise düzenleme tarihi esas alınarak revize edilmek suretiyle yeniden düzenlenmiştir.

Bu itibarla, Kanun Teklifiyle, Diyanet İşleri Başkanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Rekabet Kurumu ile Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun teşkilat yapısı, görev ve yetkileri, personelinin atama, mali ve sosyal hakları düzenlenmekte ve yürüttükleri iş ile işlemlerin usul ve esaslarına yönelik mali ve idari hükümlere yer verilmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesiyle, 633 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde yapılan değişiklikler Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Maddeyle, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi ile uygulamada karşılaşılan sorunlar dikkate alınarak 633 sayılı Kanunda yeniden düzenleme yapılmaktadır.

Bu çerçevede, Başkanlığa Anayasa ve Kanunla verilen “din konusunda toplumu aydınlatmak” sorumluluğu kapsamında resmi kurumlarca incelenmesi talep edilen dini yayınların incelenmesi ve mütalaa verilmesi ile namaz vakitleri, dini gün ve gecelerin tespit ve ilan edilmesi, bunun için gerekli çalışmaların yürütülmesi, Kur'an-ı Kerim meallerinin Başkanlık ile diğer kamu kurumları, özel kişi ve kuruluşların talebi üzerine veya re'sen incelenmesi ya da incelettirilmesi görevleri beşinci fıkraya (ğ), (h) ve (ı) bentleri olarak eklenmekte; İslam'ın ana kaynağı Kur'an-ı Kerim'in doğru anlaşılması bakımından da Dinin temel nitelikleri açısından sakıncalı olduğu Kurul tarafından tespit edilen meallerin yetkili ve görevli yargı mercilerine yapılan başvuru üzerine basım ve yayımının durdurulması, toplatılması ve imha edilmesi ile internet ortamından yapılan yayınlara yönelik de içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararı verilebilmesi yönünde düzenleme yapılmakta; Kurul üye ve uzmanlarının asli görevlerini daha verimli ve sağlıklı yapabilmeleri amacıyla Kurulun idari ve mali işlerinin Kurul sekreterliği tarafından yürütülmesi öngörülmekte; özel kişi veya kuruluşlarca incelenmesi talep edilen dinî yayınların bedeli karşılığında incelenmesi ve mütalaa verilmesi görevine yönelik beşinci fıkranın (e) bendi hükmü yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 2- 703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesiyle 633 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde yapılan değişiklikler Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 141 inci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 633 sayılı Kanuna dercedilmektedir. Hükümle, Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulunun yapısı ile görev ve yetkilerinde düzenleme yapılması öngörülmektedir.

Madde 3- 703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesiyle 633 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde yapılan değişiklikler Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 141 inci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 633 sayılı Kanuna dercedilmektedir. Hükümle, Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Dinî Yayınlar Genel Müdürlüğü ve Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkilerinde düzenleme yapılması öngörülmektedir.

Madde 4- 703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesiyle 633 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde yapılan değişiklikler Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesiyle getirilen bu hükümlerin kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 633 sayılı Kanuna dercedilmesi öngörülmektedir. Hükümle, Başkanlık müşaviri, Başkanlık müftüsü ve Başkanlık vaizi ünvanındaki personelin Başkan tarafından uygun görülen merkez veya taşra teşkilatına ait birimlerde çalıştırılabilmesi öngörülmekte ve Başkanlığa ait kadrolara ilk defa açıktan atanacak personelin atamalarına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Madde 5- 703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesiyle 633 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde yapılan bazı değişiklikler Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 633 sayılı Kanuna dercedilmektedir. Hükümle, Hac ve umre seyahatlerinin yürütülmesine ilişkin iş ve işlemlere yönelik yapılan harcamaların denetlenmesi ile usul ve esaslarının belirlenmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 6- 703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesiyle 633 sayılı Kanunun 18/A maddesinin değiştirilen birinci fıkrası Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 633 sayılı Kanunun 18/A maddesinde değişiklik yapılması öngörülmektedir. Düzenleme ile Başkanlık yurt dışı teşkilatının, Bakanlıklar ile benzer olarak ataselek ve müşavirliklerden oluşması amaçlanmaktadır. Ayrıca yurt dışındaki vatandaşlarımız ve soydaşlarımızın kültürel bağlarının korunması, güçlendirilmesi, dini konularda aydınlatılması ile din hizmetleri ve din eğitimi faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonunca mahallinde sözleşmeli statüde istihdam edilen personele yapılan ödemeye esas üst sınırın yeniden belirlenmesi hedeflenmektedir.

Madde 7- 703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesiyle 633 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinde yapılan değişiklikler Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 633 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Madde ile, dini kültür, tecrübe ve ihtisasları ile tanınmış kimselerden, Din İşleri Yüksek Kurulu çalışmaları için rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlamak, tercüme yaptırmak, vaaz verdirilmesi amacıyla yararlanılmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 8- 703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesiyle 633 sayılı Kanuna eklenen ek 6 ncı madde Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 633 sayılı Kanuna dercedilmektedir. Hükümle, Başkanlıkça yapılan sınavlara görevlendirilen personele ödenecek ücretin usul ve esasları belirlenmektedir.

Madde 9- Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK), 57 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurularak, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünü bünyesine almıştır. Madde ile 2690 sayılı Kanunun adının TENMAK ile doğrudan ilişkilendirilmesi ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 119 uncu maddesinin (b) bendiyle 2690 sayılı Kanunun 15 inci maddesinde yapılan değişikliğin iptaline ilişkin Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125, K:2023/213 sayılı kararına istinaden düzenleme yapılmak suretiyle ulusal bir Ar-Ge kurumu olan TENMAK' ın mevcut mali muafiyetlerden yararlanmaya devam etmesi amaçlanmaktadır. Diğer yandan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 117 nci maddesinin (c) bendiyle değişiklik yapılan 4865 sayılı Kanunun, Anayasa Mahkemesinin aynı kararıyla iptal edilen 18 inci maddesinde TENMAK'a tanınmış olan; birinci fıkrasındaki kurumlara vergisine ilişkin muafiyet, ikinci fıkrasındaki Kurumun faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden tanınan vergi ve harç muafiyeti ile açılacak dava ve icra takiplerinde teminat aranmasına ilişkin muafiyet ve dördüncü fıkrasındaki araştırma ve incelemeler için ilmi haber, ruhsatname veya imtiyaz alınmasına ilişkin muafiyet düzenlemeleri maddeye aynen dercedilmek, madde metninde yer alan gümrük vergisine ilişkin muafiyet ise 4865 sayılı Kanunun aynı maddesinin üçüncü fıkrasındaki gümrük vergisi muafiyetine ilişkin hüküm nazara alınarak uyarlanmak suretiyle ulusal bir Ar-Ge kurumu olan TENMAK' ın anılan Kanun kapsamındaki mevcut mali muafiyetlerden de yararlanmaya devam etmesi amaçlanmaktadır.

Diğer yandan 4865 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin Teklif ile yürürlükten kaldırılması öngörülen; dördüncü fıkrasında Kuruma tanınmış olan desteklenen projelerin bütçelerine ait tutarların proje adına açılacak özel hesaplara aktararak izlenebilmesine ilişkin hükmün Kurumun ihtiyaçları çerçevesinde yeniden düzenlenmek suretiyle maddeye dercedilmesi ve beşinci fıkrasında Kuruma tanınmış olan Kurum tarafından yürütülen ve desteklenen projeler için diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan destek alınabilmesi ile bu kapsamda Kuruma aktarılan tutarların Kurum bütçesine gelir kaydedilmeksizin açılacak özel hesaplarda izlenebilmesine ilişkin hükmün maddeye dercedilmesi suretiyle ulusal bir Ar-Ge kurumu olan TENMAK' ın anılan Kanun kapsamındaki mevcut mali düzenlemelerden yararlanmaya devam etmesi amaçlanmaktadır.

Madde 10- Madde ile, 703 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin 119 uncu maddesinin (c) bendiyle 2690 sayılı Kanuna eklenmiş olan ek 2 nci maddenin iptaline ilişkin Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125, K:2023/213 sayılı kararına istinaden düzenleme yapılmak suretiyle, ulusal bir Ar-Ge kurumu olan TENMAK'ın stratejik önemi haiz enerji, nükleer ve maden teknolojileri alanlarında ülkemizin ihtiyaç duyduğu araştırma, inovasyon ve teknoloji geliştirme çalışmalarını yaparak bunları üretime ve ticari değere dönüştürebilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 11- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125; K:2023/213 sayılı kararı ile 2690 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesi iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hüküm, karar gerekçesi dikkate alınarak Kanuna dercedilmekte ve ulusal bir Ar-Ge kurumu olan TENMAK'a mal ve varlıkların devlet malı sayılmasına, haczedilmemesine ve rehnedilmemesine yönelik muafiyet tanınması amaçlanmaktadır.

Madde 12- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125; K:2023/213 sayılı kararı ile 2690 sayılı Kanunun ek 6 ncı maddesi iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hüküm, karar gerekçesi dikkate alınarak Kanuna dercedilmekte ve enerji sektöründe, özellikle yüksek teknoloji alanında dünyada yaşanan dönüşümleri ve gelişmeleri takip etmek ve ülkemiz enerji ihtiyacını yerli ve milli kaynaklarımızdan karşılayabilmek adına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının yetişmiş ve nitelikli insan kaynağının oluşturulabilmesi maksadıyla 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Kanun kapsamında yurt dışı öğrenimlerini tamamlayarak göreve başlayan bursiyerlerin kariyer meslek kadrolarına atanmaları amaçlanmaktadır.

Madde 13- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125; K:2023/213 sayılı kararı ile 2690 sayılı Kanunun ek 8 inci maddesi iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hüküm, karar gerekçesi dikkate alınarak Kanuna dercedilmekte ve ulusal bir Ar-Ge kurumu olan TENMAK'ın görevlerini etkin ve verimli olarak yerine getirebilmesini teminen Kurumun en üst karar organı olan Yürütme Kurulunun başkan ve üyelerine yönelik yürütme kurulu ücreti uygulamasının sürdürülmesi amaçlanmaktadır.

Madde 14- Madde ile, istihdam edilmek üzere 1416 sayılı Kanun hükümlerine göre TENMAK'ın faaliyete geçtiği tarihe kadar yurt dışına gönderilmiş veya gönderilmeye hak kazanmış olanların atamaları hakkında geçici düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 15- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125; K:2023/213 sayılı kararı ile 2863 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası iptal edilmiştir. Madde ile Cumhurbaşkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin idare ve kontrolünde bulunan kültür ve tabiat varlıklarının koruma, bakım onarım, teşhir tanzim ve benzeri faaliyetlerinin müze işletmesi ve ziyaretçi hizmetleri ile eşgüdüm içerisinde kendi bünyesinde yürütülmesi amaçlanmaktadır.

Madde 16-703 sayılı KHK, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığının kurucu mevzuatı olan 12 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinden önce yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Bu sebeple, 703 sayılı KHK'da Cumhurbaşkanlığına bağlı saray, köşk, kasır ve müzelerden sağlanan her türlü gelir ile bunların bakım ve onarımı için yapılan şartlı bağışlar ve yardımların Cumhurbaşkanlığı adına açılacak hesaba yatırılması uygun görülmüştü. Ancak 12 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığına bağlı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı kurulmuştur.

Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125; K:2023/213 sayılı kararı ile 2863 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesi iptal edilmiştir. Madde ile, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına bağlı saray, köşk, kasır ve müzelerden sağlanan her türlü gelir ile bunların bakım ve onarımı için yapılan şartlı bağışlar ve yardımların daha etkin kullanılması için gelirler, bağışlar ve yardımların Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı muhasebe birimi hesabına yatırılması ve bütçeye özel gelir kaydedilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 17- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125; K:2023/213 sayılı kararı ile 2863 sayılı Kanunun ek 8 inci maddesi iptal edilmiştir. Madde ile Cumhurbaşkanlığının sorumluluğunda bulunan tarihî bina ve objelerin onarımları ve restorasyonları ile çevre düzenlemesine ilişkin mal ve hizmet alımları ile münhasıran özel ihtisas gerektiren konularda Cumhurbaşkanlığınca mütalaa ve

hukuki hizmet satın alma işlerinin 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 18- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile 3213 sayılı Kanunun ek 16 ncı maddesi iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hüküm, karar gerekçesi dikkate alınarak Kanuna dercedilmekte ve kamusal görev ve faaliyetler icra eden, kamu tüzel kişiliğini haiz bir kamu idaresi olarak yapılandırılan Genel Müdürlüğün mal ve varlıklarının hukuki statüsünün düzenlenmesi, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç, her türlü vergi, resim, harç ve paydan, tapu ve kadastro işlemlerinden kaynaklanan her türlü döner sermaye ücreti ve benzeri yükümlülüklerden muaf tutulması amaçlanmaktadır.

Madde 19- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile 3213 sayılı Kanunun ek 17 nci maddesi iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hüküm, karar gerekçesi dikkate alınarak Kanuna dercedilmekte ve 3213 sayılı Maden Kanunu, 30/5/2013 tarihli ve 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu ve ilgili mevzuat uyarınca Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce gerçekleştirilen denetimlerde veya bu faaliyetlere ilişkin yürütülen diğer idari işlemlerde görev alan çalışanların, kovuşturma sürecinde üstlenebilecekleri avukat giderlerinin Bakan onayı olması şartıyla Genel Müdürlükçe karşılanabilmesi düzenlenmektedir. Böylelikle kamu görevinin, şahsi endişelere kapılmaksızın güven duygusuyla yerine getirilebilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 20- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile 3213 sayılı Kanunun ek 18 inci maddesi iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hüküm, karar gerekçesi dikkate alınarak Kanuna dercedilmekte ve Genel Müdürlüğün ruhsat ve hak sahiplerine kayıtlı elektronik posta adresi (KEP) veya Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) yoluyla tebligat yapmasına olanak sağlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasıyla kayıtlı elektronik posta adresi kullanma yükümlülüğünü yerine getirmeyenlere uygulanacak yaptırım düzenlenmektedir.

Ayrıca, 3213 sayılı Kanunun 13 üncü maddesindeki “bu Kanun gereğince uygulanan idari para cezaları her yıl 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranı nispetinde artırılır.” hükmü uyarınca idari para cezaları her yıl güncellendiğinden, yeniden değerlemeye ilişkin atıf düzenlemede yer almamakta ve Anayasa Mahkemesince iptal edilen hükümde yer alan idari para cezasının tutarı yeniden değerlendirme oranı gözetilmek suretiyle yeniden düzenlenmektedir.

Madde 21- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117, K:2023/212 sayılı kararı ile, 4054 sayılı Kanun’un 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilen 22 nci maddesi Anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından bahisle, Anayasanın mülga 91 inci maddesi uyarınca iptal edilmiştir. Madde ile Rekabet Kurulunun, Kurumun karar organı olduğu, biri Başkan biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan toplam yedi üyeden oluştuğu hususu düzenlenmektedir.

Madde 22- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117, K:2023/212 sayılı kararı ile, 4054 sayılı Kanunun 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilen 23 üncü maddesinin, kamu hizmetine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiği, bu itibarla kuralın, Anayasanın mülga 91 inci maddesi uyarınca Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenemeyecek alan içinde kaldığı ifade edilerek, Anayasanın mülga 91 inci maddesi yönünden Anayasaya aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir. Madde ile Rekabet Kurulu üyelerinin, en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşıyanlar arasından seçileceği hususu düzenlenmektedir.

Madde 23- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilen Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu başkan ve üyeliğine atanmada dört yıllık yükseköğrenim görme şartının aynen muhafaza edilmek suretiyle yeniden düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 24- Madde ile 2690 sayılı Kanunun 15 inci maddesinde yapılan düzenlemeler neticesinde 4865 sayılı Kanunun mükerrer veya uygulama imkânı kalmamış olan hükümlerinin yürürlükten kaldırılması amaçlanmaktadır.

Madde 25- Madde ile, 2690 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesinde yapılan düzenlemeler neticesinde 4865 sayılı Kanunun mükerrer olan madde hükmünün yürürlükten kaldırılması amaçlanmaktadır.

Madde 26- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 Tarihli ve E:2018/117, K:2023/212 sayılı kararı ile 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun ek 1 inci maddesi iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hüküm, karar gerekçesi dikkate alınarak Kanuna dercedilmekte ve elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin kurulması ve işletilmesinde ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişilerine proje onay ve kabul işlemleri yetkisi verilebilmesine ilişkin olarak, proje onayı ve kabul işlemlerinin hem ihtisasları hem de görev alanları bakımından çeşitli kurum ve kuruluşlar eliyle yürütülmesinin elzem olması ve hizmetin hızlı ve kolay bir şekilde sürdürülmesi için yetkilendirme yapılabilmesi ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına verilen yetkiye dayanılarak yerine getirilmekte olan proje onay ve kabul işlemlerinin etkin, verimli ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesine ilişkin personel ve kaynak kullanımı giderlerinin karşılanabilmesi ve bu giderlerin kamuya ilave yük getirmesinin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 27- Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117, K:2023/212 sayılı kararı ile, 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları iptal edilmiştir. Maddenin birinci fıkrasıyla, Kurumun karar organı olan Kurulun nasıl oluşacağı hüküm altına alınmaktadır. Buna göre kurul, Cumhurbaşkanı tarafından biri Kurul Başkanı, bir İkinci Başkan olmak üzere atanan toplam dokuz üyeden oluşmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrası ile, Kurul üyeliklerine atanacaklarda aranacak şartlar belirlenmektedir.

Madde 28- Yürürlük maddesidir.

Madde 29- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

16/05/2025

Esas No: 2/3077

Karar No: 18

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3077 esas numaralı “*Bazı Kanunlarda ve 660 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*”, Komisyonumuzun 13/05/2025 tarihinde yaptığı 31’inci birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. GİRİŞ

Aksaray Milletvekili Hüseyin ALTINSOY ve İstanbul Milletvekili Oğuz ÜÇÜNCÜ ile 68 Milletvekili tarafından 02/05/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/3077 esas numaralı; “*Bazı Kanunlarda ve 660 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*”, Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Anayasa Komisyonuna, Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 13/05/2025 tarihinde yaptığı 31’inci birleşiminde 2/3077 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahipleri Aksaray Milletvekili Hüseyin ALTINSOY ve İstanbul Milletvekili Oğuz ÜÇÜNCÜ ile Adalet Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Başkanlığı, Sayıştay Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Diyanet İşleri Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Rekabet Kurumu, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK), Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), Türk Patent ve Marka Kurumu, Türkiye, Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK), Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG), Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Posta ve Telgraf Teşkilatı (PTT), Türkiye Belediyeler Birliği ve Erişim Sağlayıcıları Birliği temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuz tarafından 31’inci birleşimde tamamlanan 2/3077 esas numaralı Kanun Teklifinin görüşmeleri; toplam 4 saat 45 dakika sürmüş ve görüşmelerde 39 sayfa tam tutanak tutulmuştur¹.

2. 2/3077 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/3077 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

- Anayasa Mahkemesinin, 4/6/2024 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 7/12/2023 tarih ve 2018/117 Esas, 2023/212 Karar sayılı ve 5/6/2024 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 7/12/2023 tarih ve 2021/125 Esas, 2023/213 Karar sayılı kararları ile 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle getirilen hükümlerin önemli bir kısmını Anayasanın mülga 91 inci maddesi uyarınca Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenemeyecek hususları içerdikleri veya 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin dayanağı olan 7142 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadıkları gerekçesiyle iptal etmesi neticesinde; Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararlarının oluşturacağı hukuki boşluğun doldurulması ve uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla Anayasa Mahkemesi kararlarının gerekçelerine uygun olarak iptal edilen hükümlerin kanunla düzenlenmesine ve bu kapsamda 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile getirilen düzenlemelerin önemli bir kısmının aynen, bazılarının ise düzenleme tarihi esas alınarak revize edilmek suretiyle yeniden düzenlenmesine,

- Din İşleri Yüksek Kuruluna; resmî kurumlarca incelenmesi talep edilen dini yayınları inceleme ve dini yayınlar hakkında mütalaa verme, namaz vakitleri ile dini gün ve geceleri ilgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak tespit ve ilan etme, Kur’an-ı Kerim meallerini talep üzerine veya resen inceleme ya da incelettirme yetkisi verilmesine, ayrıca İslam Dininin temel nitelikleri açısından sakıncalı olduğu Din İşleri Yüksek Kurulu tarafından tespit edilen meallerin yargı kararı üzerine basım

¹Plan ve Bütçe Komisyonunun 13/5/2025 tarihli 31’inci birleşiminin tutanaklarına aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir:

<https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4186>

ve yayımının durdurulmasına, dağıtılmış olanların toplatılmasına ve imha edilmesine, bunlara ilaveten dini kültür, tecrübe ve ihtisasları ile tanınmış kimselerden Din İşleri Yüksek Kurulu çalışmaları için rapor, tebliğ, makale ve kitap hazırlatmak, tercüme yaptırmak ve vaaz verdirmek amacıyla yararlanılmasına,

- Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulunun bir başkan ile on iki üyeden oluşmasına, mushaflar, cüzler halindeki mushaflar, mealli mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur'an-ı Kerimlerin basımında ve yayımlanmasındaki gerekliliklerin belirlenmesine, bunların yanında Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu tarafından onaylanmadan yayımlanan mushaflara ilişkin yetkili ve görevli yargı merciince basım ve yayımın durdurulabilmesine, dağıtılmış olanların toplatılabilmesine ve imha edilebilmesine yönelik karar verilebilmesine, ayrıca yargı merci tarafından verilen basım ve yayımı durdurma, toplatma ve imha kararlarına karşı itiraz yolunun açık olmasına,

- Diyanet İşleri Başkanlığının (Başkanlık) manevi danışmanlık hizmeti sunabilmesine, kurban ibadetinin usulüne uygun şekilde yerine getirilmesine yönelik çalışmalar yapabilmesine ve vekâletle kurban hizmeti sunan kurum ve kuruluşları denetleyebilmesine, bunların yanında okuma salonu, aile ve dinî rehberlik merkezi, gençlik çalışmaları merkezi ve kütüphane açabilmesi ile yardım kampanyalarını organize edebilmesine, ayrıca Başkanlık müşaviri, Başkanlık müftüsü ve Başkanlık vaizi unvanındaki personelin Diyanet İşleri Başkanının uygun göreceği merkez veya taşra teşkilatına ait birimlerde çalıştırılabilmesine,

- Başkanlığın yurt dışı teşkilatının müşavirlik ve ataşeliklerden oluşacağı ile yurt dışı mahallinde sözleşmeli statüde istihdam edilen personele yapılan ödemeye esas üst sınırın yeniden belirlenmesine, yine Başkanlıkça yapılan sınavlarda görevlendirilen personele ödenecek ücretin usul ve esaslarının oluşturulmasına, bunlara ek olarak hac ve umre seyahatleri ile ilgili iş ve işlemler ile bu alandaki harcamaların Başkanlık ve gerektiğinde Cumhurbaşkanlığınca görevlendirilecek denetim elemanlarınca denetlenmesine,

- 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanunun adının Türkiye, Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK) ile doğrudan ilişkilendirilmesi amacıyla Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu ile ilgili Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun şeklinde değiştirilmesine ve TENMAK'ın belirli şartlar dahilinde gümrük vergisi ile özel idare ve belediyelere ait her türlü vergi, harç ve fondan, bina ve arazi vergilerinden muaf tutulmasına, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu ad ve hesabına 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun kapsamında yurt dışında yüksek lisans ve doktora programlarına gönderilen öğrencilerin eğitimleri sonunda TENMAK bünyesinde kariyer meslek kadrolarına atanabilmesine,

- TENMAK tarafından yürütülen projelerin gerçekleştirilmesi sırasında ortaya çıkan fikrî ve sınai ürünler üzerindeki hakların sözleşmeyle düzenlenmesine ve Kurumun bu ürün ve haklar ile ilgili olarak üretim ve satış yapabilmesine, TENMAK'ın mal ve varlıklarının devlet malı sayılmasına, haczedilememesi ve rehnedilememesine, ayrıca TENMAK Yürütme Kurulu başkanı ve üyelerine kamu iktisadi teşebbüslerindeki yönetim kurulu başkan ve üyeleri için belirlenen ücret tutarında yürütme kurulu ücreti ödenebilmesine,

- 1416 sayılı Kanun kapsamında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ad ve hesabına yurt dışına yüksek lisans ve doktora programlarına gönderilen öğrencilerin eğitimleri sonunda Bakanlığın kariyer meslek kadrolarına atanabilmesine,

- Cumhurbaşkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin idare ve kontrolünde bulunan kültür ve tabiat varlıklarının koruma, bakım, onarım, teşhir, tanzim ve benzeri faaliyetlerinin müze işletmesi ve ziyaretçi hizmetleri ile eşgüdüm içerisinde kendi bünyelerinde yürütülmesine, bunun yanında

Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına bağlı saray, köşk, kasır ve müzelerden sağlanan her türlü gelir ile bunların bakım ve onarımı için yapılan şartlı bağışlar ve yardımların daha etkin kullanılması için Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı adına bir kamu bankasında açılacak hesaba yatırılmasına, ayrıca Cumhurbaşkanlığının sorumluluğundaki tarihi bina ve objelerin onarımları ve restorasyonları ile çevre düzenlemesine ilişkin mal ve hizmet alımları ile münhasıran özel ihtisas gerektiren konularda Cumhurbaşkanlığınca mütalaa ve hukuki hizmet satın alma işlerinin Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilmesine,

- Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nün (MAPEG) mal ve varlıklarının devlet malı statüsüne alınmasına, bunun yanında MAPEG'in katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç, her türlü vergi, resim, harç ve paydan, tapu ve kadastro işlemlerinden kaynaklanan her türlü döner sermaye ücretinden muaf tutulmasına, bunlara ek olarak MAPEG'in görev ve sorumluluklarının yerine getirilmesinden dolayı haklarında ceza davası açılmış kamu çalışanlarının, vekâlet ücreti ile davayla ilgili olarak yaptıkları giderlerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanının onayı ile MAPEG tarafından karşılanabilmesine, ayrıca MAPEG'in 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu kapsamında ruhsat ve hak sahiplerine kayıtlı elektronik posta adresi (KEP) veya Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) yoluyla tebligat yapabilmesine, ruhsat ve hak sahibi olanlardan kayıtlı elektronik posta adresi (KEP) kullanmayanlara idari para cezası verilebilmesine,

- Rekabet Kurulunun biri Başkan biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan toplam yedi üyeden oluşmasına ve Kurul üyeliği için aranan niteliklerin belirlenmesine,

- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu başkan ve üyeliğine atanmada aranan dört yıllık yükseköğrenim görme şartının yeniden düzenlenmesine,

- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun Cumhurbaşkanı tarafından atanan biri Kurul Başkanı, biri İkinci Başkan olmak üzere toplam dokuz üyeden oluşmasına ve Kurul üyeliği için aranan niteliklerin belirlenmesine,

yönelik hükümlerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) İçtüzüğünde komisyonların çalışma yöntemlerinin tanımlandığı, bu çerçevede TBMM Başkanlığının kanun tekliflerini esas komisyonun yanında uzmanlık alanlarına göre tali komisyonlara sevk ettiği ve 2/3077 esas numaralı kanun teklifi gibi kanun tekliflerinin içerikleri nedeniyle ilgili tali komisyonlarda da görüşülmesi gerektiği, son dönemde TBMM Başkanlığına sunulan ve içeriğini Anayasa Mahkemesinin 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye (703 sayılı KHK) ilişkin verdiği iptal kararlarının oluşturduğu kanun tekliflerinin benzer mahiyette olduğu, bu kapsamda ilgili tekliflerin birleştirilerek bütüncül bir şekilde görüşülmesinin yasamanın etkinliği açısından yararlı olacağının değerlendirildiği, bunlara ek olarak Anayasa Mahkemesinin bazı iptal kararlarının yürürlüğe girmesi ile konuya yönelik yasal düzenleme yapılması arasında uzun bir sürenin bulunduğu ve bu sürede hak kayıplarının olabileceği, bu doğrultuda Anayasa Mahkemesince iptal edilen maddelere yönelik daha hassas davranılmasının yerinde olacağı,

- Kanun tekliflerinin merkezi yönetim bütçesine etkisinin tam olarak anlaşılabilmesi için tekliflerle birlikte hazırlanan düzenleyici etki analizlerinin her bir düzenleme için ayrıntılı şekilde hazırlanmasının yerinde olacağı, bu kapsamda teklifte getirilen her düzenlemenin merkezi yönetim bütçesi üzerinde oluşturacağı yükün ve mevcut yük durumunun ayrıntılı anlatımının önemli görüldüğü, buna ek olarak kanun teklifinin Komisyon görüşmelerine teklifin içeriği ile ilgili bulunan kurum ve kuruluşların üst düzey yetkililerinin katılmasının olumlu karşılandığı ancak ilgili tüm kurum başkanlarının da toplantıya katılmasının yasamanın saygınlığı açısından önem arz ettiği,

- Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yerine getirilecek olan manevi danışmanlık hizmetinin yerinde ancak geç kalmış bir hizmet olarak görüldüğü, ancak hizmeti verecek kurum çalışanlarının nitelikli çalışanlar arasından seçilmesinin ve bu çalışanlara çocuk ve genç gelişimi eğitimi verilmesinin son derece önemli olduğu, bunun yanında manevi danışmanlık hizmetine her alanda gereksinim duyulmadığı, buna göre okullarda bu sürecin din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri ile psikolojik danışmanlık ve rehberlik öğretmenleri eliyle Millî Eğitim Bakanlığı güdümünde yapıldığı, bu kapsamda okullarda ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı nezdinde manevi danışmanlık hizmeti veren personellerin de bulunmasının uygulamada ikilik oluşturabileceği, öte yandan Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesinin bir çok kurumun bütçesinden fazla olduğu ve bu büyüklükteki bir bütçenin harcama ayrıntılarının kamuoyuna açıklanmasının gerekli görüldüğü,

- Diyanet İşleri Başkanlığının 52 büyükelçilikte din hizmetleri müşavirliği, 38 başkonsoloslukta din hizmetleri ataşeliği ve 10 ülkede din hizmetleri koordinatörlüğü olmak üzere toplamda 102 tane yurt dışı temsilciliğinin bulunduğu, söz konusu temsilciliklerin ve görevlerinin önemli olduğu ancak bu temsilciliklerde görevlendirilen personel sayısının iş yüküne kıyasla fazla olduğunun değerlendirildiği, buna göre yurt dışında görevlendirilecek personel sayısı belirlenirken iş yükü kriterinin göz önünde bulundurulması gerektiği, bunun yanında hac ve umre faaliyetlerinin Türkiye Diyanet Vakfı aracılığıyla yürütüldüğü ve teklifte hac ile umre faaliyetlerinin Başkanlık ve gerektiğinde de Cumhurbaşkanlığı tarafından denetleneceğine ilişkin bir düzenlemenin bulunduğu, ancak bu denetim yönteminin kamuoyu denetimi açısından eksik kalabileceği, bu kapsamda Sayıştay tarafından da bir denetim yapılmasının ve yapılan denetim faaliyetlerinin rapor halinde kamuoyu ile paylaşılmasının denetimin etkinliğine katkı sağlayacağını değerlendirildiği,

- Ülkemizde kullanılan Kur'an-ı Kerim meallerinin ve tefsirlerinin Din İşleri Yüksek Kurulu tarafından incelenmesinin meal ve tefsirlerin birliği ve doğruluğu açısından olumlu karşılandığı ancak tefsirlerin incelenmesinin kurumların inceleme talebi olmadan da yapılmasının gerekli görüldüğü, öte yandan bu incelemenin Kurul dışından bir şahıs ya da kuruma yaptırılmasının Kurul dışından incelemeyi yapanın niteliklerinin yeterliliği noktasında tartışmalara neden olabileceği, ayrıca mushafın kurum dışından uzmanlara incelenmesi durumunda incelemeler arasında bir standart yakalanmasının güç olacağı, bu kapsamda inceleme sürecinin standardının belirlenmesi veya sadece Kurul tarafından kurum içine yaptırılmasının yerinde olacağı,

- MAPEG ve Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün (MTA) madencilik alanında faaliyet gösteren iki farklı kamu kurumu olduğu ancak kamuoyunda bu iki kurumun görev ve yetki alanına ilişkin ayrımın tam olarak bilinemediği, buna göre madencilik faaliyetlerinin ayrı kurumlar yerine Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından tek elden yürütülmesinin madencilik alanında gerçekleşecek ilerlemeye katkı sağlayacağını değerlendirildiği, buna ek olarak MAPEG'in görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi nedeniyle haklarında ceza davası açılan MAPEG personelinin vekâlet ücreti ile mahkeme masraflarının MAPEG tarafından avans şeklinde karşılanacak olmasının diğer kurumlarda böyle bir uygulamanın olmaması nedeniyle eşitlik ilkesini zedeleyecek bir yöntem olarak görüldüğü,

- Madencilik faaliyetlerinin ülkelerin ekonomileri açısından son derece önemli faaliyetler arasında yer aldığı ancak maden işletme ruhsatı verilirken tarımsal açıdan verimli alanlara, ormanlara, su kaynaklarına, mezarlıklara, insanların yaşam alanlarına ve maden ocağının bulunduğu alandaki çevreye verebileceği zararın göz önünde bulundurulmasına gereksinim duyulduğu, bu kapsamda Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporu verilirken bu konuların daha ayrıntılı şekilde değerlendirilmesinin yerinde olacağı, buna ek olarak jeolojik ortamların insan sağlığına etkisi konusunda Sağlık Bakanlığı,

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, MTA ve üniversitelerin katılımıyla halk sağlığı konusunda etkili olan parametreleri içeren mineroloji, jeokimya, hidrokimya ve doğal radyasyon seviye haritaları hazırlanarak imar planlarının hazırlanması sırasında bu alanların işaretlenmesi ve bu doğrultuda uygun şartları taşıyan maden ocağı işletmelerine ruhsatların verilmesi gerektiği, ayrıca maden faaliyetlerinin çevresel etkileri nedeniyle maden faaliyetlerinden elde edilen gelirin bir kısmının yerel yönetimlere gelir olarak aktarılmasının yerinde olacağının değerlendirildiği,

- Nükleer teknoloji ve nükleer enerji alanlarının günümüz dünyasında önemli konu başlıkları olarak görüldüğü ve Türkiye'nin nükleer teknoloji ve enerji alanlarında küresel ölçeğe çıkmasının memnuniyet vereceği, buna ek olarak nükleer teknolojinin geliştirilmesinin ve nükleer enerji tesislerinin kurulmasının bir devlet politikası olarak görülmesinin yerinde olacağı, bu kapsamda istenilen gelişimin yakalanabilmesi için büyük çaplı AR-GE harcamalarının yapılması gerektiği ancak Türkiye'nin bu alan için AR-GE'ye ayırdığı kaynağın yeterli seviyede bulunmadığının değerlendirildiği, buna ek olarak eskiden farklı kurumlar altında yürütülen madencilik faaliyetlerinin TENMAK'ın kurulması ile tek çatı altında toplanarak tek elden yürütülecek olmasının atom enerjisi veya nükleer enerji çalışmaları konusunda gerekli yoğunlaşmanın sağlanamayacağı konusunda endişelerin olduğu, buna göre gerekli kaynağın ayrılması ile birlikte yerli ve milli bir nükleer enerji santrali ile nükleer ürünlerin kısa sürede ortaya çıkacağının değerlendirildiği, bunların yanında teklifte kamu kurum ve kuruluşlarının TENMAK tarafından yürütülen veya desteklenen projelere ilişkin bağış yapabileceğinin ve TENMAK'ın bu bağışları da özel hesapta takip edeceğine ilişkin bir düzenlemenin yer aldığı, bu kapsamda TENMAK'a bağış yapan kurumlar ve bağış yapılan tutar ile bağışların neden özel hesapta takip edildiği hususlarının açıklığa kavuşturulması gerektiği,

- Cumhurbaşkanlığı ve TBMM'nin sorumluluğundaki tarihi bina ve objelerin onarımları ve restorasyonları ile çevre düzenlemesine ilişkin mal ve hizmet alımları ile münhasıran özel ihtisas gerektiren konularda Cumhurbaşkanlığınca mütalaa ve hukuki hizmet satın alma işlerinin Kamu İhale Kanunundan muaf tutulmasının daha doğru olacağının değerlendirildiği,

- Kanun teklifinde enerji üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin kurulması ile işletilmesinde ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişilerine proje, onay ve kabul işlemleri yetkisinin verildiği, söz konusu onay ve kabul işlemlerinde kamu kurum ve kuruluşlarının yetkilendirilmesinin yeterli olduğu ve özel işletmelere bu yetkilerin verilmesinin uygun olmayacağı,

- Rekabet Kurulu ile Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun birer ihtisas kurulu olduğu ve 703 sayılı KHK öncesinde kurul üyeliği için aranan şartların daha fazla olduğu, üyelerin farklı kurum ve kuruluşlardan oluştuğu, bu kapsamda kanun teklifinde kurul üyelikleri için sadece belirli şartların düzenlendiği ancak 703 sayılı KHK öncesinde aranan bazı niteliklerin ise artık aranmadığının görüldüğü, buna göre ilgili düzenlemenin özel uzmanlık isteyen bu kurul üyeliklerinde alanında tecrübe sahibi, teknik bilgi ve donanıma sahip kişilerden oluşacak şekilde oluşturulmasının yararlı olacağı,

şeklinde görüş, eleştiri ve öneriler dile getirilmiştir.

Teklifin ilk imza sahiplerinden Aksaray Milletvekili Hüseyin ALTINSOY ile ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- 703 sayılı KHK ile yapılan çeşitli düzenlemelerin Anayasa Mahkemesi tarafından bir kısmının kanunla düzenlenmesi gereken hususları içerdiği ya da yetki kanununun kapsamı dışında kaldığı gerekçesiyle iptal edildiği, bu kapsamda kanun teklifiyle söz konusu iptal kararlarının gereğinin yerine getirilmesinin ve uygulamada doğabilecek tereddütlerin giderilmesinin amaçlandığı,

- Anayasa ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Diyanet İşleri Başkanlığına; din konusunda toplumun aydınlatılması sorumluluğu kapsamında resmî kurumlarca incelenmesi talep edilen dinî yayınların incelenmesi ve mütalaa verilmesi ile namaz vakitleri, dinî gün ve gecelerin tespit ve ilan edilmesi, bunun için gerekli çalışmaların yürütülmesi, Kur'an-ı Kerim meallerinin Başkanlık ile diğer kamu kurumları, özel kişi ve kuruluşların talebi üzerine veya resen incelenmesi ya da incelettirilmesine dair görev ve yetkiler verildiği, buna göre Başkanlıkta başkanlık müşaviri, başkanlık müftüsü ve başkanlık vaizi unvanında personellerin bulunduğu ve bu personellerin Diyanet İşleri Başkanı tarafından uygun görülen merkez veya taşra teşkilatına ait birimlerde çalıştırılabilmesinin öngörüldüğü, bu sayede ilgili personellerin Başkanlığa daha fazla katkı sunacağına değerlendirildiği ve Başkanlığın da bünyesindeki personelleri daha etkin bir şekilde görevlendirebileceğinin öngörüldüğü,

- Dinin temel nitelikleri açısından sakıncalı dijital ve matbu eserlerin incelenmesine ve gerektiğinde bu eserler için önlem alınmasına gereksinim duyulduğu, bu doğrultuda Din İşleri Yüksek Kurulu tarafından dinin temel nitelikleri açısından sakıncalı olduğu tespit edilen meallerin yetkili ve görevli yargı mercilerine yapılan başvuru üzerine basım ve yayımının durdurulması, toplatılması ve imha edilmesi ile internet ortamında yapılan yayınlara yönelik de içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararı verilebilmesine yönelik Kurula yetki verildiği, bunun yanında yurt dışında yaşayan vatandaş ve soydaşlarımızın kültürel bağlarının korunması, güçlendirilmesi, dinî konularda aydınlatılması ile din hizmetleri ve din eğitimi faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla Başkanlığın ataşelik ve müşavirliklerden oluşan yurt dışı teşkilatının var olduğu, bu amaçlar doğrultusunda Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonunca mahallinde sözleşmeli statüde istihdam edilen 479 personelin bulunduğu, bu kapsamda yurt dışında görevde bulunan bu personelin ücretlerinin düşük kaldığının belirlendiği ve bu nedenle ilgili personele yapılan ödemenin üst sınırın yeniden düzenlendiği,

- MTA ve MAPEG'in madencilik alanında faaliyet gösteren iki farklı görevde kurumlar olduğu, buna göre MTA'nın madencilik faaliyetlerinde araştırma yaptığı ve rezervleri belirlediği, MAPEG'in madencilik faaliyetine ilişkin ruhsatlandırmayı yaptığı, öte yandan TENMAK'ın ise rezervin saflaştırılması, zenginleştirilmesi, iyileştirilmesi, uç ürüne döndürülmesi ile ikincil kaynaklardan üretilmesi aşamasında teknolojiyi üretme ve hizmete sunma şeklinde bir görevinin bulunduğu, bu kapsamda madencilik alanında faaliyette bulunan kurumların birbirini destekleyen yapıda olduğu,

- MAPEG personelinin görev ve sorumluluklarını yerine getirmesinden dolayı haklarında ceza davası açılmış olması halinde personele yargılama aşamasında mali yardım yapılmasının öngörüldüğü, bu kapsamda yargı merci tarafından ilgili personel hakkında kesinleşmiş bir kararın bulunması halinde MAPEG'in yapmış olduğu mali yardımın personele rücu edilebileceği,

- 57 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünün kapatıldığı ve bu kurumların TENMAK çatısı altında birleştirildiği, buna göre yapılacak düzenleme ile nükleer alanında AR-GE faaliyeti yürüten TENMAK'ın bünyesinde yer alan kurumların sahip olduğu muafiyetlerin TENMAK'a aktarılması ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşların TENMAK tarafından yürütülen veya desteklenen projelere ilişkin bağış yapabilmesinin ve bu bağışların da AR-GE faaliyeti yürüten tüm kurumlarda olduğu gibi TENMAK tarafından da özel hesapta takip edilmesinin önünün açılacağı, bununla birlikte TENMAK'ın AR-GE faaliyeti kapsamında sadece Küçükçekmece'deki reaktör projesi bazında projenin işleyişini finanse etmek amacıyla 150 milyon Türk lirası kaynak ayrıldığı ve projenin malzeme tedariği ve laboratuvar ortamı için Sarayköy ve Küçükçekmece'de yer alan tesislerden yararlanıldığı,

- Ülkemizin de tarafı olduğu, ulusal önlemlerin ve uluslararası iş birliğinin artırılarak dünya genelinde yüksek bir nükleer güvenliğe ulaşmayı ve bu güvenliğini sürdürmeyi amaçlayan bir teşvik sözleşmesi olan Nükleer Güvenlik Sözleşmesi (CNS) kapsamında nükleer güç santralının denetimi ve yetkilendirilmesi ile uygulamalara ilişkin pratik yapacak kurumların farklı kurumlar olarak yapılandırılması gerektiği, bu doğrultuda daha önce Türkiye Atom Enerjisi Kurumu bünyesinde toplanan uygulama ve denetleme süreçlerinin farklı kurumlara dağıtılmasının gerektiği ve bu amaç için Nükleer Düzenleme Kurumu kurularak denetleme süreçlerinin bu Kuruma aktarıldığı,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin maddelerinin görüşmelerine geçilmesinin oylanmasından önce; Teklifin 4'üncü ve 13'üncü maddelerinin Anayasa'nın 7'nci ve 128'inci maddelerine aykırı olduğu gerekçeleriyle İçtüzüğü'nün 38'inci maddesi uyarınca bir önerge verilmiş, işleme alınan önerge oylamaya sunulmuş ve kabul edilmemiştir.

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Madde 1, 2, 3, 4 ve 5

Teklifin çerçeve 1, 2, 3, 4 ve 5'inci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

Teklifin çerçeve 1 inci maddesi ile Din İşleri Yüksek Kurulunun “özel kişi veya kuruluşlarca incelenmesi talep edilen dinî yayınları bedeli karşılığında incelemek ve mütalaa vermek.” şeklindeki görevini düzenleyen 633 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin beşinci fıkrasının (e) bendinin yürürlükten kaldırılması öngörüldüğünden 633 sayılı Kanunun Dinî Yayınlar Döner Sermaye İşletmesinin gelirlerinin düzenlendiği 14'üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “özel kişi veya kuruluşlarca incelenmesi talep edilen dini yayınların Din İşleri Yüksek Kurulunca incelenmesi karşılığı elde edilen gelirler,” ibaresinin de metinden çıkarılmasına ilişkin düzenleme yeni çerçeve 6'ncı madde olarak Teklif metnine eklenmiştir.

Madde 6, 7, 8, 9,10, 11, 12, 13, 14 ve 15

Teklifin çerçeve 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ve 15'inci maddeleri; sırasıyla çerçeve 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16'ncı maddeleri olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 16

Teklifin çerçeve 16'ncı maddesi; Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına bağlı saray, köşk, kasır, müze ve tarihi fabrikalardan sağlanan her türlü gelir ile bunların bakım ve onarımı için yapılan şartlı bağışlar ve yardımların daha etkin kullanılması için gelirler, bağışlar ve yardımların Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı adına bir kamu bankasında açılacak hesaba yatırılmasını ve hesabı yönetme yetkisinin Milli Saraylar İdaresi Başkanlığında olmasını, hesapta toplanan tutardan doğrudan hiçbir harcama yapılamamasını düzenleyen ve kabul edilen önerge doğrultusunda değiştirilerek çerçeve 17'nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 17,18,19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 ve 27

Teklifin çerçeve 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 ve 27'nci maddeleri; sırasıyla çerçeve 18,19,20,21,22,23,24,25,26,27 ve 28'inci maddeleri olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 28 ve 29

Teklifin yürürlük ve yürütmeye ilişkin 28 ve 29'uncu maddeleri; sırasıyla 29 ve 30'uncu maddeleri olarak aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerinin kabul edilmesinin ardından tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. GENEL KURULDA TEMSİL

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Adıyaman Milletvekili Resul KURT,
- Aksaray Milletvekili Hüseyin ALTINSOY,
- Bursa Milletvekili Ahmet KILIÇ,
- Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
- Elâzığ Milletvekili Ejder AÇIKKAPI,
- İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
- Kayseri Milletvekili Mustafa Baki ERSOY,
- Kırşehir Milletvekili Necmettin ERKAN,
- Kocaeli Milletvekili Sami ÇAKIR,
- Konya Milletvekili Orhan ERDEM,
- Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,
- Osmaniye Milletvekili Seydi GÜLSOY,
- Sakarya Milletvekili Ertuğrul KOCACIK,
- Samsun Milletvekili Ersan AKSU,
- Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ,

özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Mehmet Muş</i>	<i>İsmail Faruk Aksu</i>	<i>Orhan Erdem</i>
Samsun	İstanbul	Konya
		(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Kâtip	Üye	Üye
<i>Nilgün Ök</i>	<i>Ayyüce Türkeş Taş</i>	<i>Sadullah Kısacık</i>
Denizli	Adana	Adana
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Resul Kurt</i>	<i>Hüseyin Altınsoy</i>	<i>Cavit Arı</i>
Adıyaman	Aksaray	Antalya
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Hakkı Saruhan Oluç</i>	<i>Mustafa Erdem</i>	<i>Ahmet Kılıç</i>
Antalya	Antalya	Bursa
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)

Üye <i>Ejder Açıkkapı</i> Elâzığ (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Rahmi Aşkın Türeli</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Cevdet Akay</i> Karabük (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mustafa Baki Ersoy</i> Kayseri (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Necmettin Erkan</i> Kırşehir (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Sami Çakır</i> Kocaeli (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Mustafa Kalaycı</i> Konya (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Veli Ağbaba</i> Malatya (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Seydi Gülsoy</i> Osmaniye (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Ertuğrul Kocacık</i> Sakarya (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Erhan Usta</i> Samsun (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Ersan Aksu</i> Samsun (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>İsmail Güneş</i> Uşak (Bu raporun özel sözcüsüdür)	

MUHALEFET ŞERHİ

2/3077 esas numaralı “**Bazı Kanunlarda ile 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**” ne Cumhuriyet Halk Partisi Plan ve Bütçe Komisyonu Üyeleri olarak karşı olmamızın nedenleri aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

I. USUL AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen 2/3077 esas numaralı “ **Bazı Kanunlar ile 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**” genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde hazırlanan, komisyona sunulduğunda 29 maddeden oluşan, komisyon görüşmeleri sırasında verilen önerge ile 30 maddeye ulaşan bir torba kanun teklifidir.

Söz konusu kanun teklif metninin hem hazırlanma ve tedvininin hem de TBMM’de yasalaştırılma sürecinin usul yönünden önemli zaafırları bulunmaktadır.

Cumhuriyet Türkiye’sine Osmanlı’dan aktarılan en önemli kurumların başında Meclis gelmektedir. Millî mücadeleyi yöneten bu meclisin hafızasında parlamento hukukumuzun kurucu metinleri olan 1877 tarihli Heyeti Ayan Nizamname-i Dahilisi, 1927 tarihli TBMM Dahili Nizamnamesi ve halen meri olan 1973 tarihli TBMM İltüzüğü bulunmaktadır. Ayrıca, yazılı hukuk kaynakları dışında Meclis teamülleri parlamentonun çalışmalarında başvurduğu diğer çok önemli bir kaynağı oluşturmaktadır.

AKP iktidarının 23 yıllık döneminde Parlamento Hukukunun temel ilke ve prensiplerinden hızla uzaklaştığı, parlamentonun tarihsel birikiminin ve parlamento hafızasının yok sayıldığı bir yasama süreci ile karşı karşıya olduğumuz görülmektedir.

Konu bu çerçevede ele alındığında;

1.1 Söz Konusu Kanun Teklifi Torba Kanun Formatına Getirilmiştir.

Yürürlük ve yürütme dahil 30¹ maddeden oluşan torba kanun teklifinin, maddelerinin 27'si Cumhuriyet Halk Partisinin 2018 yılında yaptığı başvuru üzerine Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmeyecek alanlarda kalması veya yetki kanunu kapsamında bulunmaması nedeniyle iptal edilen 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede düzenlenen maddelerin bu kez bazı kanunlara ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye kanun maddesi şeklinde ilavesinden oluşmaktadır.

9 maddesi 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda, 6 maddesi 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanunda, 3 maddesi 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununda, 2 maddesi 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda, 1 maddesi 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda, 2 maddesi 4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Hakkında Mali Hükümler ve Muafiyetlere İlişkin Kanunda, 1 maddesi 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu Kanununda, 1 maddesi 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede, değişiklik yapmakta olan maddelerden oluşmakta olan torba kanun teklifinin 27 maddesi daha önce 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemelerin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi ile ilgilidir.

AKP iktidarı döneminde kanun yapma usul ve yöntemlerinin etkin ve verimli olmayan bir çerçevede oluşturulduğu ve uygulandığı görülmektedir. Nitekim kamuoyunda 'torba kanun' olarak adlandırılan ve istisnai hallerde kullanılmasının uygun olduğu düşünülen bazı kanunlarda ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılması hakkında kanun tekliflerinin son dönemlerde adeta hâkim norm haline geldiği gözlenmektedir. Bu kapsamda, birbiriyle hiç ilgisi ve ilişkisi olmayan konular söz konusu 'torba kanun' yöntemi kullanılarak yasalaştırılmaya çalışılmaktadır.

Bununla birlikte, bu tür kanun hazırlama ve yapma teknikleri, hem torba kanunda ele alınan konuların ilgili ana mevzuatıyla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmakta hem de uygulama aşamasında öngörülemeyen sonuçların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bunun sonucunda, bazen aynı kanun maddesinin kısa süre içinde

¹ Komisyona sunulduğunda 29 maddeden oluşan söz konusu teklife komisyon görüşmeleri sırasında verilen önerge ile bir madde eklenmiştir.

defalarca değiştirilmesi gereği doğmakta ve bu kapsamda düzenlemelerden doğudan veya dolaylı olarak etkilenen vatandaşlar mağdur olmaktadır.

Öte yandan, torba kanun tekliflerinin **TBMM Genel Kurulunda 'Temel Kanun' olarak görüşülmesi de ciddi sakıncalar içermektedir.** TBMM İçtüzüğü'nün temel kanunları düzenleyen 91. maddesi "düzenlediği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantıların korunması zorunluluğunun bulunması" hükmünü taşımaktadır. Bu çerçevede, konu yönünden birbiriyle hiç ilişkisi olmayan konuların Meclis Genel Kurulunda maddeler üzerinde gerekli tartışmalar yapılmadan hızlı bir biçimde temel kanun olarak görüşülmesi TBMM İçtüzüğü'ne aykırıdır.

Diğer taraftan, kod yasalarda gerçekleştirilmeyen, **TBMM'nde ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle ve sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilen torba yasalarla getirilen hükümlerle bütüncül olmayan yasa yapma alışkanlığı** ilave problemlere neden olmakta, kod yasalardaki bazı hükümlerin sık sık değişimine sebebiyet vermektedir.

Görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde de birbiri ile ilintisiz konulardaki kanunlarda ve kanun hükmünde kararnamelerde yapılan düzenlemeleri görmekteyiz. Bu çerçevede, konu bütünlüğü ve iç tutarlılığı olmayan torba kanun düzenlemesi ile Meclis çalışmalarında komisyon düzleminde ihtisaslaşma anlamsızlaşmakta gerek milletvekillerinin gerekse komisyonların kapasitesinin çok gerisinde bir kanun yapım süreci ortaya çıkmakta ve bu durum parlamento çalışmalarının niteliğini zayıflatmaktadır.

1.2 Kanun Teklifi Tali Komisyonlarda Görüşülmemiştir

Aksaray Milletvekili Hüseyin Altunsoy ve İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile 69 Milletvekili tarafından hazırlanan kanun teklifi 02.05.2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu'na, tali komisyon olarak da Anayasa; Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor; Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarına sevk edilmiştir.

30² maddelik kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun 13.05.2025 günü saat 15.00 'de başlayan birleşiminde yaklaşık 5 saatlik bir çalışma süreci sonunda kabul edilmiştir.

Bununla birlikte, söz konusu kanun teklifinin tali komisyon olarak görevlendirilen Anayasa; Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor; Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarında görüşülmediği öğrenilmiştir.

Parlamentolarda ihtisaslaşma yasama kalitesi açısından çok önemlidir. Bu konuda İltüzükte ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir İltüzükte tali komisyonların çalışmadığı bir durum söz konusu değildir. Bu konu İltüzüğün 23, 34 ve 37. maddelerinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Nitekim TBMM İltüzüğünün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, İltüzüğün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. İltüzüğün 34'üncü maddesinin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir.

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık alanları göz önüne alınmaktadır. Bu çerçevede, özel uzmanlık alanı ve değerlendirme ve tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonu'nun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonu'nda karara bağlanması hem İltüzüğe uygun olacak hem de yasama faaliyetinin daha sağlıklı yürütülmesini sağlayacaktır. Böylelikle de yasama kalitesi güçlenecektir.

² Komisyona sunulduğunda 29 maddeden oluşan söz konusu teklife komisyon görüşmeleri sırasında verilen önerge ile bir madde eklenmiştir.

Ancak bu kanun teklifi ile bu perspektiften yoksun olunduğu görülmektedir. Bu durum parlamento hukukunu zayıflatmakta ve etkin iş bölümünü ortadan kaldırmaktadır. Bu yaklaşım doğru bir yaklaşım olmayıp, parlamento hukukunda ana komisyon-tali komisyon ilişkisini tartışmalı hale getirmektedir.

Uygulamada yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul'da ise, müzakere süreci işletilememekte; iktidar partisi milletvekillerinin oyu yasama çalışmaları sırasında belirleyici olmaktadır.

Konuya bu çerçevede bakıldığında ihtisaslaşmadan yararlanmak suretiyle komisyonların görece teknik çalışmaları yürütebilmesine imkan sağlanması büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda, görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde tali Komisyonun kendi görev alanındaki sorumluluğu yerine getirmekten kaçınması ciddi sakıncalar içermektedir.

1.3 Etki Analizi Raporu Ciddi Eksiklikler İçermektedir

Kanun teklifinin komisyonda görüşülmesi sırasında teklifin bütünü ile ilgili olarak sunulan Etki Analiz Raporunun özenle hazırlanmadığı, yetersiz olduğu, bazı bilgi ve mali yük hesaplamalarını içermediği anlaşılmıştır.

Teklifin 27³ maddesinin daha önce 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemelerin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi ile ilgili olduğu ifade edilerek söz konusu düzenlemelerin 9/7/2018 tarihinden beri yürürlükte olduğu, bu nedenle düzenlemelerin ilave bir mali yük ortaya çıkarmayacağı ifade edilerek gerçek bir mali boyut açıklanmasından özenle kaçınılmıştır.

8 adet Kanun ve 1 Kanun Hükmünde Kararname hükümlerinde ayrıntılı değişiklik ve eklemeler yapan söz konusu yasa teklifinin gelir ve gider etkisinin daha detaylı analizlerle ortaya konulması gerekmektedir. 5018 sayılı Kanunun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanması, yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

³ Komisyon sunulduğunda 29 maddelik teklifin 26'sının daha önce 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemelerin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi ile ilgili olduğu tespit edilmiştir.

1.4 AKP iktidarı kendisinin hazırlanmasına ve yasalaşmasına ön ayak olduğu 2017 referandumu ile kabul edilen Anayasa'nın hükümlerine uymamaktadır.

21.01. 2017 tarih ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 17.maddesi ile 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sına eklenen Geçici 21. maddenin B fıkrası;

“B) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu Kanunla yapılan değişikliklerin gerektirdiği Meclis İçtüzüğü değişikliği ile diğer kanuni düzenlemeleri yapar. Cumhurbaşkanlığı karnamesiyle düzenleneceği belirtilen değişiklikler ise Cumhurbaşkanının göreve başlama tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Cumhurbaşkanı tarafından düzenlenir.”

hükmünü içermektedir.

Söz konusu hüküm gereği referandum ile Anayasa'da yapılan değişikliklerin kabulünü müteakiben yasalarda yapılması gereken değişikliklerin en geç altı ay içerisinde yapılması gerekmekte idi.

Bununla birlikte, söz konusu değişiklikler TBMM tarafından gerçekleştirilmediği için 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu yürürlüğe konulmuştur.

Söz konusu kanunun gerekçesinde;

“21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında değişiklik yapılmış ve yapılan değişikliklerle, parlamenter hükümet sistemi yerine Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi getirilmiştir.

Anayasa değişikliğiyle getirilen yeni hükümet sistemine bağlı olarak Anayasada; Başbakanlık ve Bakanlar Kuruluna ilişkin hükümlerde değişiklik yapılmış, Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan tüzük şeklindeki düzenleyici işlem uygulamasına son verilmiş, savaş hali hariç askeri mahkemelerin kurulamayacağı düzenlenmiş, Cumhurbaşkanına bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri ile

teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması, üst kademe kamu yöneticilerinin atanmalarına ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi, kamu tüzelkişiliğinin kurulması, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin teşkilatı ve görevleri, Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işleri ile yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı karnamesi çıkarabilme yetkisi verilmiş ve yeni hükümet sistemi çerçevesinde çeşitli maddelerde önemli değişiklikler yapılmıştır. Anayasada gerçekleştirilen yeni hükümet sistemine geçiş için yapılan değişiklikler ilgili kanunlarda bazı düzenlemelerin yapılmasını gerekli hale getirmiştir.

Bilindiği üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 20/4/2018 tarihli ve 1183 sayılı Kararıyla 3/11/2019 tarihinde yapılması planlanan 27 nci Yasama Dönemi milletvekili genel seçimi ve Cumhurbaşkanlığı seçiminin tarihi 24/6/2018 olarak değiştirilmiştir. Bu sebeple Anayasa değişikliğinin gerektirdiği kanuni düzenlemelerin bir an önce yapılması önem arz etmekte olup ivedi olarak yapılması gereken bazı düzenlemelerin kanun hükmünde karname çıkarılması yoluyla gerçekleştirilmesinde zorunluluk bulunmaktadır.

Bu kapsamda çıkarılacak kanun hükmünde karnameler ile yeni hükümet sisteminde uygulaması kalmayacak olan tüzük, Bakanlar Kurulu, Başbakan, Başbakanlık, kanun tasarısı gibi bazı ibarelerin kanun ve kanun hükmünde karnamelerden çıkarılması ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin gerektirdiği düzenlemelerin yapılması öngörülmekte olup bu düzenlemeler yapılırken kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi, atama ve görevde yükselmede kariyer ve liyakat esaslarının esas alınması, kamu hizmetlerinde koordinasyonun sağlanması ve kaynak kullanımında israfın önlenmesi gibi ilkeler göz önünde bulundurulacaktır.

Tasarı ile, yukarıda belirtilen düzenlemelerin yapılabilmesi için Bakanlar Kuruluna Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının yemin ederek göreve başladığı tarihe kadar geçerli olacak şekilde kanun hükmünde karname çıkarma yetkisinin verilmesi amaçlanmaktadır.”

açıklamaları yer almaktadır.

Anayasa'nın değiştirilen madde hükümleri gereğince altı ay içerisinde gerçekleştirilmesi gereken yasa değişiklikleri seçimlerin öne alınması gerekçe gösterilerek yasalaştırılan 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti

Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu'nun verdiği yetkiye dayanarak Kanun Hükmünde Kararnamelerle yapılmıştır. Bunlardan 233 maddelik 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı KHK 09.07.2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Söz konusu 703 sayılı KHK ile birçok kurumla ilgili teşkilat ve diğer konulardaki kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin birçok maddesinde değişiklik yapılmış veya birçok madde veya kanun ve kanun hükmünde kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

Tek adam rejimine geçiş için o dönemde hükümetin son gününde çıkardığı 703 sayılı KHK ile devletin teşkilatlanması ile ilgili çok sayıda düzenleme, bilahare Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile yeniden düzenlenebilsin diye yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu çerçevede, Anayasadaki “kanunlarla düzenlenmiş bir alanda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenleme yapılmasına yönelik engeli ve Anayasanın çizdiği sınırları aşmak için çıkarılan 703 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanına bütün alanlarda kimseye hesap vermeden düzenleme yapma yolu açılmış ve rejimin otoriterleştirilmesinin ilk adımı atılmıştır.

Cumhuriyet Halk Partisi tarafından 703 sayılı KHK'nin 83 maddesine yetki kapsamında olmaması, 37 maddesine esastan iptal başvurusu yapılmış olup, Anayasa Mahkemesi 7.12.2023 tarih ve 2018/117 E. ve 2023/212 K. sayılı kararıyla toplamda 235 düzenlemeyi iptal etmiş ve bunların çoğunun 02.06.2025 tarihinden itibaren yürürlükten kalkmasına hükmetmiştir.

Anayasa değişikliğinin verdiği yeni yetkilere dayandırılarak çıkartılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile devletin yapısı baştan aşağı değiştirilmiştir. Devlet örgütlenmesi ve bürokratik yapı, tek adamın belirleyici olacağı, kurumların bir kişiden ve onun dar çevresinden emir alacağı, bir kişiye karşı sorumlu olacağı biçimde yeniden yapılandırılmıştır. Bütün bir devlet geleneği yıkılarak, oturmuş gelenekler bozularak yeni bir yürütme yapısı hayata geçirilmiştir.

Bu kararnamelerle Türkiye'nin idari yapısında kalıcı ve hızlı değişiklikler yapılmış, birçok kamu daire, kurum, kuruluş, kurulu ya kapatılmış veya bazı kamu kurumları aynı çatı altında yeniden teşkilatlandırılmış ya başka kurumlara devredilmiş ya da direkt olarak Cumhurbaşkanlığı ile ilişkilendirilmiştir. Cumhurbaşkanlığında mevcut kamu

yönetiminde işlevleri bulunan kamu kurum ve kuruluşlara paralel yeni kurul, başkanlık veya ofisler oluşturulmuştur.⁴

Bazı kamu kurumları da işlevsizleştirilmiş, bu yöntemle kamu yönetiminde mevcut bellek silinmiştir. Kamu personelinin mevcut kazanılmış haklarını ortadan kaldıran düzenlemeler yapılmış, kapatılan veya işlevi değiştirilen bakanlık ve kamu kuruluşlarındaki deneyimli kamu personeli kendi eğitim, görev ve birikimleri ile ilgili olmayan bakanlıklarda veya kamu kurumlarına tayin edilmiş veya kamu personeli için oluşturulan havuzlara (?) alınmış, oradan da kendi öz deneyim ve birikimleri ile ilgisi bulunmayan diğer kamu kurumlarına tayin edilmişlerdir.

Bu işlemler çok sayıda ve art arda gelen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile gerçekleştiği için bu kararnamelerin gerekliliğinin, içeriğinin tartışması kamuoyunda yapılmamıştır.

Bu kararnameler TBMM'nin de denetimi dışındadır. Bu nedenle T.B.M.M.'nin gündemine alınıp tartışılmamaktadır. Bu kararnameler eski sistemdeki KHK'ların statüsünde bulunmayıp sadece Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi bulunmaktadır.

Kurumların yapısının plansızca ve radikal bir biçimde değiştirilmesi devlet içindeki uyumu ve kamu uygulamalarındaki tutarlılığı da yok etmiştir. Bu çarpık ve hesapsız dönüşüm sürecinin ülkemizin demokratikleşme serüvenine kurumsal birikimimize ve kamu vicdanına verdiği zararlar ne yazık ki muhtemelen kalıcı ve uzun vadeli olacaktır.

2018 yılı Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonra yürürlüğe konulan özellikle 1, 2, 3, 4 sayılı ve onları izleyen çok sayıda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi⁵ çıkarılmış bunlarla birçok kamu kurumunu, bakanlıkların, bağlı, ilgili kuruluşlarının teşkilat görev yetki ve sorumlulukları ile ilgili konularda düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde yer alan çok sayıda düzenleme ya Anayasa'nın 104/17. Maddesinde yer alan Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini düzenleyen

⁴ 28 Mart 2025 tarih ve 32855 sayılı Resmi Gazete yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile bu ofislerden Digital Dönüşüm, Finans ve İnsan Kaynakları Ofisleri kapatılırken Yatırım Ofisinin adı "Finans ve Yatırım Ofisi" olarak değiştirilmiştir. Aynı kararname ile bazı politika kurullarının isimleri değiştirilmiş ve yeni kurullar oluşturulmuştur.

⁵ Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 07.05.2025 tarihine kadar Cumhurbaşkanı tarafından 25'i OHAL Kararnamesi olmak üzere toplam 184 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

hükmün kapsamı dışında bulunmakta veya kanunla düzenlenmesi gereken konulardan oluşmaktadır.

Söz konusu düzenlemelerle ilgili olarak Cumhuriyet Halk Partisinin Anayasa Mahkemesine yapmış bulunduğu iptal başvuruları uzun bir süreç geçtikten sonra karara bağlanmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, 2017 Anayasa değişikliğinin yurttaşlık, temel hak ve özgürlükler, kamu hizmetleri, kamu yararı ve yasama yetkisinin kullanımı ve devredilmezliği açılarından büyük tahribata yol açan bir norm alanıdır. Bu durum Anayasanın usul ve esasları açısından çok ciddi bir tutarsızlığın ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Anayasamızda İdarenin Örgütlenmesi 2017 değişikliğine kadar Anayasanın 2, 7 ve 123 üncü maddeleri kapsamında gerçekleştirilirdi. Demokratik bir hukuk devleti olma gereği (md.2), yasama yetkisinin Türk Milleti adına Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve devredilemezlik ilkesi (md.7) ve idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenlenmesinin gerekliliği (md.123) hükümleri mevcuttu. Bugün de bu hükümler meridir, yürürlüktedir.

Ancak, temel bir fark bulunmaktadır. Bu fark Anayasanın 106.maddesinin son fıkrasından kaynaklanmaktadır. Bu hükme göre; “Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.”

Bu hüküm doğrultusunda Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle çok sayıda kurumun teşkilat esasları düzenlenmiştir. Yürütmenin bu tasarruflarına karşı neyse ki Anayasa Mahkemesi verdiği iptal kararlarıyla kuruluş, bazı görevler ve mali hükümler gibi konuların kanunla düzenlenmesinin zorunlu olduğunu hükme bağlamıştır. Bu durumda teşkilat kanununun bazı hükümleri kanunda, bazı hükümleri ise Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde yürürlük kazanmış, hukuk devletinin normlar hiyerarşisi prensibini tartışmalı kılan, kaotik, parçalı, dağınık bir tabloya yol açılmıştır.

Yurttaşların temel hak ve özgürlükleri çoğu zaman kamu hizmetleriyle somutlaşmaktadır. Eğitim, sağlık, kamu düzeni, güvenlik gibi kamu hizmetleri ile

idarenin görev, yetki ve sorumlulukları iç içe, bütüncül bir yapıya sahiptir. AKP iktidarı teşkilat kanunlarının Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile düzenlenmesine cevaz veren Anayasa değişikliği ile hak ve özgürlük alanına yürütmenin müdahalede bulunmasına yol açmış, hukuki güvenceleri zayıflatmış, Cumhuriyetin demokratik devlet olma niteliğine de hukuki-felsefi bir darbe vurmuştur.

Kanun teklifinde yer alan 27 madde Cumhuriyet Halk Partisinin 2018 yılında yaptığı başvuru üzerine Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmeyecek alanlarda kalması veya yetki kanunu kapsamında bulunmaması nedeniyle 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede düzenlenen maddelerin bu kez bazı kanunlara ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye yasa maddesi şeklinde ilavesinden oluşmaktadır.

Söz konusu 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede yer alıp, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen ve çok sayıda kod kanunda değişiklik yapan 200 ‘ü aşan maddenin bütüncül bir düzenleme halinde TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu ve diğer ihtisas komisyonlarının gündemine alınarak görüşölüp, değerlendirilip yasalaştırılması konusundaki ısrarlı önerimiz bu aşamada da kabul görmemiştir.

II. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNİN MEVCUT UYGULAMASI TBMM’Yİ NİTELİKLİ YASA YAPMA HAK VE YÜKÜMLÜLÜĞÜNDEN ALIKOYMAKTADIR.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve “atanmış bakan” müessesesi kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa'nın "Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi" başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.'nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda altı buçuk yıldan beri yaşanan problemler güncelliğini korumaktadır.

Temmuz 2018 ortalarından bu yana 184⁶ adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişikliklerinin, "atanmış bakan" müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilediği, ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.'ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir.

"İstismarcı anayasa değişikliğinin istismarcı uygulanması", Türkiye devletini, Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır.

2018 seçimlerinden bu yana geçen seksen üç aylık süreç sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM'de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla "torba yasa" biçimiyle muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metnine hakim olamadıkları, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahade edilmektedir.

24 Haziran 2018 seçiminden sonra Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen tekliflerin neredeyse tümü torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Diğer taraftan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak anılan sistem yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan bazı düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

⁶ 120,121,122,124,125,126,127,128,129,130,131,132,133,134,135,136, 137,18,139,140,141,142,143,145,146 sayılı Kararnameler Deprem gerekçe gösterilerek çıkarılan OHAL Kararnameleridir

9 Temmuz 2018’de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin seksen üç aylık uygulaması, “tek adam yönetiminin” sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, “Cumhurbaşkanı’nın yürütme ile özdeşleşmiş olması”, nedeniyle yürütme “tek kişi” yönetimine indirgenmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM’de Cumhurbaşkanı’nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemektedir. Bu tutum yasa tekliflerinin yasalaşma sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişiklikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM’ üyelerine aittir. Ne var ki, şu ana kadar ki uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM’nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanmadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM’de birinci parti konumunda olan AK Partili vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul’da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM’de oylanan kanunların çoğunluğu, Anayasa’ya aykırı bir biçimde hazırlanan “torba yasa” tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır.

Özet olarak, yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Burada bahsedilmesi gereken önemli bir husus; bütün demokratik ülkelerde temel kuralın, parlamentoların yasama yetkisi konusunda ortsız olduğu, yasama yetkisinin sadece parlamentolar tarafından kullanıldığıdır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri⁷ vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenlenemeyecek hususlarda dahi yetki aşımına gidilerek Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri yürürlüğe konulduğu görülmektedir. Bunların çoğunluğu Anayasa Mahkemesi tarafından başvurularımız üzerine bilahare iptal edilmektedir.

Nitekim söz konusu kanun teklifinde yer alan 27 madde 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanununun verdiği izne istinaden çıkarılan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede düzenlenmemesi gerektiği halde düzenlenen hususların bilahare başvurumuz üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması nedeniyle bu kez kanun maddeleri ile düzenlenmesiyle ilgilidir.

Mevcut AKP iktidarı kendisinin yasalaşmasına ön ayak olduğu 2017 referandumu ile kabul edilen Anayasa'nın hükümlerine dahi uymamaktadır.

2018 yılı Temmuz ayından itibaren seksen üç ay geçmesine karşın TBMM'nin yasa yapma işlevinde gözlemlenen aksaklıkların çözümü konusunda henüz bir mesafe alınamamıştır.

Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile 69 Milletvekili tarafından hazırlanan kanun teklifinin T.B.M.M.'ne sunulması ve Plan ve Bütçe komisyonunda görüşmesi sırasında gözlemlenen tablo da maalesef yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

Bu tespitler Ak Parti iktidarının 28. Yasama Döneminde de bu tutumunu ısrarla sürdürmekte olduğunu ortaya koymaktadır.

III. KANUN TEKLİFİNİN ANAYASAYA UYGUNLUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

⁷ Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 07.05.2025 tarihine kadar Cumhurbaşkanı tarafından 25'i OHAL Kararnamesi olmak üzere toplam 184 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

1. Anayasa'ya Aykırılık Savlarımız Değerlendirilmemiştir

1.1. Kanun Teklifinin Bütün Olarak Anayasa'ya Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi Yapılmamıştır

Kanun Teklifinin tümünün Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde İktüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere, birden çok Anayasaya aykırı madde barındıran teklifin görüşmelerinde İktüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmemiştir.

TBMM İktüzüğünün 38'nci maddesi “*Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.*” hükmünü taşımaktadır.

İktüzüğün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. İktüzüğe göre, bu ön sorun çözülmeden komisyon görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır bir yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasa'nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya ret kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasa'ya uygunluk hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece ret hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Komisyondaki mevcut uygulama ise, tam tersi yöndedir: Komisyonlar, İktüzük md.38'de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasa'ya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçmiş bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibarıyla maddelere ilişkin olarak

yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın madde 11/2'deki "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38'in gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

1.2. Torba Kanun uygulamasının Anayasaya uygunluğunun sorgulanması gerekmektedir

Söz konusu 30 maddeden oluşan torba kanun teklifi ile 8 ayrı Kanun ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapılmaktadır.

2017 Anayasa değişikliği ile kurulan ve siyasal-anayasal tarihimize yabancı olan tek kişi yönetimi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri (CBK) yoluyla bir tür "paralel yasama"ya dönüşmüştür. Bu bağlamda, yürürlükte bulunan çok sayıdaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ilişkin Anayasa Mahkemesinin denetimindeki belirgin yavaşlık düşünüldüğünde yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini askıya almak anlamına gelmektedir.

Aslen, sistematik şekilde Anayasa'ya aykırı hükümler içeren Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve Cumhurbaşkanlığı dayatması ile kabul edilen antidemokratik yasalar üzerindeki Anayasa Mahkemesi'nin denetimi hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur.

OHAL düzenlemelerini denetlemekten kaçınan Anayasa Mahkemesinin artan iş yükünün de etkisiyle çok gecikmeli olarak verdiği kararlar içinde, özgürlükler lehine olanların sayısı sınırlı kalmaktadır. Anayasa Mahkemesi buna rağmen, son yıllarda, özellikle yürütme çevrelerinin hedefi haline gelmiştir.

Torba yasa uygulaması, yasama yetkisinin asli ve genel olma özelliğine aykırı olduğu gibi, yasaların ulaşılabilir, öngörülebilir ve anlaşılabilir olma özelliklerini de zedelemektedir.

2017 Anayasa değişikliği ile yasama inisiyatifi TBMM tekelinde bir yetki olarak öngörüldüğünden, milletvekilleri bu yetkiyi bizzat kullanmak durumunda bulunmaktadır.

Kuşkusuz, bakanlıklar ve kamu kuruluşlarının, öneri metninin ham malzemesini oluşturacak olan ihtiyaçları milletvekillerine ve TBMM'ye iletmeleri yerinde ve yararlıdır. Ancak, tekliflerin TBMM dışında yazılması veya yürütmenin yönlendirmesi doğrultusunda kaleme alınması, yasama inisiyatifinin münhasır yetki olma özelliği ile bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, 2017 Anayasa değişikliği ile öngörülen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri de bizatihi Anayasaya aykırılıklar ötesinde torba yasa uygulamasını yerindesiz kılmaktadır.

Dahası, torba yasa esasen Anayasa Mahkemesi'nin de denetimini çok zorlaştırdığı için, bu yönüyle de Anayasa'ya aykırılık sorunu öne çıkmaktadır.

Anayasa'nın 7. maddesine göre; *“Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez”*

Anayasa'nın 11. maddesine göre ise *“Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.*

“Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.”

Bu saptama, bu Kanun Teklifi için de geçerlidir.

Ne var ki, normatif düzenleme yapma faaliyeti, genellikle özensiz olduğu gibi, çoğu Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri vasıtasıyla tamamen TBMM dışında cereyan etmektedir.

Söz konusu kanun teklifinde yer alan 19 maddede yer alan düzenlemeler daha önce Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmemesi gerektiği halde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenen hususların bilahare başvurumuz üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması nedeniyle bu kez kanunlarla düzenlenmesi ile ilgilidir.

8 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmakta olan 30 maddeden oluşan torba kanun teklifi'nin bu haliyle Anayasaya aykırı olduğu yönündeki değerlendirmemiz kabul görmemiştir.

Ayrıca teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce ve maddelerin görüşülmesi sırasında; **kanun teklifinin 4 ve 14. maddelerinin** Anayasa'ya aykırı olduğu görüşü ileri sürülmüş, ancak bu itirazımız Komisyon Başkanlık Divanınca dikkate alınmamıştır.

1.3. Kanun Teklifinin Maddelerinin Anayasa'ya Aykırılığı

1.3.1. Kanun Teklifinin 4. Maddesi

Teklif metninde yer alan 4. madde ile 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunu'nun 10. maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesi ile beşinci fıkrası değiştirilmektedir.

Teklif ile 633 sayılı Kanunun 10. maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesi ile Başkanlık müşaviri, Başkanlık müftüsü ve Başkanlık vaizi unvanlarında çalıştırılan personelin Diyanet İşleri Başkanının uygun göreceği merkez veya taşra teşkilatına ait birimlerde çalıştırılabileceği düzenlenmektedir.

Maddede yapılan değişikliklerin sebebi Anayasa Mahkemesinin iptal kararıdır. Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile 703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesiyle 633 sayılı Kanunun 10. Maddesinde yapılan değişiklikler iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi; 633 sayılı Kanunun 10. Maddesinin dördüncü fıkrasına yönelik iptal kararının gerekçesinde “Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir” denilmektedir.

Bu kurumda çalışan personelin özlük haklarından olan görevlendirme konusunun doğrudan bu kanunla belirlenmesi gerekmekte olup, Başkana ilgili kamu görevlilerinin farklı birimlerde görevlendirme yetkisi verilmesi Anayasa'nın 128'inci maddesine ve yetki devrinin sınırlarını aşması nedeniyle Anayasa'nın 7'nci maddesine aykırıdır.

1.3.2. Kanun Teklifinin 14. Maddesi

Teklif metninde yer alan 14. madde ile TENMAK'ın en üst karar organı olan Yürütme Kurulunun başkan ve üyelerine kamu iktisadi teşebbüslerindeki yönetim kurulu başkan ve üyelerine ödenen ücret kadar ücret ödenmesi düzenlenmiştir.

2690 sayılı kanuna eklenen ek 8'inci madde, 703 sayılı KHK'nın 119. maddesi ile düzenlenmiştir. Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.2021/125, K.2023/213, sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi; bu düzenlemeyi “381. Kuralda TAEK Yürütme Kurulu başkanı ve üyelerine kamu iktisadi teşebbüslerindeki yönetim kurulu başkan ve üyeleri için belirlenen ücret tutarında yürütme kurulu ücreti ödenmesi öngörülmüştür.

,”382. TAEK Yürütme Kurulu başkanı ve üyelerinin parasal haklarını düzenleyen kural Anayasa’nın İkinci Kısımının İkinci Bölümü’nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır” gerekçesiyle iptal edilmiştir.

İptal kararı 5/6/2025 tarihinde yürürlüğe gireceği için düzenleme kanun teklifiyle getirilmektedir. Esas itibarıyla bakıldığında 5018 sayılı Kanunun eki niteliğindeki (II) sayılı cetvel kapsamında olan ve özerk bütçeli bir kurum olan TENMAK’ın yönetim kurulu üyelerinin ücretlerinin ilgili özel kanun olan 2690 sayılı Kanunda kanun yoluyla belirlenmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla bu kanunun ilgili maddesine bununla ilgili açık bir düzenleme yapılması gerekir. Bu yapılmıyorsa en azından 375 sayılı Kanuna ekleme yapılarak bu kurumdaki yönetim kurulu üyelerinin ücretleri de düzenleyici denetleyici kurumlar gibi belirlenebilir.

Ancak, getirilen kanun teklifi ile bir KİT olmayan TENMAK; KİT’ler gibi ele alınmakta ve yönetim kurulu üyelerinin ücretlerinin belirlenmesine yönelik kanunilik ilkesi zedelenmektedir.

Öncelikle, 233 sayılı KHK’da yönetim kurulu üyelerinin ücretlerinin belirlenmesine ilişkin madde olan 50. madde 399 sayılı KHK’nın 59. Maddesiyle yürürlükten kaldırılmış ve bunun yerine KİT’lerin Yönetim Kurulu üyelerinin ücretlerinin belirlenmesi 399 sayılı KHK’nın 34. Maddesine göre belirlenmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır. Söz konusu düzenlemeye bakıldığında da;

“Çeşitli Kurul Başkan ve Üyelerinin Ücretleri

Madde 34 – a) Teşebbüslerde, bağlı ortaklıklarda ve bunları temsilen iştiraklerde teşebbüs mensupları ile kamu görevlilerinden ve dışarıdan atanan veya seçilen bütün yönetim ve danışma kurulu başkan ve üyeleri, denetçi ve tasfiye kurulu üyelerine, her yıl Cumhurbaşkanınca belirlenen miktarda aylık ücret ve diğer ödemeler yapılabilir.

b) Tahakkuk ettirilen ücret, prim, temettü ve benzeri ödemelerin, Cumhurbaşkanınca kararlaştırılan miktarı aşan kısmı ilgililere verilmeyerek bir ay

içinde temsil olunan teşebbüs veya bağlı ortaklığa ödenir.” şeklindeki düzenlemeyle ücret belirleme yetkisi Cumhurbaşkanına bırakılmıştır.

Dolayısıyla, getirilen bu düzenleme ile de TENMAK’ın yönetim Kurulu üyelerinin ücretleri Cumhurbaşkanınca belirlenecek, Cumhurbaşkanının kararı her yıl değişecektir. Bu yolla kanunilik ilkesi ortadan kaldırılmış olacaktır. Bu kurumun yönetim kurulu üyelerinin ücretleri gizlenmiş olacaktır.

Bu nedenle Anayasa’nın 128’inci maddesine açık aykırı olan ve kanunilik ilkesini ve mülkiyet hakkını zedeleyen bu düzenleme yerine 2690 sayılı Kanuna bu ücretler ve belirlenme şekli açık bir biçimde eklenmelidir.

Kanun Teklifi metninin, 4. maddesinin Anayasa’nın 7’inci ve 128’inci 14. maddesinin Anayasa’nın 128. Maddesi hükümlerine aykırılığı açıkça ortadayken Plan ve Bütçe Komisyonu’nda Grubumuzca vermiş olduğumuz Anayasa’ya aykırılık önergelerimizin kabul edilmemiş olmasının sebebi anlaşılamamıştır.

IV. KANUN TEKLİFİNİN YASAMA TEKNİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

2018 yılından bu yana uygulanan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM’de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

T.B.M.M.’nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmaktadır.

Bu alışkanlığın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28. Dönemin 2.Yasama döneminde de ısrarla sürdürüldüğü anlaşılmaktadır. Söz konusu kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu’nun faaliyette bulunduğu sürelerde görüştüğü onikinci torba kanun teklifidir.

Aksaray Milletvekili Hüseyin Altunsoy ve İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile 69 Milletvekili tarafından hazırlanan kanun teklifi, genel kabul görmüş yasama

ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde birbiri ile ilişkisiz 8 ayrı kod kanunun ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamenin birçok maddesinde değişiklik veya ekleme yapan (yürütme ve yürürlük dahil) 30 maddeden oluşan torba kanun teklifidir.

Söz konusu kanun teklifinin ilgili kamu kuruluşlarının, meslek odalarının, sektör temsilcilerinin geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı anlaşılmaktadır. Bu durum teklifin komisyondaki görüşmeleri sırasında yapılan açıklamalardan öğrenilmiştir.

Kanun teklifi 02.05.2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu'na, tali komisyon olarak da Anayasa; Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor; Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarına sevk edilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin 13.05.2025 Plan ve Bütçe Komisyonu'nun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı'nın yine 02.05.2025 tarih ve Z-13922241-130.02-1622458 sayılı yazıları ile Komisyon üyelerine bildirilmiştir.

30⁸ maddelik kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun 13.05.2025 günü saat 15.00 'de başlayan birleşiminde yaklaşık 5 saatlik bir çalışma süreci sonunda kabul edilmiştir.

Bununla birlikte, söz konusu kanun teklifinin tali komisyon olarak görevlendirilen Anayasa; Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor; Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarında görüşülmediği öğrenilmiştir.

Geçmiş dönemlerde de kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeler ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenecek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği

⁸ Komisyona sunulduğunda 29 maddeden oluşan söz konusu teklife komisyon görüşmeleri sırasında verilen önerge ile bir madde eklenmiştir.

doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Nitekim yürürlük ve yürütme dahil 30⁹ maddeden oluşan torba kanun teklifinin, maddelerinin 27'si Cumhuriyet Halk Partisinin 2018 yılında yaptığı başvuru üzerine Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmeyecek alanlarda kalması veya yetki kanunu kapsamında bulunmaması nedeniyle iptal edilen 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede düzenlenen maddelerin bu kez bazı kanunlara ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye kanun maddesi şeklinde ilavesinden oluşmaktadır.

Ancak kanun metninde yer alan bazı yeni düzenlemelerin de Anayasa'ya tam uygunluk açısından durumları tartışmalıdır.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, bazı sektörlerde iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, ekonomideki kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve komisyonlarda yeterince tartışılmadan torba kanun yöntemiyle yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılamamasına ve tartışılmasına sebebiyet verilmektedir.

Bu durumda aynı zamanda kanun teklifleri, düzenleyici etki analizleri yapılmadan TBMM'ye sunulmuş olmakta, dolayısıyla söz konusu kanun değişikliklerinin yasal bir gereklilik olan bütçeye ve ekonomiye getireceği mali yükü hesaplanamamaktadır. Bu çerçevede bütçe dengesinin bozulması ve dolayısıyla da ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olunmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik "Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri" başlıklı 14'üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan

⁹ Komisyona sunulduğunda 29 maddeden oluşan söz konusu teklife komisyon görüşmeleri sırasında verilen önerge ile bir madde eklenmiştir.

çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal güvenceye yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

Söz konusu teklifin görüşülmesi sırasında özenli bir şekilde hazırlanması gereken mali yük tablosunun, bazı bilgi ve mali yük hesaplamalarını içermediği anlaşılmıştır.

Teklifin 27 maddesi daha önce 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemelerin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi ile ilgili olduğu ifade edilerek söz konusu düzenlemelerin 9/7/2018 tarihinden beri yürürlükte olduğu, bu nedenle düzenlemelerin ilave bir mali yük ortaya çıkarmayacağı ifade edilerek gerçek bir mali boyut açıklanmasından özenle kaçınılmıştır.

8 adet kanun ve 1 Kanun Hükmünde Kararname hükümlerinde ayrıntılı değişiklik ve eklemeler yapan söz konusu yasa teklifinin gelir ve gider etkisinin daha detaylı analizlerle ortaya konulması gerekmektedir.

5018 sayılı Kanunun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Erkler ayrılığı ilkesini zedeleyen TBMM'nin denge ve denetleme mekanizmasını tamamen ortadan kaldıran Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan yeni durumda; kanun tekliflerinin bizzat milletvekilleri tarafından hazırlanmış olduğu varsayımıyla kanun teklifleri ve etki analizleri ile ilgili mekanizmanın nasıl kurulacağı, etki analizi için gereken sayısal verilerin yürütme organından ne tür bir yöntemle edinilip komisyon üyelerine sunulacağı konusunda belirsizlikler mevcut bulunmaktadır. Bu sorunun ivedilikle ele alınarak çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Diğer taraftan, farklı komisyonların görev alanlarına giren düzenlemeleri içeren torba kanun tekliflerinin ilgili komisyonlarda görüşülmesi yerine esas komisyon sıfatıyla sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi ve esastan ilgili oldukları halde tali komisyon olarak belirlenen diğer komisyonlarda görüşülmemesi ve görüş bildirilmemesi, yasama faaliyetlerinin etkisizleştirilmesine yol açmaktadır.

Teklifte yer alan madde metinlerinden her biri ayrı ihtisas komisyonunun çalışma alanına giren, detaylarıyla uzun uzun görüşülüp tartışılması gereken düzenleme konularıdır.

30¹⁰ maddeden oluşan söz konusu torba kanun teklifinin;

-1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9. maddelerinin Anayasa Komisyonunda,

-10, 11, 12, 13, 14, 15, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26. ve 27. maddelerinin Sanayi, Ticaret, Enerji Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda

-16, 17, 18. maddelerinin Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunda ayrıca esas veya tali komisyon sıfatıyla görüşülmesi gerekmekte idi.

TBMM İçtüzüğü'nün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İçtüzüğü'nün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de İçtüzükle uygun olacaktır.

Söz konusu 30 maddeden oluşan torba kanun teklifi toplam 8 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmaktadır. Bu durumu belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

¹⁰ Komisyona sunulduğunda 29 maddeden oluşan söz konusu teklife komisyon görüşmeleri sırasında verilen önerge ile bir madde eklenmiştir.

**BAZI KANUNLARDA VE 660 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ İLE
8 ADET KANUNDA VE 1 ADET KHK'DA DEĞİŞİKLİK YAPILMAKTADIR**

Teklif Maddesi	Kanun Sıra No.	Düzenleme Yaptığı Kanun
1	1	22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun un 5 inci maddesinin beşinci fıkrasından bent kaldırılması, beşinci fıkrasının bentleri ile altıncı ve yedinci fıkralarının yeniden düzenlenmesi
2		633 sayılı Kanunun birinci fıkrasının ilk cümlesi ile beşinci, altıncı, yedinci ve onuncu fıkralarının değiştirilmesi ve sekizinci fıkrasına ibareler eklenmesi
3		633 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında bentlerin değiştirilmesi
4		633 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesi ile beşinci fıkrasının değiştirilmesi
5		633 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin altıncı ve yedinci fıkralarının değiştirilmesi
6		633 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci fıkrasından ibare çıkarılması
7		633 sayılı Kanunun 18/A maddesinin birinci fıkrasının ve altıncı fıkrasında ibare değiştirilmesi
8		633 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında ibare değiştirilmesi
9		633 sayılı Kanunun ek 6 ncı maddesinin değiştirilmesi
10	2	9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun un adının değiştirilmesi ve AYM tarafından iptal edilen 15 inci maddesinin başlığıyla birlikte yeniden düzenlenmesi
11		2690 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesinin değiştirilmesi
12		2690 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesinin değiştirilmesi
13		2690 sayılı Kanunun ek 6 ncı maddesinin değiştirilmesi
14		2690 sayılı Kanunun AYM tarafından iptal edilen ek 8 inci maddesinin yeniden düzenlenmesi
15		2690 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi
16	3	21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu nun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi
17		2863 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin değiştirilmesi
18		2863 sayılı Kanunun ek 8 inci maddesinin değiştirilmesi
19	4	4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu nun ek 16 ncı maddesinin değiştirilmesi
20		3213 sayılı Kanunun ek 17 nci maddesinin değiştirilmesi
21		3213 sayılı Kanunun ek 18 inci maddesinin değiştirilmesi

22	5	7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun un AYM tarafından iptal edilen 22 nci maddesinin yeniden düzenlenmesi
23		4054 sayılı Kanunun AYM tarafından iptal edilen 23 üncü maddesinin değiştirilmesi
24	6	20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun un 5 inci maddesinin birinci fıkrasındaki ibarenin yeniden düzenlenmesi
25	7	4/6/2003 tarihli ve 4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Hakkında Mali Hükümler ve Muafiyetlere İlişkin Kanun un 15 inci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarının yürürlükten kaldırılması
26	7	4865 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin yürürlükten kaldırılması
27	8	14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu nun ek 1 inci maddesinin değiştirilmesi
28	1	26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname nin 4 üncü maddesinin AYM tarafından iptal edilen birinci ve ikinci fıkralarının yeniden düzenlenmesi
29		Yürürlük maddesi
30		Yürütme maddesi

30 maddeden (yürürlük ve yürütme dahil) oluşan söz konusu torba kanun teklifinin, 3 maddesi Cumhurbaşkanlığı (Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı), 9 maddesi Diyanet İşleri Başkanlığı, 6 maddesi Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunu, 3 maddesi Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünü, 2 maddesi Rekabet Kurulunu, 1 maddesi Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunu, 2 maddesi Ulusal Bor Araştırma Kurumunu, 1 maddesi elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerini, 1 maddesi Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunu, ilgilendiren önemli düzenlemeler içermektedir.

30 maddelik Kanun teklifinde;

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Diyanet İşleri Yüksek Kurulu'nun görevlerine ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı "Müşafırları İnceleme ve Kıraat Kurulu" nunüye sayısı, kurulun yetkileri ve yaptırımlarına ilişkin düzenlemenin kanunla yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Din Hizmetleri, Dini Yayınlar ve Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkilerine ilişkin düzenlemenin kanunla yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Diyanet İşleri Başkanlığında başkanlık müşaviri, başkanlık müftüsü ve başkanlık vaizi ünvanlarında çalıştırılan personelin, Diyanet İşleri başkanının uygun göreceği merkez veya taşra teşkilatına ait birimlerde çalıştırılabilmesi ile Diyanet İşleri Başkanlığında atanacak personelin tamamının sözlü sınava tabi tutulmasına ilişkin hükümlere ilişkin düzenlemenin kanunla yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, hac ve umre seyahatlerinin yürütülmesine ilişkin iş ve işlemlere yönelik yapılan harcamaların denetlenmesi ile usul ve esaslara ilişkin düzenlemenin kanunla yapılması,

-Özel kişi veya kuruluşlarca incelenmesi talep edilen dinî yayınların Din İşleri Yüksek Kurulunca incelenmesi karşılığı elde edilen gelirler kaleminin Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Dinî Yayınlar Döner Sermaye İşletmesinin sermayesi gelirleri arasından çıkartılması,

- Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Diyanet İşleri Başkanlığı yurtdışı teşkilatının bakanlıklar ile benzer olarak ataşelik ve müşavirliklerden oluşması hususu ilişkin düzenlemenin kanunla yapılması,

-Diyanet İşleri Başkanlığınca yabancı ülkelerde istihdam edilen yabancı sözleşmeli personel ücretlerinin üst sınırının yükseltilmesi,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Diyanet dışında olup da dini alanlarda tecrübesi, uzmanlığıyla tanınmış kişilerden Din İşleri Yüksek Kurulu çalışmalarında “rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatma, tercüme yaptırma, vaaz verme” yoluyla faydalanılması için Diyanet İşleri Başkanlığına tanınan yetkiye ilişkin düzenlemenin kanunla yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Diyanet İşleri Başkanlığının yaptığı sınavlarda görevlendirilecek personele verilecek sınav ücretlerine ilişkin düzenlemenin kanunla yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK)' a tanınan muafiyetlere ilişkin düzenlemelerin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK)' ın mal ve varlıklarının devlet malı sayılmasına ilişkin düzenlemelerin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, TENMAK'ın projelerinde ortaya çıkan eser, buluş, tasarım ve faydalı modellere ilişkin haklara ait düzenlemelerin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, 1416 sayılı Kanun kapsamında yurtdışına gönderilenlerden yüksek lisansını tamamlayanların mecburi hizmet yükümlülüklerini Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcısı; doktora öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenlerin ise, Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanı olarak atanabilmesine ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, TENMAK'ın en üst karar organı olan Yürütme Kurulunun başkan ve üyelerine kamu iktisadi teşebbüslerindeki yönetim kurulu başkan ve üyelerine ödenen ücret kadar ücret ödenmesine ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması,

- TAEK tarafından yurtdışına yüksek lisans eğitimi için gönderilen bursiyerlerin TENMAK'ta mecburi hizmetlerini kariyer meslek gruplarında yapabilmesine yönelik geçici nitelikte bir düzenlemenin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Cumhurbaşkanlığı ve TBMM'nin kontrolünde bulunan kültür ve tabiat varlıklarının korunması ile ilgili düzenlemenin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Cumhurbaşkanlığına bağlı saray, köşk, kasır ve müzelerden sağlanan her türlü gelir ile bunların bakım ve onarımı için yapılan şartlı bağışlar ve yardımların Cumhurbaşkanlığı adına açılacak hesaba yatırılmasına ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Cumhurbaşkanlığına, tarihi bina ve objelerin onarılmasında Kamu İhale Kanunu hükümlerinden muafiyet tanınmasına ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, MAPEG (Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü) mal ve varlıklarının hukuki statüsü, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç, her türlü vergi, resim, harç ve paydan, tapu ve kadastro işlemlerinden kaynaklanan her türlü döner sermaye ücreti ve benzeri yükümlülüklerden muaf tutulmasına ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, MAPEG'İN görev ve sorumluluklarının yerine getirilmesinden dolayı haklarında ceza davası açılmış olanların, vekâlet verdikleri avukata ödeyeceği vekâlet ücreti ile mahkeme masraflarının kurum tarafından karşılanmasına ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, MAPEG'in, görev alanına giren konulara ilişkin her türlü tebligatın, kayıtlı elektronik posta adresi (kep) veya kurumsal elektronik tebligat sistemi (e-tebligat) yoluyla ilgisine tebliğ edebileceği ve bu kurala uymayanlara uygulanacak idari para cezasına ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Rekabet Kurulunun tüm üyelerinin Cumhurbaşkanı tarafından atanmasına ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması,

-Anayasa mahkemesinin iptal kararı gereği, Rekabet Kurulu üyeliği için aranan şartlara ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması,-

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunda kurul üyeleri için aranan şartlara ilişkin düzenlemelerin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, kanun teklifi metninin 10. maddesinde yapılan düzenleme gereği mükerrer veya uygulama imkânı kalmamış hükümlerin yürürlükten kaldırılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, kanun teklifi metninin 11. maddesinde yapılan düzenleme gereği mükerrer hükümlerin yürürlükten kaldırılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin kurulması ve işletilmesinde ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişilerine proje onay ve kabul işlemleri yetkisi verilebilmesine ilişkin düzenlemelerin kanun metninde yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Kamu Gözetimi, Muhasebe Standartları Kurumunda kurul üyeliklerine atama için aranan şartlara ilişkin düzenlemelerin kanun metninde yapılması,

gibi birbirinden farklı yaklaşık 30 konuda, toplam 8 ayrı kod kanunda 1 Kanun Hükmünde Kararnamede ayrıntılı değişikliklerin de yer aldığı düzenlemeler bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun kendi ihtisas alanı ile ilgili olmayan konularda da bazı kanunlarda değişiklik veya ekleme yaparak mevcut sistemi değiştiren söz konusu diğer maddelerin tali ihtisas komisyonlarında değerlendirme yapılmadan hatta en azından Plan Bütçe Komisyonu bünyesinde oluşturulan bir alt komisyonda ayrıntılı bir şekilde görüşmeye tabi tutulmadan acele ile yasalaştırılma gayretini uygun bulmuyoruz.

Hukuk literatüründe gerçek bir yasa türüne karşılık gelmeyen son dönemde Türk siyaset ve hukuk dünyasında tartışılan ve "yasama kurnazlığı" suçlamalarıyla tepki toplayan bu yasa türü hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmaktadır.

Çok sayıda Kanunda ve Kanun Hükmünde Kararnamede aynı anda torba yasa mantığıyla ilgili komisyonlarda detaylı olarak tartışma ve inceleme yapılmaksızın değişiklik yapılması veya yeni hükümler ihdası hem mevzuatta hem de uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Yeterli hazırlıkları yapılmamış, hızlandırılmış, vizyoner olmayan ve tepki temeline dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki

"yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Torba yasalar içeriklerinin ilk bakışta ve kolayca anlaşılabilmesi, meclis komisyonlarında ve genel kurulda yapılan İttüzüğe aykırı eklemelerle metinlerinin her aşamada kalabalıklaşması ve bu eklemelerin yarattığı karmaşanın da Anayasa Mahkemesinin şekil denetimi kapsamı dışında kalması gibi nedenlerle hukuk tekniği açısından eleştirilmekte, TBMM'nin yasama etkinliğinde önemli bir sınırlama ve anayasal denetimsizlik hali yarattıkları savunulmaktadır.

Bu torba kanun teklifi de birbirinden farklı Komisyonların görev alanına giren hükümleri içermektedir. Öte yandan, bu kanun teklifinin komisyona apar topar getirilmesi, hazırlanışı ve birbiriyle ilgisiz yapıların bir araya getirilmiş olması gayriciddi bir yaklaşıma işaret etmektedir.

İktidarın torba yasa teklifi hususundaki ısrarı ve aceleciliğinin nedeni tarafımızca anlaşılabilir. Konu ve kapsam itibarıyla birbiriyle ilgisi bulunmayan bazı kanunların mevcut hükümlerde ve sistemde büyük boyutlu değişiklikler yapan söz konusu maddelerin adına "torba yasa" adı verilen bir yöntemle acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İttüzüğünün 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracaktır kanaatindeyiz.

8 kod kanunu ve 1 Kanun Hükümünde Kararnameyi ilgilendiren 19 maddelik torba kanun teklifinin ayrıca temel kanun hüviyetinde görüşülmesini de millî

mücadeleyi yöneten bu meclisin hafızasında oluşan parlamento hukukumuzda da uygun görmemekteyiz.

TBMM İçtüzüğü’nün temel kanunları düzenleyen 91. maddesi “düzenlediği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantıların korunması zorunluluğunun bulunması” hükmünü taşımaktadır. Bu çerçevede, konu yönünden birbiriyle hiç ilişkisi olmayan konuların Meclis Genel Kurulunda maddeler üzerinde gerekli tartışmalar yapılmadan hızlı bir biçimde temel kanun olarak görüşülmesi TBMM İçtüzüğü’ne aykırıdır.

-Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile ilgili İçtüzük değişikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin komisyona sunulması ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon görüşmelerine katılım ve katkı düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

-Teklif Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas konusu ile ilgisi bulunmayan bazı kanunlarda yapılan değişiklikleri ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili tüm meslek kuruluşlarının ve sektör temsilcilerinin görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır. Görüşlerini belirten sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine itibar edilmemiştir.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğer alakalı kamu kuruluşlarının görüşleri alınmamış veya alınan görüşler görüşmelerden önce Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır.

-Yapılan etki analizi çalışması tarafımızca yetersiz ve özensiz bulunmuştur.

Kanun teklifinde yer alan 27 madde Cumhuriyet Halk Partisinin 2018 yılında yaptığı başvuru üzerine Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmeyecek alanlarda kalması veya yetki kanunu kapsamında bulunmaması nedeniyle 703 sayılı

Kanun Hükümünde Kararnamede düzenlenen maddelerin bu kez bazı kanunlara ve 660 sayılı Kanun Hükümünde Kararnameye yasa maddesi şeklinde ilavesinden oluşmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarına yine bir torba kanun teklifi ile kanuni bir çerçeve oluşturma sistematüğini son derece yanlış bulmaktayız

Söz konusu 703 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamede yer alıp, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen ve çok sayıda kod kanunda değışiklik yapan 200'ü aşan maddenin bütüncül bir düzenleme halinde Plan ve Bütçe Komisyonu ve diğer ihtisas komisyonlarının gündemine alınarak görüşölüp, değerdendirilip yasalaştırılması konusundaki önerimiz bu aşamada da kabul görmemiştir.

Bakanlıkların ve bunların bağılı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının görev, yetki ve teşkilatlanmalarının ana ilkelerini belirleyen bir kod yasasına ihtiyaç vardır; geçmişte yürürlükte olan ancak Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtikten sonra yürürlükten kaldırılan 1984 tarihli 3046 sayılı Kanun böyle bir kanundu. Kamuda paralel örgütlenmelerin, görev ve yetki çatışması ve çakışmasının ortadan kaldırılması için benzeri bir düzenlemeye gereksinim duyulmaktadır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörölün olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğı kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

V. KANUN TEKLİFİNİN MADDELERİ ÜZERİNDEKİ GÖRÜŞLERİMİZ

8 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükümünde Kararnamede ayrıntılı değışiklik ve ilaveler yapan 30 maddelik torba yasa teklifinin bazı maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

1. Teklifin 1. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Diyanet İşleri Yüksek Kurulu'nun görevlerine ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması ile ilgilidir.

Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile 703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesi iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesi Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) Yüksek Kurulunun görevlerini düzenleyen KHK hükümlerinin Anayasanın mülga 91 inci maddesi gereği yetki kanunu kapsamında olmadığına ve KHK ile düzenlenemeyeceğine hükmetmiştir.

Anayasa Mahkemesi başvuruyu sadece KHK yetkisinin sınırları bakımından (mülga m. 91) incelerken, Anayasa'nın 136. maddesi gereği laiklik temelinde örgütlenen Diyanet İşleri Başkanlığının amaç ve görevleri kapsamında incelememiştir. İptaller nedeniyle 4 Haziran 2025'e kadar yasal düzenleme gerekmektedir.

-Teklif, KHK yetkisinin sınırları dışında olduğu gerekçesiyle iptal edilen Yüksek Kurulun ana görevlerini değiştirmemektedir. 2018'de KHK ile eklenen yeni fıkra ve bentlerdeki görevleri korumakta, kısmen eklemeler yapmaktadır KHK ile düzenlenemeyeceği kararı verilen bu görevleri bu defa yasa maddesi hükmü şeklinde düzenlemektedir.

-Teklifte; Diyanet İşleri Yüksek Kurulu, Anayasa Mahkemesinin kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle iptal ettiği aşağıda sıralanan görevleri bu defa yasa hükmü gereği sürdürmeye devam edecektir

-Resmi kurumlarca incelenmesi talep edilen dini yayınları inceleyecek ve mütalaa verecek ancak iptal edilen KHK'da kamu kurumlarının başvurması halinde bu görevin ücretsiz yapılacağı belirtilirken yeni teklifte "ücretsiz" inceleme yapılacağı ibaresi kaldırılmaktadır.

Bunun nedeni, teklifle, mevcut Kanunun beşinci fıkrasının "e)" bendinde yer alan, Yüksek Kurulun "özel kişi veya kuruluşlarca incelenmesi talep edilen dinî yayınları bedeli karşılığında inceleme ve mütalaa verme" yetkisinin kaldırılmasıdır. Artık özel kişi ve kuruluşlar Yüksek Kuruldan ücret karşılığında böyle bir talepte bulunamayacaktır. Kurul diğer kamu kurumlarının dini yayınlarını incelenmesi görevini ise sürdürecektir. Kamu kurumları arasındaki inceleme görevinin "ücretsiz" olduğuna dair ibare, yeni teklifte özel kişi ve kuruluşların ücret karşılığı inceleme talebi kalktığı için kaldırılmıştır.

Yüksek Kurul, iptal edilen KHK'da olduğu gibi, ilgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak namaz vakitleri ile dini gün ve geceleri tespit ve ilan etmeye, bunun için gerekli çalışmaları yürütmeye devam edecektir. Bu görev artık doğrudan kanunla düzenlenmektedir.

Kurul, KHK'da olduğu gibi, Kur'an-ı Kerim meallerini Başkanlık ile diğer kamu kurumları, özel kişi ve kuruluşların talebi üzerine veya re'sen yine inceleyecek ya da inceletecek. Böylece Yüksek Kurul, KHK iptali kapsamındaki diğer görevini de yeni teklif yoluyla sürdürecektir.

-Altıncı fıkrayla; Diyanet İşleri Başkanlığına, Yüksek Kurulun İslam açısından sakıncalı gördüğü ve internette yayımlanmış bir Kur'an-ı Kerim meali hakkında “içeriğin çıkarılması” kararı için yargıya başvurma yetkisi de verilmektedir. İptal edilen KHK'da, Başkanlığın dinen sakıncalı bulunmuş bir mealin internette yayımlanması halinde, “ilgili mercie” başvurarak “erişimin engellenmesi” kararını alma yetkisi bulunmaktaydı.

Teklifle buna “içeriğin çıkarılması” yetkisi de eklenmekte ve ilgili karar merciinin mahkeme olduğu hususu netleştirilmektedir. Teklif, iptal edilen KHK'da olan ve Yüksek Kurulun İslam açısından sakıncalı olduğunu tespit ettiği Kur'an-ı Kerim meallerinin basım ve yayımının durdurulması, basılı olanların toplatılması, imhası konusunda Diyanet İşleri Başkanlığına tanınmış olan “yetkili, görevli mercilere başvurma” yetkisini korumaktadır. Teklifle, iptal edilen KHK'daki “yetkili, görevli merciler” ibaresi de netleştirilmekte, “yetkili, görevli yargı mercileri” olarak belirtilmektedir.

-Altıncı fıkrayla; Başkanlığın internetteki sakıncalı bir Kur'an-ı Kerim meali hakkında yargıya yaptığı “içerik çıkarma ve/veya erişimin engellenmesi, basılı mealin dağıtımının durdurulması, toplatılması, imhası başvurusu sonrasında mahkemenin vereceği karara karşı, tarafların mevcut Kanundaki gibi 2 haftalık itiraz süresi olacaktır. İtiraz, yargı kararının işleyişine engel olmayacak. Yargı kararlarının örneği, uygulanması için Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilecektir.

-Yedinci fıkrayla; Din İşleri Yüksek Kurulunun idari ve mali işlerinin Kurul Sekreterliğince yürütülmeye devam edileceği bu defa kanun metninde belirtilmektedir.

Madde metninde yer alan düzenlemede Din İşleri Yüksek Kurulu'nun dini yayınlarla ilgili olarak özel kişi veya kuruluşlara yönelik bedeli karşılığında inceleme görevinin kaldırılmasının nedeni anlaşılamamıştır.

Ayrıca maddenin(1) bendinde bulunan “1) Kur’an-ı Kerim meallerini Başkanlık ile diğer kamu kurumları, özel kişi ve kuruluşların talebi üzerine veya resen incelemek ya da incelettirmek.” hükmünde yer alan “incelettirmek” ibaresinin yer almasının sakıncalı olup olmayacağı, Din İşleri Yüksek Kurulu dışında bir şahıs ya da kuruma meallerin incelettirilmesinin, kurul dışından incelemeyi yapacak şahıs ve kurumların niteliklerinde tartışmalara neden olup olmayacağı, hususlarında yapılan eleştiriler cevaplanmamıştır.

Söz konusu maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında özel kişi ve kuruluşların, Diyanet Yüksek Kurulundan dini yayıncıların incelenmesi için ücret karşılığı hizmet almasına dair mevcut bendin, KHK iptalleri arasında yer almadığı halde neden kaldırıldığı konusunda yöneltilen sorulara da tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

2. Teklifin 2. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Mushafları İnceleme ve Kırat Kurulu’nun yetkileri, görevleri ve yaptırımlarına ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması ile ilgilidir.

Teklifin bu maddesi ile 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 6 ncı maddesi, KHK iptalleri sonrasında kısmen değiştirilmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile 703 sayılı KHK’nın 141 inci maddesi iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesi, Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu üyeliklerinin ve yetkilerinin KHK ile düzenlenmesinin “yetki kanunu” sınırları dışında olduğunu, dolayısıyla Anayasa mülga m. 91’e aykırı olduğu kararını vermiştir.

Anayasa Mahkemesinin kararında düzenlemenin 2017 Anayasa değişikliklerine uyum kapsamında çıkarılacak KHK’ların sınırlarında olmadığı belirtilmiş, konu Anayasanın 136 maddesi hükmü gereği laiklik temelinde örgütlenen Diyanet İşleri Başkanlığının amaç ve görevleri kapsamında incelenmemiştir.

-Birinci fıkrayla; iptal edilen KHK hükmü aynen tekrarlanmaktadır. 2018’den itibaren üye sayısı 8’den 12’ye çıkarılmış olan Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulunun bir başkan ile 12 üyeden oluşmaya devam edeceği artık KHK ile değil

Kanunla düzenlenmektedir. Kurulun 2010'dan önceki adı "Dini Hizmetler ve Din Görevlilerini Olgunlaştırma Dairesi" idi.

-İptal edilen KHK ile aynı içerikteki teklifin beşinci fıkrasında; Mushafları İnceleme ve Kiraat Kurulunun onay ve mührü bulunmayan mushafların, cüzler halindeki mushafların, mealli mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur'an-ı Kerimlerin basılamayacağı ve yayınlanamayacağı belirtilmektedir.

Mushaf, Kur'an-ı Kerim sayfalarının/ayetlerinin birleştirilmesidir. Kurulun onayı veya mührü olmadan basıldığı veya yayımlandığı tespit edilen mushaf ve cüzler halindeki mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur'an-ı Kerim yayınları hakkında, Diyanet İşleri Başkanlığı yetkili ve görevli yargı merciine müracaat edecektir. Yargı, basım ve yayımın durdurulmasına, dağıtılmış olanların toplatılmasına ve imha edilmesine karar verebilecektir. Fıkra, yetki kanunu kapsamında olmadığından iptal edilen düzenlemenin aynen getirilmesi olup, teklifin 1 inci maddesindeki gibi, toplatma ve imhaya karar verecek "yetkili ve görevli merci"nin "yargı merci" olduğu teklifle netleştirilmiştir.

-İptal edilen KHK ile aynı içerikteki teklifin altıncı fıkrasıyla; bu Kurulun onayı olmaksızın bu defa internet üzerinden yapılan mushaf yayınlarında, Diyanet'in başvurusu üzerine, yetkili ve görevli yargı merci bu yayınlara ilgili **"içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi"** kararı verebilecektir. İptal edilen halinde, teklifin 1 inci maddesinde olduğu gibi, "içeriğin çıkarılması" kararı bulunmamaktaydı. Söz konusu metinde sadece erişimin engellenmesi düzenlemesi bulunmaktaydı. Teklifte, Başkanlığa mahkeme başvurularında içeriğin çıkarılmasını isteme yetkisi de verilmektedir. Mahkemenin erişim engelleme veya içeriğin çıkarılması kararının bir örneği, teklifin 1 inci maddesinde olduğu gibi, gereği yapılmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilecektir. Teklifin 1 inci maddesindeki gibi, basılı yayın ve internet yayınlar sonrasında Başkanlığın itirazı üzerine mahkemenin karara karşı, duyuru/tebliğden itibaren 2 hafta içinde itiraz hakkı bulunmaktadır. İtiraz sonrası yargı kararı ise kesindir.

-Kanunun yedi ve sekizinci fıkralarına yapılan aynı eklemelerle, Başkanlığın mahkemeye başvuru konularına "internette yayımlanan ilgili mushafla ilgili içeriğin çıkarılması" da eklenmektedir.

-İptal edilen KHK ile aynı içerikteki teklifin onuncu fıkrası; Mushafların, sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur'an-ı Kerim basım ve yayım kriterlerinin yönetmelikle düzenlenmesine dönüktür ve mevcut fıkranın teklif yoluyla Kanuna metnine aynen işlenmesidir. Anayasa Mahkemesi bu düzenlemeyi, yetki kanunu sınırları dışında olduğu gerekçesiyle iptal etmiş; CHP'nin başvurusunda da bu düzenlemenin 6771 sayılı Kanunla Anayasada yapılan değişikliklerle ilgisi olmadığı savunulmuştur.

3. Teklifin 3. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği Din Hizmetleri, Dini Yayınlar ve Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkilerine ilişkin düzenlemenin kanunla yapılması ile ilgilidir.

Kanunun Diyanet İşleri Başkanlığının hizmet birimleri, görev ve yetkileri başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasında, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği düzenleme yapılmaktadır Yetki kanunu kapsamında olmadığı için iptal edilen KHK hükümleri, teklif metniyle kanun metnine aktarılmaktadır.

-Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile, 703 sayılı KHK'nın 141inci maddesi, yetki kanunu kapsamında bir düzenleme olmadığı ve 2017 yılı Anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacı taşımadığı gerekçesiyle iptal edilmiştir.

-Birinci fıkranın "a)" bendi kapsamında; Din Hizmetleri Genel Müdürlüğünün KHK iptali nedeniyle belli görev ve yetkileri teklifle aynen yazılarak kanuna aktarılmaktadır. Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü, iptal edilen KHK'daki aynı görev ve yetkilere haiz olacaktır. Buna göre; Öğrenci yurtları, eğitim kurumları, gençlik merkezleri ve kampları, ceza infaz kurumları, sağlık kuruluşları, sosyal hizmet kurumları ve benzeri yerlerde işbirliği esasına göre manevi danışmanlık ve din hizmeti sunmaya devam edecektir; Yazılı, görsel, işitsel ve dijital medya vasıtasıyla toplumu din konusunda aydınlatmayı sürdürecektir; Göçmen, engelli, bağımlı gibi desteğe muhtaç kesimlere yönelik manevi danışmanlık hizmetleri yürütmeye de devam edecektir.

Sekizinci alt bendin 2018'de değiştirilen halliyle, "Kurban ibadetinin usulüne uygun şekilde yerine getirilmesi amacıyla gerekli tedbirleri alacak, vekâletle kurban organizasyonu gerçekleştiren kurum ve kuruluşların bu kapsamdaki hizmet ve

faaliyetlerini denetleyecektir” Bu alt bent, 2018 öncesinde kurban ibadetinin usule uygun yerine getirilmesi için gerekli çalışmalar yapmakla sınırlıyken, 2018 sonrasında ve şimdi teklifteki aynı haliyle, “vekaletle kurban organizasyonu yapan kurum ve kuruluşların hizmet ve faaliyetlerini denetlemek” de Genel Müdürlüğün görevleri arasına eklenmiştir.

-Dokuzuncu alt bentle, Din Hizmetleri Genel Müdürlüğünün, ihtiyaç duyulan yerlerde okuma salonu, aile ve dinî rehberlik merkezi, gençlik çalışmaları merkezi ve benzeri yerler açma ve bunlarla ilgili işleri yürütme yetkisi devam ettirilecektir. 2018'deki KHK öncesinde bu yetki “ihtiyaç duyulan yerlerde okuma salonu açmak” ile sınırlıyken, yetki kanunu kapsamında olmadığı için iptal edilen KHK ile bu yetki genişletilmiş; okuma salonu haricinde, “aile ve dini rehberlik merkezi, gençlik çalışma merkezi ve benzeri yerler açmak” da genel müdürlüğün işleri arasına eklenmiştir. Teklifte, 2018'den beri genişlemiş bu görev alanları aynen korunmaktadır.

- Anayasa Mahkemesinin kararında ve CHP'nin başvurusunda bu hükümlerin yetki kanunu kapsamında olmadığı için KHK ile düzenleme sınırlarını aştığı belirtilmiş, söz konusu değişikliklerin 6771 sayılı Kanunla Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgili olmadığı, Anayasa'nın mülga 91 inci maddesindeki KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde sayılamayacağı belirtilmiştir.

-*Birinci fıkranın “ç)” bendinde; Dini Yayınlar Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri,* iptal edilen KHK ile aynı içerikte yazılarak Kanuna aktarılmaktadır. Genel Müdürlüğe bu teklifle, KHK'da sayılan görevlere ek olarak “Türk İslam Sanatlarını geliştirmeye, tanıtmaya yönelik eserleri hazırlama ve hazırlatma, bunları inceleyip yayımlama” görevi de verilmektedir. Genel müdürlük, daha önceden yetki kanunu kapsamında olmadığı için iptal edilen görevlerini kanun yoluyla sürdürecektir. Buna göre; toplumu din konusunda aydınlatmak için sesli, basılı, dijital görüntülü eserler hazırlama, hazırlatma, bunları inceleyip yayımlama, gerekirse ücretsiz dağıtma, daha ayrıntılı inceleme gerektiren alanlarda ise Din İşleri Yüksek Kurulunun oluruyla yayımlama, kütüphane açma yetkisi devam edecektir.2018'de çıkan ve iptal edilen KHK öncesinde Genel Müdürlüğün kütüphane açma yetkisi yoktu, 2018'deki KHK ile getirilmiş Genel müdürlüğün kütüphane kurma yetkisi de bu kanun düzenlemesiyle devam ettirilecektir

Birinci fıkranın “f)” bendinde; yetki kanunu kapsamında olmadığı için iptal edilen Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğünün “cami, mescit eklentilerinde yapılacak yardım

kampanyalarının uygulama usul ve esaslarını belirleme” yetkisi, teklif yoluyla Kanuna aynen aktarılmaktadır.

2018'deki 703 sayılı KHK ile Genel Müdürlüğe “cami, mescit eklentilerindeki yardım kampanyalarının usul ve esaslarını belirleme yetkisi” de tanınmıştı. Teklif, iptal edilen KHK'daki bu hükmü aynen Kanuna işlemektedir. Ayrıca, Genel Müdürlük, yine iptal edilen KHK'da olduğu gibi, Diyanet tarafından yönetilen cami, mescit ve Kur'an kurslarının müstemilatındaki yerlerin kiralanması, işletilmesi veya işlettirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmeye devam edecektir.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında son dönemlerde yapılan kamuoyu araştırmalarında halkın dine bakış tarzında değişiklik olduğundan bahisle, bu durumun Diyanet İşleri Başkanlığı merkez ve taşra örgütünün görevlerini yerine tam olarak yerine getirememesinden ve yetişkin kaliteli eleman barındırmamasından kaynaklandığı şeklindeki eleştirilere tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

4. Teklifin 4. Maddesinin Değerlendirilmesi

Madde ile 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunu'nun 10. maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesi ile beşinci fıkrası değiştirilmektedir.

Teklif ile 633 sayılı Kanunun 10. Maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesi ile Başkanlık müşaviri, Başkanlık müftüsü ve Başkanlık vaizi unvanlarında çalıştırılan personelin Diyanet İşleri Başkanının uygun göreceği merkez veya taşra teşkilatına ait birimlerde çalıştırılabileceği düzenlenmektedir.

10. maddenin beşinci fıkrasında yapılan değişiklik ile Başkanlığa ait kadrolara atanacak personele ilişkin KPSS sınav sonucuna göre puan sırasına göre ilk defa atanacak personel için, atama yapılacak kadro unvanı için boş kadro sayısının üç katına kadar aday çağırılması ve bunlar arasından Başkanlıkça yapılacak sözlü sınav başarı sırasına göre atama yapılacağı hususu düzenlenmektedir.

Maddede yapılan değişikliklerin sebebi Anayasa Mahkemesinin iptal kararıdır. Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile

703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesiyle 633 sayılı Kanunun 10. Maddesinde yapılan değişiklikler iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi; 633 sayılı Kanunun 10. Maddesinin dördüncü fıkrasına yönelik iptal kararının gerekçesinde *“Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir”* denilmektedir.

Bu kurumda çalışan personelin özlük haklarından olan görevlendirme konusunun doğrudan bu kanunla belirlenmesi gerekmekte olup, Başkana ilgili kamu görevlilerinin farklı birimlerde görevlendirme yetkisi verilmesi Anayasa’nın 128’inci maddesine ve yetki devrinin sınırlarını aşması nedeniyle Anayasa’nın 7’nci maddesine aykırı bulunmaktadır.

Maddenin beşinci fıkrasında yapılan ve din hizmetleri sınıfına ait kadrolara ilişkin atamalarda sözlü sınav yapılmasına ilişkin düzenlemenin yerine bütün başkanlık kadrolarına atama da sözlü sınav yapma yetkisinin verilmesine ilişkin değişiklik de yine Anayasa Mahkemesi tarafından “Başkanlığa ait kadrolara ilk defa açıktan atanacak personel için sözlü sınav şartı öngören kural, Anayasa’nın İkinci Kısmının Dördüncü Bölümü’nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa’nın mülga 91’inci maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır” gerekçesiyle iptal edilmişti. Düzenleme aynen getirilmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarına personel alımında sözlü sınav yapılması işe alınma, atanma gibi işlemlerde partizanlığa olanak sağlamaktadır. Bu yetkinin, Anayasa’nın kamu hizmetlerine girme hakkını zedelediği aşıkardır .

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında madde metninde yer alan sözlü sınav şartı ile ilgili düzenleme konusunda yapılan eleştiriler iktidar partisi milletvekilleriince yanıtlanmamıştır.

Maddenin komisyondaki görüşülmesi sırasında maddenin teklif metninden çıkarılması yönünde verdiğimiz önerge iktidar partisi milletvekilleriince reddedilmiştir.

5. Teklifin 5. Maddesinin Değerlendirilmesi

703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesiyle 633 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde yapılan bazı değişiklikler Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak 703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesiyle getirilen bu hükümler kanuni düzenleme yapılmak suretiyle 633 sayılı Kanuna işlenmektedir.

Hükümle, hac ve umre seyahatlerinin yürütülmesine ilişkin iş ve işlemlere yönelik yapılan harcamaların denetlenmesi ile usul ve esaslarının belirlenmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Teklif metninde yer alan düzenleme ile; Hac ve umre seyahatleri ile ilgili iş ve işlemler ile Hac ve Umre Hesabından yapılan bütün harcamalar her yıl hac mevsimi sonunda Başkanlık ve gerektiğinde Cumhurbaşkanlığınca görevlendirilecek denetim elemanları tarafından denetlenecektir.

Yine teklif metninde yer alan hükümle; Hac ve umre hizmetlerinin yürütülmesi, Hac ve Umre Hesabının oluşturulması, bu hesapta yer alan tutarların harcanması, hac ve umre dönemlerinde hac ve umre faaliyetleri için yurt içinde görevlendirilen Başkanlık personeline sınav hizmetleri karşılığında ödenecek ücretler, Bakanlıklararası Hac ve Umre Kurulu ile Hac ve Umre Komisyonunun kuruluş, görev ve yetkilerine dair usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenecektir.

Söz konusu maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında eski uygulamada Hac ve Umre Hesabından yapılan bütün harcamaların Sayıştay'ın denetimine tabi olduğu ifade edilerek, bu işlemlerin denetiminin tekrar Sayıştay'a verilmesi veya madde metninde yer alan "gerektiğinde" ibaresinin çıkarılarak söz konusu denetimin her yıl Cumhurbaşkanlığı Denetleme Kurulu tarafından yapılması ve denetim raporunun Plan ve Komisyonunda görüşülmesi yönündeki eleştiri ve öneriler iktidar partisi milletvekillerce kabul görmemiştir.

6. Teklifin 6. Maddesinin Değerlendirilmesi

Komisyonunda iktidar partisi milletvekilleri tarafından verilen önerge ile teklif metnine eklenen bu madde ile 633 sayılı Kanunun 14. Maddesinde değişiklik yapılarak, özel kişi veya kuruluşlarca incelenmesi talep edilen dinî yayınların Din İşleri Yüksek Kurulunca incelenmesi karşılığı elde edilen gelirler kaleminin Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Dinî Yayınlar Döner Sermaye İşletmesinin sermayesi gelirleri arasından çıkartılması sağlanmaktadır.

Maddenin görüşülmesi sırasında söz konusu değişikliğin kanun teklifinin 1. maddesinde yer alan düzenlemeden kaynaklandığı ifade olunmuştur.

7. Teklifin 7. Maddesinin Değerlendirilmesi

Madde ile 633 sayılı Kanunun 18/A maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik ile Diyanet İşleri Başkanlığı yurtdışı teşkilatının Bakanlıklar ile benzer olarak ataşelik ve müşavirliklerden oluşması düzenlenmektedir. Maddenin 703 sayılı KHK ile değiştirilmeden önceki halinde koordinatörlükler de bu teşkilatın bir unsuru olarak tanımlanmıştı. 703 ile bu kaldırılmıştı.

Maddenin birinci fıkrasında yapılan değişikliklerin sebebi Anayasa Mahkemesinin iptal kararıdır. Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile 703 sayılı KHK'nın 141 inci maddesi ile 633 sayılı Kanunun 18/A maddesinin birinci fıkrasında yapılan tüm değişiklik iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi; 633 sayılı Kanunun 18/A maddesinin birinci fıkrasını, “826. *Bu itibarla kural 7142 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemektedir*” gerekçesiyle iptal etmiştir.

Yine ilgi maddenin altıncı fıkrasında yapılan değişiklik ile Türkiye'de lisans düzeyinde yüksek din öğrenimini veya Yükseköğretim Kurulu tarafından denkliği kabul edilen yurt dışında bir İslam ilahiyatı bölümünü başarıyla bitirenlerden ilgili ülke vatandaşlığına sahip olanlarla süresiz oturma izni bulunanların, Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonunca mahallinde sözleşmeli statüde istihdam edileceklerin sözleşme ücretinin belirlenmesinde kanunla belirlenen ve ilgili ülkede sürekli görevle bulunan ve

9 uncu derecenin 1 inci kademesinden aylık alan bekar meslek memuruna ödenmekte olan yurt dışı aylığının yüzde sekseni olarak belirlenen ölçüt değiştirilmekte ve artırılarak yurtdışı aylığı miktarına çıkarılmaktadır. Söz konusu düzenleme 703 sayılı KHK iptalleriyle ilgili değildir.

Diyanet İşleri Başkanlığınca yurt dışında bu statüde istihdam edilen 479 kişi olduğu ifade edilmiştir.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında Diyanet İşleri Başkanlığının yurt dışı kadrolarında görülen fazlalığın nedeni konusunda yapılan eleştirilere iktidar partisi milletvekillerince herhangi bir yanıt verilmemiştir.

8. Teklifin 8. Maddesinin Değerlendirilmesi

633 sayılı kanunun “uzmanlardan yararlanma” başlıklı 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan ve Diyanet dışında olup da dini alanlarda tecrübesi, uzmanlığıyla tanınmış kişilerden Din İşleri Yüksek Kurulu çalışmalarında “rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatma, tercüme yaptırma, vaaz verdirmek” yoluyla faydalanılması için Diyanet İşleri Başkanlığına tanınan yetki, 2018 yılındaki yetki kanunu kapsamında olmadığı, 2017’deki Anayasa değişikliklerine uyum amacı taşımadığı için Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir.

Teklifle, Diyanet’e bu kişilerden faydalanabilmesi için tanınan yetki, bu defa KHK ile değil kanuni düzenleme olarak getirilmektedir. Bu kişilere ödenecek ücretin esaslarını Cumhurbaşkanı tespit etmeye devam edecektir. 2018 öncesinde Diyanet, madde kapsamındaki din bilginlerinden sadece “mütalaa alma, konferans ve vaaz verdirmek” yetkisine sahipti.

İptal edilen KHK ile 2018’den itibaren bunlara “rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatma, çeviri” de eklenmiştir.

Teklifle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen ibareler aynen kanuna işlenmektedir.

9. Teklifin 9. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Diyanet İşleri Başkanlığının yaptığı sınavlarda görevlendirilecek personele verilecek sınav ücretlerine ilişkin düzenlemenin kanunla yapılması ile ilgilidir.

633 sayılı Kanunun Diyanet İşleri Başkanlığınca yapılacak sınavlarda görevlendirilecek personele ödenecek sınav ücretlerinin düzenlendiği ve 703 sayılı KHK ile kanuna eklenen ek 6. maddesi aynen yeniden getirilmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında Başkanlıkça yapılan sınavlarda soru hazırlama komisyonu üyesi, sınav komisyonu üyesi ve sınav görevlisi olarak görevlendirilen personele sınav ücreti ödeneceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında sınav ücretinin, sınavda görevlendirilenlere her bir gün için fıkra da belirlenen gösterge rakamlarının aylıklar için 657 sayılı Kanun'a göre belirlenen memur maaş katsayısının çarpımından oluşacağı düzenlenmiştir. Anılan maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında sınav görevlendirmelerinde; bir kişinin bir bütçe yılı döneminde en fazla 10 defa görevlendirilebileceği ve bir sınavda aynı kişiye günlük bir sınav ücreti ödeneceği belirtilmiştir. Maddenin beşinci fıkrasında ise madde kapsamında sınav ücreti ödenenlere, 6245 sayılı Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla başka bir başka bir ücret ödenmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

703 sayılı KHK'yla 633 sayılı Kanuna eklenen ek 6. Madde, Anayasa Mahkemesi'nin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. AYM, bu düzenlemeyi *"Başkanlıkça yapılan sınavlarda görevlendirilen personele ücret ödenmesine ilişkin usul ve esasları düzenleyen kural, Anayasa'nın İkinci Kısımının İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdüğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kaldığı"* gerekçesiyle iptal etmiştir.

İptal kararı 4/6/2025 tarihinde söz konusu yürürlüğe gireceğinden dolayı ilgili düzenleme kanun teklifiyle getirilmektedir.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararları üzerine teklifin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 maddeleriyle 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda yapılan bu tür düzenlemelerin torba yasalar yerine kod kanunlar üzerinde ilgili komisyonda yapılacak ayrıntılı değerlendirme ve çalışmalar sonucu gerçekleştirilmesi gerektiği kanaatini taşımaktayız.

10. Teklifin 10. Maddesinin Değerlendirilmesi

Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK), 57 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurularak, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünü bünyesine almıştır.

Teklifin bu maddesi ile 2690 sayılı Kanunun adının TENMAK ile doğrudan ilişkilendirilmesi ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 119 uncu maddesinin (b) bendiyle 2690 sayılı Kanunun 15 inci maddesinde yapılan değişikliğin iptaline ilişkin Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125, K:2023/213 sayılı kararına istinaden düzenleme yapılmak suretiyle ulusal bir Ar-Ge kurumu olan TENMAK'ın mevcut mali muafiyetlerden yararlanmaya devam etmesi amaçlanmaktadır

Diğer yandan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 117 nci maddesinin (c) bendiyle değişiklik yapılan 4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Hakkında Mali Hükümler ve Muafiyetlere İlişkin Kanunun, Anayasa Mahkemesinin aynı kararıyla iptal edilen 18 inci maddesinde TENMAK'a tanınmış olan; birinci fıkrasındaki kurumlar vergisine ilişkin muafiyet, ikinci fıkrasındaki Kurumun faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden tanınan vergi ve harç muafiyeti ile açılacak dava ve icra takiplerinde teminat aranmasına ilişkin muafiyet ve dördüncü fıkrasındaki araştırma ve incelemeler için ilmühaber, ruhsatname veya imtiyaz alınmasına ilişkin muafiyet düzenlemeleri maddeye aynen işlenmek, madde metninde yer alan gümrük vergisine ilişkin muafiyet ise 4865 sayılı Kanunun aynı maddesinin üçüncü fıkrasındaki gümrük vergisi muafiyetine ilişkin hüküm nazara alınarak uyarlanmak suretiyle ulusal bir Ar-Ge kurumu olan TENMAK'ın anılan Kanun kapsamındaki mevcut mali muafiyetlerden de yararlanmaya devam etmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca yapılan düzenleme ile 4865 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin Teklifle yürürlükten kaldırılması öngörülen; dördüncü fıkrasında Kuruma tanınmış olan desteklenen projelerin bütçelerine ait tutarların proje adına açılacak özel hesaplara aktarılarak izlenebilmesine ilişkin hükmün Kurumun ihtiyaçları çerçevesinde yeniden düzenlenmek suretiyle maddeye iaktarılması ve beşinci fıkrasında Kuruma tanınmış olan Kurum tarafından yürütülen ve desteklenen projeler için diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan destek alınabilmesi ile bu kapsamda Kuruma aktarılan tutarların Kurum bütçesine gelir kaydedilmeksizin açılacak özel hesaplarda izlenebilmesine ilişkin hükmün maddeye işlenmesi suretiyle ulusal bir Ar-Ge kurumu

olan TENMAK'ın anılan Kanun kapsamındaki mevcut mali düzenlemelerden yararlanmaya devam etmesi amaçlanmaktadır.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun geçmiş birikimlerinin de kayba uğratılarak Nükleer Düzenleme Kurumu ve TENMAK arasında paylaşılmasının ortaya çıkardığı sakıncalar ve birbiri ile ilintisiz sayılacak kurumların (Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü, Nadir Toprak Elementleri gibi) aynı çatı altında birleştirilmesinin handikapları, bu kurumların yönetici kadrolarına yapılan atamalardaki seçim konusunda yapılan eleştirilere iktidar partisi milletvekilleri tarafından tatminkar cevaplar verilmemiştir.

11. Teklifin 11. Maddesinin Değerlendirilmesi

Kanun teklifinin bu maddesi Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, TENMAK'ın projelerinde ortaya çıkan eser, buluş, tasarım ve faydalı modellere ilişkin haklara ait düzenlemelerin kanun metninde yapılması ile ilgilidir.

Kanuna, 703 Sayılı KHK ile eklenen ve bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen ek 2'nci madde aynı ifadelerle yeniden getirilmektedir.

Anayasa Mahkemesi, “Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında güvenceye bağlanan mülkiyet hakkının ekonomik değer ifade eden fikrî ürünlere bağlı mali hakları da kapsadığı”, bu nedenle maddenin, “Anayasa'nın İkinci Kısmının İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdığı için KHK ile düzenlenemeyeceğine” karar vererek maddeyi iptal etmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 2021/125 esas sayılı kararının ilgili bölümü şöyledir:

“363. Buna göre TAEK tarafından yürütülen projelerin gerçekleştirilmesi sırasında ortaya çıkan eser, buluş, endüstriyel tasarım, faydalı model ve teknik bilgi gibi her türlü fikrî üründen elde edilecek gelirin **en fazla yüzde ellisinin yönetmelikle belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde fikrî ürün sahibine verilmesini** öngören kural Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdığından KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.”

Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği ve iptal kararı 5 Haziran 2025 tarihinde yürürlüğe girecek maddeyle TENMAK'ın yürüttüğü projelerin gerçekleştirilmesi sırasında ortaya çıkan eser, buluş, endüstriyel tasarım, faydalı model ve teknik bilgi

gibi her türlü fikrî ürün üzerindeki hakların Kuruma ait olduğu hususu düzenlenmektedir.

Ayrıca, Kuruma ait fikrî hakların ekonomik olarak değerlendirilmesi sonucunda elde edilecek gelirin en fazla yüzde 50'sinin yönetmelikle belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde fikrî ürün sahibine verilebilmesine olanak tanınmaktadır.

12. Teklifin 12. Maddesinin Değerlendirilmesi

Kanun teklifinin bu maddesi Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK)' ın mal ve varlıklarının devlet malı sayılmasına ilişkin düzenlemelerin kanun metninde yapılması ile ilgilidir.

Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E: 2021/125; K: 2023/213 sayılı kararı ile 2690 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesi iptal edilmiştir.

Madde ile Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hüküm, karar gerekçesi dikkate alınarak Kanuna işlenmekte ve ulusal bir Ar-Ge kurumu olan TENMAK'a mal ve varlıkların devlet malı sayılmasına, haczedilmemesine ve rehnedilmemesine yönelik muafiyet tanınması amaçlanmaktadır.

13. Teklifin 13 ve 15. Maddelerinin Değerlendirilmesi

Teklifin 13. maddesiyle, 2690 sayılı Kanunun yurtdışında eğitim görmek amacıyla 1416 sayılı Kanun kapsamında yurtdışına gönderilenlerden yüksek lisansını tamamlayanların mecburi hizmet yükümlülüklerini Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcısı; doktora öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenlerin ise, Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanı olarak atanabilmesine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

703 sayılı KHK'yla 2690 sayılı Kanuna eklenen ek 6. Madde, 703 sayılı KHK'nın 119. Maddesi ile düzenlenmiştir. Bu düzenleme Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125; K:2023/213 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi bu düzenlemeyi “375. Dava konusu ek 6. maddede ise Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında istihdam edilmek üzere Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı adına ve hesabına 1416 sayılı Kanun kapsamında yurt dışına gönderilenlerden gönderildikleri ülkede yüksek lisans öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenlerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcısı kadrolarına; doktora öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenlerin ise, Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanı kadrolarına atanacağı hususu düzenlenmiştir.

Düzenleme, Atom enerjisi uzmanı ve uzman yardımcılığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanı ve uzman yardımcılığına atanma şartlarını düzenleyen kurallar Anayasa’nın İkinci Kısmı’nın Dördüncü Bölümü’nde yer alan kamu hizmetine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır” şeklindeki gerekçeyle iptal etmiştir.

Söz konusu iptal kararı 5/6/2025 tarihinde yürürlüğe gireceğinden dolayı ilgili düzenleme kanun teklifiyle getirilmektedir.

Teklifin 15. maddesiyle, 2690 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmekte ve TENMAK kurulmadan önce Türkiye Atom Enerjisi Kurumunda istihdam edilmek üzere Türkiye Atom Enerjisi Kurumu adına ve hesabına 1416 sayılı Kanun hükümlerine göre yurt dışına gönderilmiş veya gönderilmeye hak kazanmış olanlardan, gönderildikleri ülkede yüksek lisans öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenlerin Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunda (TENMAK) Atom Enerjisi Uzman Yardımcısı kadrolarına; doktora öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler ise Kurumda Atom Enerjisi Uzmanı kadrolarına atanabilmesine yönelik geçici nitelikte bir düzenleme yapılmaktadır.

Bu maddenin getirilmesinin nedeni (TAEK)’in kapatılması ve TAEK’in görev ve yetkilerinin (TENMAK)’a devredilmesidir. Dolayısıyla TAEK adına yüksek lisans eğitimi gören ve mecburi hizmet yükümlülüğü bulunan bursiyerlerin bu hizmet yükümlülüklerini yeniden tanımlamak, bunların kariyer meslek mensubu olarak istihdamının sağlanabilmesidir.

14. Teklifin 14. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklif metninde yer alan bu madde ile TENMAK'ın en üst karar organı olan Yürütme Kurulunun başkan ve üyelerine kamu iktisadi teşebbüslerindeki yönetim kurulu başkan ve üyelerine ödenen ücret kadar ücret ödenmesi hususu düzenlenmiştir.

2690 sayılı kanuna eklenen ek 8'inci madde, 703 sayılı KHK'nın 119. Maddesi ile düzenlenmiştir. Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.2021/125, K.2023/213, sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesi bu düzenlemeyi "381. Kuralda TAEK Yürütme Kurulu başkanı ve üyelerine kamu iktisadi teşebbüslerindeki yönetim kurulu başkan ve üyeleri için belirlenen ücret tutarında yürütme kurulu ücreti ödenmesi öngörülmüştür.

Düzenleme,"382. TAEK Yürütme Kurulu başkanı ve üyelerinin parasal haklarını düzenleyen kural Anayasa'nın İkinci Kısımının İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdüğinden KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır" gerekçesiyle iptal edilmiştir.

İptal kararı 5/6/2025 tarihinde yürürlüğe gireceği için düzenleme kanun teklifiyle getirilmektedir.

Esas itibarıyla bakıldığında 5018 sayılı Kanunun eki niteliğindeki (II) sayılı cetvel kapsamında olan ve özerk bütçeli bir kurum olan TENMAK'ın yönetim kurulu üyelerinin ücretlerinin belirlenmesi ilgili özel kanun olan 2690 sayılı Kanunda kanun yoluyla belirlenmesi gereken bir konudur. Dolayısıyla bu kanunun ilgili maddesine bununla ilgili açık bir düzenleme yapılması gerekir. Bu yapılmıyorsa en azından 375 sayılı Kanuna ekleme yapılarak bu kurumdaki yönetim kurulu üyelerinin ücretleri de düzenleyici denetleyici kurumlar gibi belirlenebilir.

Ancak, getirilen kanun teklifi ile bir KİT olmayan TENMAK KİT'ler gibi ele alınmakta ve yönetim kurulu üyelerinin ücretlerinin belirlenmesine yönelik kanunilik ilkesi zedelenmektedir. Öncelikle, 233 sayılı KHK'da yönetim kurulu üyelerinin ücretlerinin belirlenmesine ilişkin madde olan 50. madde 399 sayılı KHK'nın 59. Maddesiyle yürürlükten kaldırılmış ve bunun yerine KİT'lerin Yönetim Kurulu üyelerinin ücretlerinin belirlenmesi 399 sayılı KHK'nın 34. maddesine göre belirlenmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır. Söz konusu düzenlemeye bakıldığında da;

"Çeşitli Kurul Başkan ve Üyelerinin Ücretleri

Madde 34 – a) Teşebbüslerde, bağlı ortaklıklarda ve bunları temsilen iştiraklerde teşebbüs mensupları ile kamu görevlilerinden ve dışarıdan atanan veya seçilen bütün yönetim ve danışma kurulu başkan ve üyeleri, denetçi ve tasfiye kurulu üyelerine, her yıl Cumhurbaşkanınca belirlenen miktarda aylık ücret ve diğer ödemeler yapılabilir.

b) Tahakkuk ettirilen ücret, prim, temettü ve benzeri ödemelerin, Cumhurbaşkanınca kararlaştırılan miktarı aşan kısmı ilgililere verilmeyerek bir ay içinde temsil olunan teşebbüs veya bağlı ortaklığa ödenir.” şeklindeki düzenlemeyle ücret belirleme yetkisi Cumhurbaşkanına bırakılmıştır.

Dolayısıyla, getirilen bu düzenleme ile de TENMAK’ın yönetim Kurulu üyelerinin ücretleri Cumhurbaşkanınca belirlenecek, Cumhurbaşkanının kararı her yıl değişecektir. Bu yolla kanunilik ilkesi ortadan kaldırılmış olacaktır. Bu kurumun yönetim kurulu üyelerinin ücretleri gizlenmiş olacaktır.

Bu nedenle Anayasa’nın 128’inci maddesine açık aykırı olan ve kanunilik ilkesini ve mülkiyet hakkını zedeleyen bu düzenleme yerine 2690 sayılı Kanuna bu ücretler ve belirlenme şekli açık bir biçimde eklenmelidir.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında da düzenleme konusunda komisyon üyelerini tatmin edici herhangi bir açıklama yapılmamıştır.

Maddenin komisyondaki görüşülmesi sırasında maddenin teklif metninden çıkarılması yönünde verdiğimiz önerge iktidar partisi milletvekillerince reddedilmiştir.

15. Teklifin 16, 17 ve 18. Maddelerinin Değerlendirilmesi

Teklifin 16. maddesiyle; Anayasa Mahkemesi’nin, Anayasa’da yapılan değişikliklerle ilgisi kurulamadığı bu nedenle Yetki Kanunu, kapsamına girmediği gerekçesiyle iptal ettiği Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun 10’uncu maddesine 703 sayılı KHK ile eklenen üçüncü fıkra, teklifle kanuna eklenmektedir.

İptal kararı 5 Haziran 2025 tarihinde yürürlüğe girecek olan fıkrayla, Cumhurbaşkanlığı ve TBMM’nin idare ve kontrolünde bulunan kültür ve tabiat varlıklarının koruma, bakım onarım, sergileme, düzenleme ve benzeri faaliyetlerinin kendileri tarafından yapılmasına olanak sağlanmaktadır.

Teklifin 17. maddesi; Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Cumhurbaşkanlığına bağlı saray, köşk, kasır ve müzelerden sağlanan her türlü gelir ile bunların bakım ve onarımı için yapılan şartlı bağışlar ve yardımların Cumhurbaşkanlığı adına açılacak hesaba yatırılmasına ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması ile ilgilidir.

703 sayılı KHK, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığının kurucu mevzuatı olan 12 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinden önce yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Bu sebeple, 703 sayılı KHK'da Cumhurbaşkanlığına bağlı saray, köşk, kasır ve müzelerden sağlanan her türlü gelir ile bunların bakım ve onarımı için yapılan şartlı bağışlar ve yardımların Cumhurbaşkanlığı adına açılacak hesaba yatırılması uygun görülmüştür. Ancak 12 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığına bağlı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı kurulmuştur.

Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125; K:2023/213 sayılı kararı ile 2863 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesi iptal edilmiştir.

Madde ile, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına bağlı saray, köşk, kasır ve müzelerden sağlanan her türlü gelir ile bunların bakım ve onarımı için yapılan şartlı bağışlar ve yardımların daha etkin kullanılması için gelirler, bağışlar ve yardımların Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı adına bir kamu bankasında açılacak hesaba yatırılması, bu hesapta toplanan tutarlar nemalandırılabilmesi, hesapta toplanan tutardan doğrudan hiçbir harcama yapılamayacağı, Hesapta biriken tutardan gerekli görülen miktarın bütçeye özel gelir kaydedileceği, özel gelir kaydedilen bu tutarın Cumhurbaşkanlığına bağlı saray, köşk, kasır, müze ve tarihi fabrikaların bakım, onarım, muhafaza ve işletilmesinde kullanılmak üzere Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı bütçesinin mevcut ya da yeni açılacak tertiplerine özel ödenek kaydedileceği, kaydedilen özel ödeneklerden kullanılmayan kısımların ertesi yıla devren gelir ve özel ödenek kaydedileceği, gelirleri özel ödenek kaydedilen işletmelerin kurumlar vergisinden muaf olacağı yönünde düzenleme yapılmaktadır.

Söz konusu maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında madde metninde değişiklik yapılmıştır.

Söz konusu maddede yer alan hesapta biriken tutardan gerekli görülen miktarın bütçeye özel gelir kaydedilmesinin nedeni anlaşılamamıştır. Bu düzenleme tek bütçe

ve tek hazine hesabı dışına çıkma anlamına gelmektedir. Konunun Anayasa'nın "Bütçe ve Kesin Hesap" başlıklı 161 maddesi hükmü çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Teklifin 18. maddesi; Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Cumhurbaşkanlığına, tarihi bina ve objelerin onarılmasında Kamu İhale Kanunu hükümlerinden muafiyet tanınmasına ilişkin düzenlemenin kanun metninde apılması ile ilgilidir.

Bu madde ile Kanuna, 703 sayılı KHK ile eklenen ve Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği ek 16'ncı madde aynı ifadelerle yeniden kanuna eklenmektedir.

Maddeyle Cumhurbaşkanlığının sorumluluğundaki tarihî bina ve objelerin onarım, restorasyon ve çevre düzenlemesine ilişkin mal ve hizmet alımlarıyla, özel ihtisas gerektiren konularda Cumhurbaşkanlığınca mütalaa ve hukuki hizmet satın alma işlerini 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi olmadan Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilmesine olanak sağlanmaktadır.

Anayasa Mahkemesi bu düzenlemenin 703 sayılı KHK'nın dayanağını oluşturan Yetki Kanununun kapsamında olmadığını, dolayısıyla bu KHK ile düzenlenemeyeceğini gerekçe göstererek iptal etmiştir.

Cumhurbaşkanlığının sorumluluğundaki tarihî bina ve objelerin onarım, restorasyon ve çevre düzenlemesine ilişkin mal ve hizmet alımlarında Kamu İhale mevzuatının dışına çıkılmasının nedeni konusunda yöneltilen sorular ve eleştiriler komisyon çalışmaları sırasında iktidar partisi milletvekillerince yanıtlanmamıştır.

16. Teklifin 19. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, MAPEG (Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü) mal ve varlıklarının hukuki statüsü, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç, her türlü vergi, resim, harç ve paydan, tapu ve kadastro işlemlerinden kaynaklanan her türlü döner sermaye ücreti ve benzeri yükümlülüklerden muaf tutulmasına ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması ile ilgilidir.

Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararı ile 3213 sayılı Kanunun ek 16 ncı maddesi iptal edilmiştir.

Teklifin bu maddesiyle 3213 sayılı Maden Kanununun ek 16 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmektedir.

Madde ile Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen hüküm, karar gerekçesi dikkate alınarak Kanuna işlenmekte ve kamusal görev ve faaliyetler icra eden, kamu tüzel kişiliğini haiz bir kamu idaresi olarak yapılandırılan Genel Müdürlüğün mal ve varlıklarının hukuki statüsünün düzenlenmesi, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç, her türlü vergi, resim, harç ve paydan, tapu ve kadastro işlemlerinden kaynaklanan her türlü döner sermaye ücreti ve benzeri yükümlülüklerden muaf tutulması amaçlanmaktadır.

17. Teklifin 20. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, MAPEG'in görev ve sorumluluklarının yerine getirilmesinden dolayı haklarında ceza davası açılmış olanların, vekâlet verdikleri avukata ödeyeceği vekâlet ücreti ile mahkeme masraflarının kurum tarafından karşılanmasına ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması ile ilgilidir.

703 sayılı KHK'nın 118 inci maddesinin c bendi ile 3213 sayılı Maden Kanunu'na eklenen EK 17 inci madde, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. İptal gerekçesi; *"MAPEG'in görev ve sorumluluklarının yerine getirilmesinden dolayı haklarında ceza davası açılmış olanların, vekâlet verdikleri avukata ödeyeceği vekâlet ücreti ile mahkeme masraflarının kurum tarafından karşılanmasını öngören kural Anayasa'nın İkinci Kısımının İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet ve adil yargılanma haklarına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır."* şeklindedir.

Teklif edilen madde ile söz konusu hüküm kanun metni olarak yeniden düzenlenmektedir.

18. Teklifin 21. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, MAPEG'in, görev alanına giren konulara ilişkin her türlü tebligatın, kayıtlı elektronik posta adresi (kep) veya kurumsal elektronik tebligat sistemi (e-tebligat) yoluyla ilgisine tebliğ edebileceği ve bu kurala uymayanlara uygulanacak idari para cezasına ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması ile ilgilidir.

703 sayılı KHK'nın 118 inci maddesinin c bendi ile 3213 sayılı Maden Kanunu'na eklenen EK 18 inci madde, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. İptal gerekçesi, maddenin ikinci fıkrasıyla kayıtlı elektronik posta adresi kullanma yükümlülüğünü yerine getirmeyenlere uygulanacak yaptırımın KHK ile düzenlenmesidir.

İptal gerekçesi;

“Anayasa'nın “Suç ve cezalara ilişkin esaslar” başlıklı 38. maddesinin birinci fıkrasında “Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanununsuç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz.” denilerek suçun kanuniliği ilkesi, üçüncü fıkrasında ise “Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.” ifadesine yer verilerek cezanın kanuniliği ilkesi getirilmiştir.

*Anayasa'nın 38. maddesinde idari ve adli cezalar arasında bir ayırım yapılmamış, ayrıca ceza yerine geçen güvenlik önlemleri de madde kapsamına alınmıştır. Dolayısıyla adli suç ve cezalar kadar katı değerlendirilmemekle birlikte idari suç ve cezalar da Anayasa'nın 38. maddesinde öngörülen ilkelere tabidir. Anayasa'nın 38. maddesi, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer almaktadır. Bu bölümde yer alan **kişi hakları ve ödevleri Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek konular kapsamına girmektedir.** Dolayısıyla kural, Anayasa'nın 38. maddesi kapsamındaki idari yaptırımlara dair bir düzenleme niteliği taşıdığından Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.”* şeklindedir.

Kanun olarak yeniden düzenlenen madde ile; MAPEG'in, görev alanına giren konulara ilişkin her türlü tebligatın, kayıtlı elektronik posta adresi (KEP) veya kurumsal

elektronik tebligat sistemi (e-Tebliğat) yoluyla ilgilisine tebliğ edebileceği, bu yollarla yapılan tebligatların 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu uyarınca tebliğ edilmiş sayılacağı, 3213 sayılı Kanun ile 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu kapsamında ruhsat ve hak sahibi olanların, aktif edilmiş tebligata esas kayıtlı KEP kullanmalarının zorunlu olduğu, ruhsat ve hak sahiplerinden tebligat işlemlerinde KEP kullanma yükümlülüğünü yerine getirmeyenlere, yükümlülüklerini yerine getirmedikleri her üç ay için 25.000 Türk lirası idari para cezası uygulanacağı hususu düzenlenmektedir.

19. Teklifin 22. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Rekabet Kurulunun tüm üyelerinin Cumhurbaşkanı tarafından atanmasına ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması ile ilgilidir.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun “Rekabet Kurulunun Teşekkülü” başlıklı 22 nci maddesi, AYM'nin 703 sayılı KHK'yi iptali nedeniyle yeniden düzenlenmektedir.

CHP'nin iptal başvurusunda, Rekabet Kurulu üyeliklerinin kritik kamu politikalarının belirlenmesi ve uygulanmasında etkin bir otorite, yetki ve sorumluluk gerektirdiğinden hareketle, bu üyelerin üst düzey kamu görevlisi sıfatını taşıdığını, bu üst düzey kamu görevlilerinin atanmasına dair usul ve esaslara ilgili kuralların 6771 sayılı Kanunla Anayasa'da yapılan değişikliklerle ilgili olmadığını, yetki kanunu kapsamında değerlendirilemeyeceğini savunmuştur.

CHP, KHK ile Cumhurbaşkanının tüm Rekabet Kurulu üyelerini belirleme yetkisinin tanınmasını, Anayasanın mülga 91 inci maddesi gereği, KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı dışında görmüştür.

Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E: 2018/117, K: 2023/212 sayılı kararı ile, 4054 sayılı Kanun'un 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilen 22 nci maddesi Anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından bahisle, Anayasanın mülga 91 inci maddesi uyarınca iptal edilmiştir.

Maddeyle, iptal edilen KHK'daki hüküm aynen yazılarak, Rekabet Kurulunun, Kurumun karar organı olduğu, bir Başkan ve bir İkinci Başkan olmak üzere toplam 7

üyeden oluşacağı, üyelerin tamamını Cumhurbaşkanının atayacağı teklif yoluyla Kanuna aynen işlenmektedir.

2018'deki rejim değişikliği öncesinde anılan kanundaki düzenlemeye göre; Rekabet Kurulunun yine 7 üyesi bulunmaktaydı, ancak atama yetkisi Cumhurbaşkanına ait değildi. Bakanlar Kurulu, eski sistemde, üç üyeyi Gümrük ve Ticaret Bakanlığının, bir üyeyi Kalkınma Bakanlığının, bir üyeyi TOBB'un her boş üyelik için kendi kurumları içinden veya dışından göstereceği ikişer aday arasından, birer üyeyi ise Yargıtay ve Danıştay'ın kendi kurumları içinden göstereceği ikişer aday arasından atamaktaydı.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı kontenjanından gelecek üyelerden birisi, Kurum personeli arasından atanmaktaydı ve Bakanlar Kurulu, Kurul üyeleri arasından Başkan ve İkinci Başkanı atamaktaydı.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında anılan kurulda görev yapmanın bazı açılardan teknik düzeyde bilgi ve eğitim gereksinimine ihtiyaç duyduğu gerçeğinden hareketle kurul üyeliklerine atanmada ilave şartlar getirilmesi konusunda yapılan değerlendirme ve eleştirilere iktidar milletvekilleriince tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

20. Teklifin 23. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi, Anayasa mahkemesinin iptal kararı gereği, Rekabet Kurulu üyeliği için aranan şartlara ilişkin düzenlemenin kanun metninde yapılması ile ilgilidir.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 23 üncü maddesi Rekabet Kurulu üyelerinin "atanma şartları"nı düzenlemektedir. 703 sayılı KHK'nın 167 nci maddesi AYM tarafından yetki kanunu kapsamında olmadığı ve KHK ile düzenlenemeyeceği gerekçesiyle iptal edilmiştir. İptalin yürürlüğe gireceği 4 Haziran 2025 öncesinde bu düzenleme getirilmektedir.

Teklifle, KHK'da sayılan Rekabet Kurulu üyelik şartları aynen korunmakta ve bu defa KHK'daki şartlar Kanunla yazılmaktadır.

Teklifle, mevcut Kanunda 2018'den beri yer aldığı gibi, Kurul üyeliğine atanmak için şu şartlar geçerli olmaya devam edecektir:

Kurul üyeleri 657 s. Kanunun m. 48/A, 1,4,5,6,7 nci alt bendinde sayılı şartları taşımalıdır. Bunlar; Türk vatandaşı olmalı, kamu haklarından kısıtlı olmamalı, kasten işlenen suçtan ötürü 1 yıl veya daha çok hapis cezası almamalı, affa uğrasa bile devletin güvenliğine karşı suçları, Anayasal düzene karşı suçlardan, zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, kaçakçılık gibi suçlardan mahkûm olmamalı, kanunda sayılı askerlik hizmetiyle ilgili sorunu olmamalı, akıl sağlığı sorunu olmamalıdır. Bu kişiler siyasi partilerin yönetim ve denetim organlarından görev almamış olmalı ya da bu görevlerinden ayrılmış olmalıdır.

Bu şartlar, AYM'nin yetki kanunu kapsamında olmadığı ve kanunla düzenlenmesi gerektiği yönündeki iptal kararı sonrası, bu defa KHK ile değil kanun teklifiyle aynen Kanuna işlenmektedir.

21. Teklifin 24. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunda kurul üyeleri için atanmada aranan şartlara ilişkin düzenlemelerin kanun metninde yapılması ile ilgilidir.

703 sayılı KHK'nın 168 inci maddesi ile 4628 sayılı kanunun 5 inci maddesinde yapılan değişiklik ile, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu başkan ve üyeliğine atanmada dört yıllık yükseköğrenim görme şartı getirilmişti.

Bu düzenleme AYM tarafından iptal edilmiştir. İptal gerekçesi, “*Kurul üyeliğine atanma şartlarını düzenleyen kural, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.*” şeklindedir.

Teklif edilen maddeyle; Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu başkan ve üyeliğine atanmada dört yıllık yükseköğrenim görme şartının aynen muhafaza edilmek suretiyle yeniden düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında anılan kurulda görev yapmanın bazı açılardan teknik düzeyde bilgi ve eğitim gereksinimine ihtiyaç duyduğu gerçeğinden hareketle kurul üyeliklerine atanmada ilave şartlar getirilmesi konusunda

yapılan değerlendirme ve eleştirilere iktidar milletvekillerince tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

22. Teklifin 25 ve 26. Maddelerinin Değerlendirilmesi

Teklifin 25 maddesiyle; bu kanun teklifinin 10 uncu maddesi ile 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanunun¹¹ 15 inci maddesinde yapılan düzenlemeler neticesinde 4865 sayılı Kanunun mükerrer veya uygulama imkânı kalmamış olan hükümlerinin yürürlükten kaldırılması amaçlanmaktadır.

Teklifin 26 maddesiyle; bu kanun teklifinin 11 inci maddesi ile 2690 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesinde yapılan düzenlemeler neticesinde 4865 sayılı Kanunun mükerrer olan madde hükmünün yürürlükten kaldırılması amaçlanmaktadır.

23. Teklifin 27 Maddesinin Değerlendirilmesi

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa 703 sayılı KHK ile eklenen ek 1'inci madde; Anayasa Mahkemesi tarafından, Yetki Kanunu kapsamına girmediği gerekçesiyle ile iptal edilmiştir.

Teklif edilen madde ile, söz konusu kural kanun hükmü olarak yeniden düzenlenmektedir.

Madde kapsamında; elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin kurulması ve işletilmesinde ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişilerine proje onay ve kabul işlemleri yetkisi verilebilmesine ilişkin olarak, proje onayı ve kabul işlemlerinin hem ihtisasları hem de görev alanları bakımından çeşitli kurum ve kuruluşlar eliyle yürütülmesinin elzem olması ve hizmetin hızlı ve kolay bir şekilde sürdürülmesi için yetkilendirme yapılabilmesi ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına verilen yetkiye dayanılarak yerine getirilmekte olan proje onay ve kabul işlemlerinin etkin, verimli ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesine ilişkin personel ve

¹¹ Söz konusu kanunun ismi teklifin 10. maddesi ile Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu ile ilgili Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun" şeklinde değiştirilmiştir.

kaynak kullanımı giderlerinin karşılanabilmesi ve bu giderlerin kamuya ilave yük getirmesinin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Ancak düzenlemeyle üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin kurulması ve işletilmesinde ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlar ile özel hukuk tüzel kişilerine inceleme, tespit, raporlama işlemlerinin yanı sıra "proje onay ve kabul işlemleri" yetkisi verilmesi öngörülmektedir.

Söz konusu yetkinin özel kurumlara verilmesinin avantaj ve sakıncalarının detaylı bir şekilde sektör yetkilileriyle de tartışılması gerekmektedir.

Enerji çağdaş toplumlarda tüm yurttaşların ve toplumun ortak gereksinimleri olan toplam ekonomik faaliyetlerin gerektirdiği miktar ve nitelikte kamu hizmeti olarak, doğal ve toplumsal çevreye olumsuz etkileri asgari düzeyde tutularak teminini, iletimini ve dağıtımını gereken bir kamusal mal niteliğindedir.

İnceleme, tespit, raporlama işlemleri için özel hukuk tüzel kişilerinden hizmet alınması mümkün görülmekle birlikte nihai proje onay ve kabul yetkisinin de bu kurumlara devri farklı problemlere neden olabilecektir.

Verilen yetkinin özelliği ve hak doğurma nitelikleri dikkate alındığında, bu yetkinin sadece kamu kurumları tarafından kullanılması gerekmektedir.

Elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin kurulması ve işletilmesinde özel hukuk tüzel kişilerine inceleme, tespit, raporlama işlemlerinin yanı sıra "proje onay ve kabul işlemleri" yetkisinin verilmemesi icap etmektedir.

Anayasa'nın 6. maddesinde, hiçbir kimse ya da organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı; 128. maddesinde, Devlet'in genel yönetim ilkelerine göre yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlilerince yerine getirileceği kurala bağlanmıştır.

Bu kural uyarınca, elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin kurulması ve işletilmesinde "proje onay ve kabul işlemleri" yetkisinin özel sektör kurumlarına da tanınmasının Anayasa'nın 128. maddesiyle bağdaşmadığı düşünülmektedir.

Bu nedenle söz konusu düzenlemenin Anayasal açıdan da sakıncalar taşıdığıнын göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararları üzerine teklifin 10, 11,12, 13, 14, 15, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26. ve 27. maddelerinde yapılan bu tür düzenlemelerin

torba yasalar yerine ilgili kod kanunlar üzerinde Sanayi, Ticaret, Enerji Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda da yapılacak ayrıntılı değerlendirme ve çalışmalar sonucu gerçekleştirilmesi gerektiği kanaatini taşımaktayız. Bu düzenlemelerin tüm boyutları ile görüşülüp değerlendirilmeden acele ile yasalastırılmasını uygun bulmamaktayız

24. Teklifin 28 Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gereği, Kamu Gözetimi, Muhasebe Standartları Kurumunda kurul üyeliklerine atama için aranan şartlara ilişkin düzenlemelerin 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname metninde yapılması ilgilidir.

Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E: 2018/117, K: 2023/212 sayılı kararı ile, 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yapılan değişiklikler ve üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılması iptal edilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasıyla, Kurumun karar organı olan Kurulun nasıl oluşacağı hüküm altına alınmaktadır. Buna göre kurul, Cumhurbaşkanı tarafından biri Kurul Başkanı, bir İkinci Başkan olmak üzere atanan toplam dokuz üyeden oluşmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrası ile, Kurul üyeliklerine atanacaklarda aranacak şartlar belirlenmektedir.

660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesinin Anayasa Mahkemesinin kararı ile iptal edilen birinci ve ikinci fıkralarının önceki hali aşağıdaki gibidir.

“(1) Kurul; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı tarafından önerilecek dörder aday arasından ikişer kişi, Hazine Müsteşarlığı, Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bağlı olduğu Bakanlıklar ile Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından önerilecek ikişer aday arasından birer kişi olmak üzere, Bakanlar Kurulu tarafından atanan dokuz üyeden oluşur.

(2) Bakanlar Kurulu, üyelerden birini Başkan olarak atar. Kurul, Başkanın önerisi üzerine üyelerden birini İkinci Başkan olarak seçer.”

Teklifle önerilen fıkralara göre ise “Kurul; biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan dokuz üyeden oluşur.” Görüldüğü üzere teklif ile 660 sayılı KHK’da yer alan Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun oluşumuna ilişkin ayrıntılı düzenleme kaldırılarak Cumhurbaşkanına sınırsız yetki verilmektedir. Böylece Kurul’un yapısındaki kurumlar arası dağılım ortadan kaldırılmaktadır.

Ayrıca yine maddenin 703 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılan üçüncü fıkrasının yürürlükten kaldırılması Anayasa Mahkemesinin ilgili Kararı ile iptal edilmiştir. Dolayısıyla maddenin üçüncü fıkrasının yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Buna karşılık teklif ile yürürlükten kaldırılan üçüncü fıkranın sadece (a) bendi ikinci fıkra olarak yeniden düzenlenmekte iken (b) ve (c) bentlerinde yer alan hükümler ise yeniden düzenlenmemiştir. (Yeniden düzenlenmeyen bu hükümler aşağıdaki gibidir.)

“b) En az dört yıllık eğitim veren yükseköğretim kurumlarının hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadi ve idari bilimler ile ticari bilimler fakültelerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilen yükseköğretim kurumlarından mezun olmaları veya bu dallarda yüksek lisans yapmış olmaları ve muhasebe, finans, vergi, denetim ve hukuk alanlarından birinde en az on yıllık deneyim sahibi olmaları,

c) Öğretim elemanları arasından Kurul üyeliklerine atanacakların ise iktisat, işletme, maliye ve muhasebe alanlarında en az on yıl süreyle öğretim üyesi veya öğretim görevlisi olarak görev yapmış olmaları,”

Görüldüğü üzere teklif ile 660 sayılı KHK’da yer alan Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun oluşumunda gerekli deneyim alanlarına ve sürelerine ilişkin ayrıntılı düzenleme kaldırılarak Cumhurbaşkanına sınırsız yetki verilmektedir.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında anılan kurulda görev yapmanın bazı açılardan teknik düzeyde bilgi ve eğitim gereksinimine ihtiyaç duyduğu gerçeğinden hareketle kurul üyeliklerine atanmada ilave şartlar getirilmesi konusunda yapılan değerlendirme ve eleştirilere iktidar milletvekilleriince tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

Sonuç olarak; , I'inci Bölümde açıklanan usul eksikliklerini içermiş olması, II'nci Bölümünde açıklandığı üzere Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin mevcut uygulamasının TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoyması nedeniyle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılmasını genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan, III'üncü Bölümde belirtilen nedenlerle Kanun teklifinde yer alan bazı düzenlemelerin Anayasa'nın bazı hükümlerine aykırılık taşıması, IV'üncü Bölümünde Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan, V'inci Bölümde maddeleri üzerinde yapılan değerlendirmeler sonucunda ayrıntılı olarak açıklanan nedenlerle 2/3077 esas numaralı “ Bazı Kanunlar ile 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir

Veli Ağbaba
Malatya

Cavit Arı
Antalya

Cevdet Akay
Karabük

Mustafa Erdem
Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

GENEL DEĞERLENDİRME

Plan ve Bütçe Komisyonu özellikle son dönemlerde Anayasa Mahkemesi kararlarının “kodifikasyon merkezi” haline getirilmiştir. Farklı kanun tekliflerinin içerisine yerleştirilen yaklaşık 200 kadar madde Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararları uyarınca getirilmiştir. Bunu kabul etmek mümkün değildir.

Öte yandan bu kanun teklifinin gerekçesinde de yazıldığı gibi Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararları teknik çerçeveye sıkıştırılacak kararlar değildir. Anayasa Mahkemesi pek çok iptal kararında örtük olarak Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ni eleştirmekte, aslında Yürütmeye sınır çizmekte ve sadece Anayasa’nın anayasa değişiklikleriyle ilgisiz düzenlemelerin “kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verme” başlıklı 91. Maddesi temelinde değil Anayasa’nın diğer maddelerine de atıfla içeriğe ilişkin eleştiriler getirmektedir.

Örneğin bu kanun teklifinin 22. Maddesine konu olan Anayasa Mahkemesi iptal kararında Anayasa’nın 6., 7. ve 87. maddelerine de aykırılık tespit etmiştir. Rekabet Kurulu üyelerinin çeşitli kurumlar tarafından aday gösterilme kuralını iptal ederek tüm yetkiyi Cumhurbaşkanı’na veren bu düzenleme Anayasa Mahkemesi’ne göre “Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır. Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz.” hükmünü içeren 6. Maddesine, “Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki

devredilemez.” hükmünü içeren 7. Maddesine ve “Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak” yetkisini tarif eden 87. Maddesine aykırıdır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararları içerik yönünden de aykırılıklar içermektedir.

Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararları temelinde getirilen yürürlük ve yürütme maddeleri hariç 28 madde olan bu kanun teklifinin 9 maddesi Diyanet İşleri Başkanlığı’na ilişkindir. Diyanet İşleri Başkanlığı’na ilişkin düzenlemelerin yeri Plan ve Bütçe Komisyonu değildir. Komisyonun amacı ve işleviyle alakasız düzenlemelerin Plan ve Bütçe Komisyonu’na getirilmesi hem komisyonun saygınlığına gölge düşürmekte hem de komisyonun asli işlevlerini ve iştigal alanını yerine getirememesine yol açmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu asli görevine dönmeli toplumun ekonomik refahı, işçinin, emekçinin, emeklinin, esnafın, çiftçinin hak ve hukukunu koruyan düzenlemeleri gündemine alarak hayata geçirmelidir.

Diyanet İşleri Başkanlığı ve İşlevi

Diyanet İşleri Başkanlığı, kurulduğu 3 Mart 1924 tarihinden bu yana, devlet eliyle organize edilmiş ve salt Sünni-Hanefi mezhebine dayalı bir İslam yorumunu esas almış bir kurumdur. Diyanet İşleri Başkanlığı, dini devletin bakış açısına göre dizayn ederek, toplumu kontrol altına almak için kurulmuştur.

2 Eylül 1925 tarihli kararname ile Tekke ve Zaviyelerin Kapatılması Kanunu ve Tevhid-i Tedrisat Kanunu gibi hukuki düzenlemelerin akabinde Alevilerin ibadetleri baskı altına alınmıştır.

Bu yapı, örneğin Hristiyanlık gibi farklı inanç gruplarının haklarını dışlamış, tekçi bir misyon üstlenmiştir. Günümüzde de iktidarın siyasi hedefleriyle uyumlu bir hizmet anlayışı sürdürülmektedir.

Tekçi inanç politikalarının başlıca uygulayıcısı olan Diyanet İşleri Başkanlığı'na bu politikaları uygulayabilmesi için iktidar tarafından devasa bir bütçe verilmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı 130 milyar 119 milyon TL'lik 2025 bütçesiyle, 96 milyar TL olan İçişleri Bakanlığı'nın bütçesi dahil, Dışişleri, Ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Kültür ve Turizm, Sanayi ve Teknoloji bakanlıklarının bütçelerini geride bırakmıştır.

2024 Bütçesinde olduğu gibi 2025 Bütçesinde de 6 bakanlığın bütçesini geçen Diyanet İşleri Başkanlığı, kurulduğu günden itibaren iktidarların toplum üzerinde tahakküm kurma araçlarından biri olarak görevini yerine getirmektedir. Bu anlamda Diyanet İşleri Başkanlığı'nın görevli memurları ibadethanelerde iktidardaki partilerin propagandasını yapmak zorunda bırakılmakta ve hutbeler buna göre hazırlanmaktadır. Tüm yurttaşların vergileriyle oluşmuş birçok bakanlığı geçen bütçesiyle büyük bir şatafat içerisinde faaliyetler yürüten Diyanet İşleri Başkanlığı, tekçi bir inanç anlayışıyla yönetilmektedir.

Bu kanun teklifiyle de Diyanet İşleri Başkanlığı'na kamusal alanlarda daha geniş yetkiler verilmesi öngörülmekte, okullar, öğrenci yurtları, ceza infaz kurumları, hastaneler, sosyal hizmet kuruluşları ve benzeri pek çok alanda “manevi danışmanlık” ve “din hizmeti” sunulmasının önü açılmaktadır. Aynı zamanda göçmenler, engelliler, bağımlılar ve afetzedeler gibi desteğe muhtaç kesimlere yönelik Diyanet aracılığıyla hizmet yürütülmesini de kapsamaktadır.

Din İşleri Yüksek Kurulu'na ise dini yayınları inceleme, uzman kişilerden rapor, makale, tebliğ ve vaaz alma yetkileri verilerek kurumsal otoritesi artırılmaktadır. Bu doğrultuda, ilgili teklif gerek anayasal hukuk gerek toplumsal eşitlik açısından ciddi sakıncalar içermektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin Diyanet'e yönelik KHK düzenlemelerini iptal etmesi, Yürütmenin yargı tarafından denetlenebilirliği açısından önemli bir kazanımdır. Ancak aynı düzenlemelerin torba yasa ile yeniden Meclis gündemine taşınması, yargı kararlarının arkasından dolanılması anlamına gelmektedir. Bu

durum, kuvvetler ayrılığı ilkesine ve hukukun üstünlüğüne aykırılık içermekte, Yasama organının Yürütmenin vesayeti altında hareket ettiğine dair kamuoyunda haklı bir kanaat oluşturmaktadır. Ayrıca Plan ve Bütçe Komisyonu'nda muhalefetin tüm itirazlarına rağmen teklifin değiştirilmeden geçirilmiş olması, bu düzenlemelerin demokratik meşruiyetini sorgulanır kılmaktadır.

Bu yasa teklifi, çok açık ve net Anayasa'nın laiklik ilkesine aykırıdır. Devletin tüm yurttaşlarına eşit mesafede durması gerekirken, Diyanet üzerinden sadece belirli bir mezhebi ve dini anlayışı kamusal alana yerleştirmesi, tarafsızlık ilkesini ortadan kaldırmaktadır. Devlet, dini çoğulculuğu güvence altına almakla yükümlü iken, bu düzenleme ile dinin yalnızca bir yorumu kamusal hizmet biçimine dönüştürülmekte ve tüm vatandaşlara adeta dayatılmaktadır. Özellikle cezaevleri, yurtlar, hastaneler ve okullar gibi hassas bireylerin bulunduğu alanlara yönelik “manevi danışmanlık” hizmeti adı altında yürütülen faaliyetler, inanç özgürlüğünü zedelediği gibi, kamusal hizmetlerin nötrlüğüne de gölge düşürmektedir.

Topluma destek sunması gereken hizmetlerin, dini referanslarla yürütülmesi ciddi sorunlara yol açmaktadır. Bir afetzedeye, bir engelliye, bir mülteciye ya da bağımlıya sunulması gereken destek maddi, sosyal ve psikolojik boyutlarıyla değerlendirilmesi gereken bir kamusal sorumluluktur. Bu tür kişilere “manevi danışmanlık” adı altında din temelli yaklaşımlar sunmak, onların gerçek ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olduğu gibi, belirli bir dini kimlik kazandırma çabası olarak da algılanmaktadır. Bu anlayış, dini bir kamu politikası haline getirme niyeti taşımakta, devletin ideolojik çıkarları doğrultusunda biçimlendirilmiş din anlayışını dayatmaktadır.

Ayrıca bu teklifle, hac ve umre hizmetlerinin yürütülmesini düzenleyen hüküm yeniden düzenlenerek yapının bağımsız kurumlar tarafından denetlenmesi imkanı ortadan kaldırılmaktadır. Buna göre, hac ve umre seyahatleri ile ilgili iş ve işlemler ile hac ve umre hesabından yapılan bütün harcamalar, her yıl hac

mevsimi sonunda Diyanet İşleri Başkanlığı ve gerektiğinde Cumhurbaşkanlığınca görevlendirilecek denetim elemanları tarafından denetlenecektir.

Bu anlamda Diyanet'in yapısal olarak demokratik denetime kapalı bir yapıya dönüştürülmesi başlı başına bir sorundur. Kurum böylece ne TBMM'ye hesap verecektir ne de Sayıştay denetimine açık olacaktır. Aynı şekilde, manevi danışmanlık adı altında yürütülecek faaliyetlerin niteliği, mesleki yeterliliği, içerik denetimi ya da etik kodları da belirlenmiş değildir. Bu nedenle söz konusu düzenlemeler, denetimsizlikle birleştğinde keyfiliğe ve ideolojik dayatmalara açık hale gelmektedir.

Dolayısıyla bu teklif, yalnızca teknik bir düzenleme değildir. Ortada devletin din ile ilişkisini, kamusal alanın işleyişini ve yurttaşların inanç özgürlüğünü ilgilendiren köklü bir paradigma sorunu vardır. Tüm bu nedenlerle, söz konusu teklifin Genel Kurulda kabul edilmesi halinde, kamusal alanın daha da dinseleneceği, farklı inanç ve yaşam tarzlarının baskı altına alınacağı, toplumsal kutuplaşmanın derinleşeceği açıktır. Bugün Türkiye'nin ihtiyacı olan şey, inanç özgürlüğünü ve eşit yurttaşlığı güvence altına alacak demokratik ve çoğulcu bir yapıdır.

DEM Parti “Özgürlükçü Laikliği” Savunur

DEM Parti olarak bizler, inanç özgürlüğü ve laiklik kavramlarını otoriter ve yasaklayıcı değil, özgürlükçü ve çoğulcu bir zeminde ele alıyoruz. Yaşadığımız coğrafyada, Ortadoğu'da süregelen çatışmalı süreçler ve farklı güç odaklarının yürüttüğü hegemonya mücadelesi, bir arada yaşayan farklı halkları, inançları ve toplumsal yapıları kutuplaştırmakta ve birbirinden uzaklaştırmaktadır. Ortadoğu ülkelerinde yaşayan halklar; baskı, katliam, yok sayılma, ötekileştirilme ve yoksullukla karşı karşıyadır. Halklar arasına nifak tohumları ekilmekte, çatışma kışkırtılmakta ve bu yolla egemenlerin asıl amacı gizlenmektedir.

Ayrıca devletlerin, her alana olduğu gibi, inanç/din alanına müdahaleleri ve tekçi yaklaşım sürmektedir. Bu nedenle, inançların özgürlüğü ve tanınma hakkı ekseninde bu kurumların tahakkümüne son verilmelidir.

Devlet, inançlardan amasız fakatsız elini çekmelidir. Tüm bu farklılıklar, her daim saygıyı hak etmekte olup tartışma konusu dahi edilmemelidir. Bu coğrafyada yaşayan toplumsal gruplar birbirine benzemek zorunda değildir. İhtiyacımız olan, birbirimizi tanımak ve anlamaktır. Bu nedenle, toplumumuzu farklılıklar üzerinden kutuplaştıran, çatıştıran ve ayrıştıran zihniyete karşı inançlarımızı, kültürümüzü, dilimizi, kimliğimizi, geleneklerimizi ve yaşam tarzlarımızı yok sayan tekçi iktidar anlayışına karşı ortak mücadelenin zeminlerini oluşturmak bu coğrafyada yaşayan herkesin görevidir.

Bizler DEM Parti olarak “özgürlükçü laiklik” yaklaşımını savunuyoruz. Bu temelde:

- Diyanet İşleri Başkanlığı’nın yerine tüm inançlara örgütlenebilme imkânı sağlayan ve tüm inançların temsil edildiği ve kendi kendilerini finanse edebilecekleri “İnanç Hizmetleri Kurulu” kurulmalıdır.

- Tekçi bütçeleme anlayışı değiştirilerek devletin tüm yurttaşların vergilerini sadece bir inancın hizmetine sunması yerine eşit yurttaşlık temelinde bütçe anlayışı hayata geçirilmelidir.

- Halkların ve inançların kendilerini özgürce ifade edip geliştirebilmeleri için kaynak sağlanmalıdır.

Kamuya İşe Alımlarda Mülakat Sistemi Kaldırılmalıdır

Bu kanun teklifinin önemli bir düzenlemesi de 4. Maddedir. Bu madde KPSS’de başarı sağlayanlar arasından Diyanet İşleri Başkanlığı’nın yaptığı sözlü sınavla, yani mülakatla atamayı düzenlemektedir. AKP döneminde diğer kamu kurumlarındaki benzer süreçler adaletsizce yürütüldüğü için bu düzenleme kabul

edilemez. En azından atamaların hali hazırda başarı ölçme aracı haline getirilen KPSS sınavıyla yapılması gerekmektedir.

Büyük mağduriyetlere yol açan, adalet duygusunu yerle bir eden ve liyakat ilkesini ayaklar altına alan mülakat sistemi kamu görevlisi olmak isteyen yüz binlerce gencin umutlarını ve hayallerini acımasızca çalmaktadır. Yazılı sınavda alınan objektif puanların ardından, tamamen keyfi ve taraflı olarak gerçekleştirilen mülakatlar, istismara açık, objektiflikten uzak ve kişisel değerlendirmelere dayalı bir yöntem olarak uygulanmaktadır.

Bu durum, ülkedeki siyasal atmosferden beslenen kayırmacılık uygulamalarına zemin hazırlamakta, derin yaralar açmaktadır. Yüz binlerce yurttaşın ataması yapılmamışken, yazılı sınavda yüksek puan alan, hatta KPSS derecesi yapan yurttaşların mülakatta düşük puan verilerek elendiği düşünüldüğünde, bu sistemin ne kadar büyük mağduriyetlere yol açtığı ortadadır. Mülakat sistemi gençlerin emeklerini, umutlarını ve geleceklerini gasp etmektedir.

2016 yılında başlatılan sözlü ve uygulamalı mülakat sistemi birçok alanda sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu uygulama KPSS'nin değerini azaltmış, normal koşullarda KPSS puanıyla hiçbir yere yerleşemeyecek olanlar atanırlarken, yüksek puan alanlar komisyon tarafından verilen düşük puanlar nedeniyle elenmektedir. Bilginin ve başarının kıyası, referansta yer alan siyasilerin sayısı ile ölçülmeye başlanmış, bu sistem bütün kurum ve kuruluşları etkilemiştir. Bu nedenle eşit olmayan bir yarışın içerisinde başarı elde edilmesi de mümkün olmamaktadır. Ayrıca KPSS stresi yaşayan insanlara yeniden bir mülakat stresi yaşatılması adaylar üzerinde psikolojik bir yıkımı da beraberinde getirmektedir.

14 Mayıs 2023 Genel Seçimleri öncesinde Erdoğan, “Kamuya işe alımları, görevin getirdiği zorunluluklar dışında mülakatı kaldırarak, gençlerin sınavlardaki başarı sıralamasına göre yapacağız” diyerek kamuda mülakatların

kaldırılacağını dile getirmişti. Ancak seçimden sonra yapılan açıklamalar ve uygulamalar verilen bu sözlerin ne kadar boş ve aldatıcı olduğunu göstermiştir. Mülakatlar genellikle ayrıntılı tutanak tutulmadan, kamera kaydı alınmadan gerçekleştirilmektedir. Bu süreçte haksız bir şekilde elendiğini düşünen yurttaşlar sınavın içeriğine yönelik yeterli veri sunamamakta ve mahkemelerde haklarını dahi arayamamaktadır.

Bu durum, Anayasa’nın 70. maddesinde yer alan “kamu hizmetine girme hakkı” ve “görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayrım gözetilemez” ilkesine açıkça aykırıdır. Aynı zamanda Anayasa’nın eşitlik ilkesini düzenleyen 10. Maddesi de bu uygulamalarla ihlal edilmektedir.

Kamuda atama ve usul esaslarının yeniden belirlenmesi, kayırmacılığı çağrıştıran bütün uygulamalardan derhal vazgeçilmesi gerekmektedir. Kamu görevlisi olma koşullarını taşıyan herkesin, cinsiyet, inanç, etnik kimlik ya da siyasi görüş ayrımı yapılmaksızın kadrolu olarak istihdam edilmesi zorunludur. Gençlerin, emeklerinin ve başarılarının hakkını alması için liyakat ilkesine uygun, adil ve şeffaf bir sistemin hayata geçirilmesi şarttır.

MADDE DEĞERLENDİRMELERİ

Madde 1: 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un 5. Maddesinin beşinci fıkrasının (e) bendi Anayasa Mahkemesi’nin 7/12/2023 tarihli iptal kararından sonra yürürlükten kaldırılmış, (g), (h) ve (ı) bentleri ile altıncı ve yedinci fıkraları yeniden düzenlenmiştir. 703 sayılı KHK ile eklenen beşinci fıkra ve Diyanet İşleri Başkanlığı’na dini yayınların denetlenmesi, meallerin yayımlanması gibi ek görevler vermektedir.

Anayasa Mahkemesi, bu bentlerin 7142 sayılı Yetki Kanunu’nun kapsamını aştığını, (e) bendindeki ücret karşılığı inceleme yetkisinin laiklik ilkesine aykırı olduğunu ve diğer bentlerin hukuki belirlilik ile ölçülülük ilkelerine uymadığını belirterek iptal etmiştir.

Düzenleme, Diyanet İşleri Başkanlığı’na dini yayınları denetleme, mealleri yayımlama ve internet ortamında erişim engelleme gibi geniş yetkiler tanıyarak, devletin din üzerindeki kontrolünü artırmaktadır. Diyanet’in dini yayınları İslam’a uygunluk açısından incelemesini ve erişim engelleme kararlarını uygulaması devletin din alanına müdahalesini derinleştiren bir adımdır ve Anayasa’nın 2. Maddesindeki laiklik ilkesine aykırıdır.

Laiklik, devletin tüm inançlara eşit mesafede durmasını ve herhangi bir dini görüşü diğerlerine üstün tutmamasını gerektirir. Ancak, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın yetkilerinin artırılması, devletin Sünni İslam’ı merkeze alan bir politikayı sürdüreceği anlamına gelmektedir. Diyanet, tarihsel olarak Sünni İslam’ın Hanefi mezhebi çerçevesinde hizmet vermiştir. Bu durum, Alevi yurttaşlar, Şii Müslümanlar, Hristiyanlar, Yahudiler, ateistler ve diğer inanç grupları tarafından kabul edilmemektedir. Örneğin, Alevi toplumu, cemevlerinin ibadethane olarak tanınmaması ve zorunlu din derslerinde Sünni İslam’ın dayatılması gibi konularda Diyanet’in tarafsız olmadığını yıllardır dile getirmektedir. Tüm bu eleştirilere karşı bu madde, Diyanet’in yetkilerini artırarak devletin tarafsızlık ilkesini daha da aşındıracak ve laiklik ilkesine ciddi bir darbe vuracaktır.

Yine yapılan düzenleme Diyanet’e internet ortamında dini içeriklere erişim engelleme ve bu kararlara karşı itiraz süreçlerini yönetme yetkisi vermektedir. Bu, açık bir sansür mekanizmasıdır. Dini yayınların “İslam’a uygunluk” gibi subjektif bir kritere göre denetlenmesi, ifade özgürlüğüne ciddi bir tehdit oluşturur. Anayasa’nın 26. Maddesi, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetini güvence altına alır. Ancak bu düzenleme, devletin dini içeriklere müdahale ederek bu hakkı

fiilen ortadan kaldırmasına zemin hazırlıyor. Kimin “doğru İslam”ı tanımlayacağı belirsizdir ve bu yetki, Diyanet’in elinde keyfi bir araca dönüşebilecektir. Özellikle Alevi, Hristiyan, Yahudi ve diğer inanç topluluklarının haklarının gözetilmediği bir düzenleme, toplumsal barışı derinden zedeleyecektir.

Diyanet İşleri Başkanlığı’na verilen bu geniş yetkiler, AKP iktidarının bu kurumu siyasi bir araç olarak kullanarak, ideolojik hedeflerini topluma dayatma aracı haline getirmiş olduğunun açık bir göstergesidir.

Madde 2: Düzenleme ile 633 sayılı Kanun’un 6. Maddesinin birinci fıkrasında şu değişiklikler yapılmaktadır:

- “İçeriğin çıkarılması” ve “yayınların toplatılması” ifadeleri, “içeriğin engellenmesi” ve “imha edilmesi” olarak değiştirilmektedir.

- Mushaflar İnceleme ve Kıraat Kurulu’na, onay ve mühür olmadan mushaf basımı, satışı, dağıtımı, yayımı veya paylaşımı yapanlar hakkında işlem başlatma ve yayınları durdurma yetkisi verilmektedir.

- Yetkili ve görevli yargı mercii, onay/mühürsüz mushaf basımı, satışı, yayımı veya paylaşımı tespit edilirse, bu faaliyetleri yapanlara karşı işlem başlatır ve içeriğin çıkarılmasını veya erişimin engellenmesini kararlaştırır. Bu karar, Erişim Sağlayıcıları Birliği’ne gönderilir.

- İkinci, beşinci ve altıncı fıkralarda, yetkili ve görevli yargı merciinin kararları doğrultusunda onay/mühürsüz mushaf basımı, satışı, yayımı veya paylaşımı yapanlara karşı işlem yapılır ve itirazlar yetkili yargı merciine iletilir.

- Mushafların basımı ve yayım kriterleri yönetmelikle düzenlenir.

Bu değişiklikler, iddiaya göre mushafların dini ve kültürel hassasiyetini koruma amacı taşıırken, aynı zamanda dijital çağın getirdiği yeni yayım ve paylaşım yöntemlerine uyum sağlamayı hedeflemektedir. Ancak, uygulamada dikkat edilmesi gereken en önemli husus, denetim ve engelleme süreçlerinin

şeffaf, adil ve hukuka uygun bir şekilde yürütülmesidir. Ayrıca, kurulun ve yargı merciinin yetkilerinin kötüye kullanılmasının önüne geçilmesi için etkili bir denetim mekanizması oluşturulmalıdır.

Bu düzenleme, dini değerlerin korunması ile bireysel hak ve özgürlükler arasında dengeli bir yaklaşım gerektirmektedir. Çünkü getirilen düzenleme, ifade özgürlüğü ve din özgürlüğü gibi temel hakları kısıtlama riski taşımaktadır. Mushafı İnceleme ve Kıraat Kurulu’nun onay ve mührü bulunmayan mushafların hazırlanması, yayımlanması ve dağıtılmasının yasaklanması, dini metinler üzerinde akademik ve bireysel çalışmaları engelleyebilir. Ayrıca, içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararlarının yargı mercilerinin yorumuna bırakılması, sansür ve keyfi uygulamalara da yol açabilecektir

Madde 3: 633 sayılı Kanun’un 7. Maddesinde yapılan düzenlemelerle;

- Öğrenci yurtları, eğitim kurumları, gençlik merkezleri, kamplar, ceza infaz kurumları, sağlık kuruluşları, sosyal hizmet kurumları gibi yerlerde manevi danışmanlık ve din hizmeti sunulacak,

- Bu hizmetler yazılı, görsel, işitsel ve dijital medya aracılığıyla topluma duyurulacak,

- Göçmen, engelli, bağımlı, afetzede gibi ihtiyaç sahibi kesimlere yönelik manevi danışmanlık hizmetleri yurt dışında da verilecek,

- Kurban ibadetinin uygun şekilde yerine getirilmesi için vekaletle kurban organizasyonları düzenlenecek. İhtiyaç sahiplerine okuma salonları, aile ve dinî rehberlik merkezleri gibi yerlerde hizmet sunulacak,

- Toplumda dinî bilinç oluşturmak amacıyla basılı, sesli, görsel ve dijital eserler hazırlanacak ve dağıtılacak,

- Bakanlıkça düzenlenen yardım kampanyaları organize edilecek, cami, mescit ve eklentilerinde bu faaliyetler yürütülecek,

- Bakanlıkça yönetilen cami, mescit ve Kur'an kurslarının yerleri kiralanmayacak, işletilmeyecek veya kiralanmasıyla ilgili iş ve işlemler yapılmayacaktır.

Bu düzenleme, açıkça laiklik ilkesinin hiçe sayılarak devletin din hizmetleri adı altında tek bir inanç anlayışını dayatması politikalarının devamı niteliğindedir. “Toplumu din konusunda aydınlatma” bahanesiyle elektronik ortamda içerik hazırlanması ve yaygınlaştırılması, devletin tarafsızlık ilkesini yok sayarak belirli bir mezhebi ya da dini anlayışı diğerlerine üstün kılma çabasıdır.

Bu da Anayasa'nın 2. Maddesinde tanımlı laik devlet yapısına doğrudan aykırıdır. Eğitim kurumları, gençlik merkezleri ve kamusal alanlarda din eğitiminin yaygınlaştırılması, farklı inançlara sahip bireyleri ötekileştirecek ve toplumsal ayrışmayı derinleştirecektir. Ayrıca, “kurban ibadeti organizasyonu” gibi uygulamalar, devletin dini ritüellere doğrudan müdahil olmasını meşrulaştırarak inanç özgürlüğünü tehdit etmektedir. Bu düzenleme, demokratik ve çoğulcu bir toplum anlayışını yerle bir eden, otoriter bir zihniyetin ürünüdür.

Madde 4: Madde ile Başkanlık müşaviri, Başkanlık müftüsü ve Başkanlık vaizi unvanındaki personelin başkan tarafından uygun görülen merkez ve taşra teşkilatına ait birimlerde çalıştırılabilmesi öngörülmekte ve Başkanlığa ait kadrolara ilk defa açıktan atanacak personelin atamalarına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Eski düzenlemede, Bakanlık personeli için merkez veya taşra teşkilatında çalışabilecek uygun birimler belirlenirken yalnızca “Başkanlık müfettişi” ve “Başkanlık vaizi” unvanlarındaki personel dikkate alınıyordu. Yeni düzenlemeyle bu kapsama “Başkanlık müşaviri” unvanı da eklenmiş oldu. Böylece Bakanlık müşavirleri de merkez veya taşra teşkilatında uygun birimlerde çalıştırılabilecektir.

Ayrıca, atama süreciyle ilgili bir değişiklik yapılmaktadır. Daha önce kamu personeli seçme sınavı (B) grubu puan sırasına göre ilk defa atanacak personel, yalnızca alınmış olduğu unvan için boş kadro sayısına kadar çağrılıp Bakanlığa atanabiliyordu. Yeni düzenlemeyle, bu atamada “sözlü sınav” şartı getirildi. Yani artık bu personel, sözlü sınav başarısına göre atanacaktır.

Yapılan değişiklik, liyakat ilkesini tamamen yok sayan, keyfi uygulamalara kapı aralayan bir adımdır. “Başkanlık müşaviri” unvanının eklenmesiyle Bakanlık, kendi yandaşlarını kayırmak için yeni bir kadro alanı yaratmıştır. Bu, kamuda adaletsizliği derinleştirecek bir hamledir.

Daha vahimi, ilk defa atanacak personelin seçiminde sözlü sınav şartı getirilmesidir. Sözlü sınav, yıllardır torpil ve adam kayırmacılığın en büyük aracı olmuştur. Objektif bir ölçüt olan (B) grubu puan sıralamasının bypass edilerek, iktidarın istediği kişileri işe alma yolu açılmıştır. Bu düzenleme, gençlerin emeğini hiçe saymakta, kamuda işe alımlarda şeffaflığı ve eşitliği ortadan kaldırmaktadır.

Madde 5: 703 Sayılı KHK’nın 141. Maddesi ile 633 sayılı kanunun 13. Maddesinde değişiklik yapılmış, ancak Anayasa Mahkemesi tarafından yetki kanununun kapsamı ve amacı dışında bir düzenleme getirdiği gerekçesiyle iptal edilmiştir.

Maddede yapılan düzenleme ile Diyanet İşleri Başkanlığı, Hac ve umre organizasyonlarını düzenleyen ve yönlendiren temel kurum olarak belirlenmiştir. Hac ve umre organizasyonlarının yürütülmesi için Diyanet İşleri Başkanlığı’nın yetkileri genişletilmiş, bu faaliyetlerdeki harcamaların denetimi ve usul-esasların belirlenmesi konularında yeni düzenlemeler getirilmiştir.

Düzenleme, Hac ve Umre seyahatleri, iş ve işlemlerle ilgili tüm harcamaların her yıl Hac mevsimi sonunda Başkanlık (muhtemelen Diyanet İşleri Başkanlığı kastediliyor) ve ilgili yetkililer tarafından denetlenmesini zorunlu

kılıyor. Hac ve Umre hizmetlerinin yürütülmesi, bu hizmetler için yapılan harcamalar (örneğin, yerli vatandaşların masrafları), Hac ve Umre dönemlerinde ödenen ücretler ve bu hizmetlerde görev alan personelin sunduğu hizmetlerin karşılığında aldığı ücretler, Başkanlık personeli ve Hac ve Umre Komisyonu tarafından karşılanacaktır. Bu hizmetlerin yönetimi ve denetimi için yetki, Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenen usul ve esaslara göre yapılacaktır. Yani, bu süreçlerin nasıl işleyeceğine dair kurallar Cumhurbaşkanı tarafından konulacaktır.

Düzenleme, devletin tekelci ve müdahaleci zihniyetini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Hac ve umre hizmetlerinin tamamen Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kontrolüne verilmesi bilinçli, ideolojik-politik arka planı olan tekelci bir yaklaşımdır. Bu tekelci yaklaşım, hizmet kalitesini düşürecek, maliyetleri artıracak ve vatandaşları tek bir kurumun insafına mahkûm edecektir.

Madde 6: 633 sayılı Kanunun 14'üncü Maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “özel kişi veya kuruluşlarca incelenmesi talep edilen dinî yayınların Din İşleri Yüksek Kurulunca incelenmesi karşılığı elde edilen gelirler,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

703 sayılı KHK'nın 3. Maddesinin (a) bendi ile 633 sayılı Kanun'un 14. Maddesine ikinci fıkra ile “Özel kişi ve kuruluşlarca incelenmesi talep edilen dini yayınların Diyanet İşleri Yüksek Kurulunca incelenmesi karşılığı elde edilen gelirler, Kurulun hizmet ve faaliyetlerinde kullanılmak üzere Kurul bütçesine gelir kaydedilir” ibaresi eklenmiştir.

Ancak bu düzenleme, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. İptal gerekçesi, devletin dini yayınları inceleme ve gelir elde etme yetkisinin laiklik ilkesine aykırı olmasıdır. Ayrıca, bu uygulamanın din ve vicdan hürriyetini kısıtlayabileceği ve devletin dinler karşısında tarafsızlığını zedeleyebileceği belirtilmiştir.

Madde 7: 703 sayılı KHK’nın 141. Maddesiyle, 633 sayılı Kanunun 18/A Maddesinin birinci fıkrası değiştirilmiş ve Anayasa Mahkemesi’nin 7/12/2023 tarihli, E:2018/117, K:2023/212 sayılı iptal kararları doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir.

- Bakanlık yurt dışı teşkilatının, Bakanlıklar ve benzer şekilde ataşeliklerden oluşacağı belirtilmiştir.

- Yurt dışındaki vatandaşlar ve müşavirliklerin oluşumu amaçlanmış, bu kapsamda kültürel bağların korunması, güçlendirilmesi, dini konularda aydınlatma, eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi ve din hizmetleri ile eğitimi için bakanlıklar arası Ortak Kültür Komisyonu’nca sözleşmeli statüde istenen personele maaş bağlanması hedeflenmiştir.

- Ödemeler, üst sınırın yeniden belirlenmesiyle düzenlenmiştir.

Düzenleme, 633 sayılı Kanunun 18/A Maddesinde yapılan değişikliklerle, sözde “netlik” ve “ihtiyaçları karşılama” iddiasıyla sunulsa da temelde ciddi sorunlar barındırmaktadır. Öncelikle, Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararlarına uyum bahanesiyle yapılan bu değişiklik, gerçekte bakanlıkların yurt dışı teşkilatlarında keyfi bir yapılanmaya kapı aralamaktadır. Yurt dışındaki vatandaşlara yönelik kültürel ve dini hizmetlerin güçlendirilmesi hedefi kulağa hoş gelse de bu hizmetlerin bakanlıklar arası Ortak Kültür Komisyonu eliyle yürütülmesi, bürokratik bir tekelleşmeye işaret etmektedir. Komisyonun personel maaşlarını belirlemedeki “üst sınır” düzenlemesi, tamamen keyfi uygulamalara açık bir kapı bırakmakta, bu kaynakların adil dağıtılmasını engelleyebilmekte ve yandaşlara rant sağlama aracı haline gelebilmektedir. Ayrıca, yurttaşların kültürel bağlarını koruma bahanesiyle dini hizmetlerin ön plana çıkarılması, devletin laiklik ilkesine aykırı bir şekilde din odaklı bir ajandayı dayattığını göstermektedir.

Yapılan bu düzenleme ne şeffaf ne de yurttaş odaklı olmayıp aksine, bürokratik elitlerin çıkarlarını koruyan, denetimsiz ve ideolojik bir müdahale aracıdır. İptal kararlarına uyum adı altında yapılan bu değişiklik, aslında halkın ihtiyaçlarından çok, siyasi iktidarın kontrol alanını genişletme çabasının bir parçasıdır.

Madde 10: Madde ile Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu’nun (TENMAK) mevcut mali muafiyetlerden yararlanmaya devam etmesi, kuruma tanınmış olan, desteklenen projelerin bütçelerine ait tutarların proje adına açılacak özel hesaplara aktararak izlenebilmesi, kurum tarafından yürütülen ve desteklenen projeler için diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan destek alınabilmesi ile bu kapsamda kuruma aktarılan tutarların kurum bütçesine gelir kaydedilmeksizin açılacak özel hesaplarda izlenebilmesine ilişkin hükümler aynen korunmaktadır.

Kurum tarafından desteklenen projelere ilişkin tutarların, kurum bütçesine gider kaydedilmek suretiyle proje yürütücüsü gerçek kişilere ve/veya projelerin yürütüldüğü kurum ve kuruluşlara aktarılabilir olması, bu şekilde kamu kurum ve kuruluşlarına aktarılan tutarların, bu kurum ve kuruluşların bütçelerine gelir kaydedilmeksizin açılacak özel hesaplarda izlenmesi, kurum tarafından yürütülen ve/veya desteklenen projeler için diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan destek alınabilecek olması, bu kapsamda kuruma aktarılan tutarların, kurum bütçesine gelir kaydedilmeksizin açılacak özel hesaplarda izlenmesi, araştırma, geliştirme, teknoloji ve yenilik projeleri için gerekli olan ve yurt dışından temini zorunlu bulunan malların temini ile ilgili olarak, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı’nın onayı alınarak teminat alınmaksızın yüklenme tutarına kadar bütçe dışı ön ödeme yapılabilmesi, burada kullanılan özel hesapların denetlenebilirliği ve şeffaf bir biçimde nasıl harcamalar yapıldığının görülebilmesi adına sorun teşkil etmektedir.

Harcamaların nasıl yapıldığı, hangi kurum ve kuruluşlardan bağışların alındığı, kaynakların hangi projelere aktarıldığı ve nerelere harcandığı ya da amacına uygun harcanıp harcanmadığı TBMM’nin temel görevleri arasında yer alan denetime kapalı bir alan yaratmaktadır. İlgili hususların Sayıştay ve TBMM denetimine açık olması, ilgili hesaplara dair iş ve işlemlerin incelenebilmesi ve TBMM’ye raporlarının sunulması denetim işlevinin yerine getirilmesi gerekmektedir.

Kamu yararı adına denetim dışında olacak yeni alanların yaratılmaması, bu türden düzenlemelerin iptal edilmesi gerekmektedir. Bakan onayıyla yapılan ya da yapılacak olan bütçe dışı ön ödemelerin açık ve şeffaf bir şekilde kamu denetimine tabi tutulması, bugüne kadar bu türden ne kadar alımın hangi projeler için yapıldığı, ne kadar ön ödemenin çıkarıldığı açık bir biçimde sunulmalıdır. Kamu kaynaklarının kullanımı şeffaf olmalıdır.

Madde 11: Madde ile getirilen “Kurumun taraf olduğu sözleşmelere dayanarak yürütülen projelerin gerçekleştirilmesi sırasında ortaya çıkması muhtemel fikrî ve sınai ürünler üzerindeki haklar sözleşmeyle düzenlenir” hükmünde sözleşme ile düzenlenecek olan hakların nasıl olacağı ve kapsamı açık bir şekilde kamu yararını gözetecek şekilde düzenlenmeli, herhangi bir belirsizliğe ya da kamu yararını ikinci plana atacak düzenlemelere izin verilmeyecek şekilde belirlenmelidir.

Madde 14: Madde ile TENMAK yönetim kurulu üyelerinin ücretlerinin belirlenmesine ilişkin, AYM tarafından iptal edilen düzenleme aynen getirilmektedir. Düzenleme ile yönetim kurulu üyelerinin ücretlerini belirleme yetkisi Cumhurbaşkanı’na bırakılmaktadır. Cumhurbaşkanı’nın kararıyla ücretler her yıl değişebilecektir. Böylelikle Anayasa Mahkemesi’nin iptal gerekçesi de olan kanunilik ilkesi ortadan kaldırılmış olmaktadır. Anayasa’nın 128’inci

Maddesine açık olarak aykırı bir durum söz konusudur. 128. Madde “Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir” demektedir. Burada yapılan düzenleme ile kanunla düzenleme yapılmamakta, Anayasa’ya aykırılığa rağmen, iptal edilen düzenleme aynen kanunlaştırılmaya çalışılmakta, Cumhurbaşkanı’na verilen yetkilerle düzenlenmektedir. Ücretler ve belirlenme şekillerinin açık biçimde düzenlenerek 2690 sayılı kurum kanununa eklenmesi gerekmektedir.

Madde 16, 17: Parlamenter sistemden Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçilmesiyle birlikte uyum kapsamında birçok düzenleme yapılmıştır. Bu kapsamda yayınlanan 703 Sayılı KHK’nin 51’inci Maddesiyle 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa eklenen 10’uncu Madde ile “Cumhurbaşkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin idare ve kontrolünde bulunan kültür ve tabiat varlıklarının korunması, kendileri tarafından yerine getirilir” denmiştir. Halihazırda 2863 sayılı kanunun “Yetki ve Yöntem” başlıklı bölümünde bulunan 10’uncu maddesinin ilk fıkrasında “kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun” denilerek bu konuda Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın yetkili olduğu açık hükmü de bulunmaktadır.

Bu sebeple Anayasa Mahkemesi’ne yapılan başvuruda düzenlemenin Anayasa’nın tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunmasında devlete sorumluluk yükleyen 63’üncü Maddesi ile KHK çıkarma yetkisini düzenleyen 91’inci Maddeye aykırılık teşkil ettiği belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesi, Anayasa’ya aykırılık üzerinden yaptığı incelemede bunun sistem değişikliğiyle hiçbir ilişkisinin kurulamadığının altını çizerek Anayasa Madde 91’e göre iptal edilmesi gerektiği kararını vermiştir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi’nin 7/12/2023 tarihli iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak on iki ay sonra (5/6/2025) yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

Denge ve denetleme mekanizmalarının ciddi bir gereklilik arz ettiği bir dönemde getirilen istisnaların uzun vadede yaratacağı sorunlar gözden kaçırılmamalıdır. Burada da kimin mülkiyetinde bulunmasına bakılmaksızın ilgili bakanlığın sorumlu olduğu açık hükmüne rağmen Cumhurbaşkanlığı ile TBMM’nin idaresi altındaki kültür ve tabiat varlıklarının neye göre bunun dışında tutulduğu açık değildir. Bunun yanında bazı kültür ve tabiat varlıklarının çeşitli kurullarla denetiminin yapılamaması da ciddi sorunlar oluşturmaya açıktır.

Diğer taraftan düzenlemenin 17’inci Maddesiyle 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa eklenen 7’inci Madde ile, Cumhurbaşkanlığı’na bağlı saray, köşk, kasır ve müzelerden sağlanan her türlü gelir ile bunların bakım ve onarımı için yapılan şartlı bağışlar ve yardımların muhasebeleştirilmesi ve kullanımına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Teklifin ilk halinde “Hesapta toplanan tutardan doğrudan hiçbir harcama yapılamaz” ibaresinin çıkarıldığı görülmüştür. Bunun, giderlerin kaynağı noktasında ciddi kaygı ve şüphelere neden olacağı apaçık ortadadır. Ne var ki, Plan ve Bütçe Komisyonu’nda yapılan görüşmelerde ilgili maddeye yeniden eklenmiştir.

Buna rağmen maddede düzenlenen kuralların Anayasa değişikliğine uyumla ilgili olmadığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesi’ne başvurulmuştur. Anayasa Mahkemesi de Anayasa’ya aykırılık yönünden inceleyerek 7/12/2023 tarihli kararında “Kural, kanunlar ve KHK’larda yer alan ve yeni sistemle uyumlu olmayan tüzük, Bakanlar Kurulu, başbakan gibi bazı ibarelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya bu çerçevede kanunlar ve KHK’larda yer alan ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesine ilişkin de değildir” diyerek Anayasa Madde 91’e aykırılık teşkil ettiğini ve yetki aşımından dolayı iptal edilmesi gerektiğine hükmetmiştir.

Komisyon sürecinde maddeye eklenen “Hesapta toplanan tutardan doğrudan hiçbir harcama yapılamaz” cümlesi, yapılacak harcamalar açısından

olumludur. Ancak bu durum, özellikle Cumhurbaşkanlığı’nın astronomik harcamalar yaptığı, buna karşılık ülkede milyonlarca insanın yoksulluk sınırının altında veya açlık sınırında yaşadığı bir dönemde, hükümet sistemi değişikliğinden bugüne 7 yıl boyunca harcamalar konusunda KHK’yle getirilen ilkelerin esas alındığı gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır.

Madde 18: 9 Temmuz 2018’de yayınlanan 703 sayılı KHK’nin 51’inci Maddesine eklenen Ek Madde 8 ile Cumhurbaşkanlığı’na bağlı tarihî bina ve objelerin onarımları ile restorasyonları ve çevre düzenlemesi ilişkin mal ve hizmet alımları vb. konularda 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu bypass edilmektedir. Çünkü Cumhurbaşkanlığınca yapılacak tüm iş ve işlemler ilgili mevzuattan muaf tutulurken bununla ilgili esasların Cumhurbaşkanlığı tarafından belirleneceği yönünde bir düzenleme söz konusudur. Anayasa Mahkemesi 7/12/2023 tarihli iptal kararında Anayasa Madde 91’e işaret ederek ve yetki aşımı uyarısında bulunarak düzenlemenin iptal edilmesi yönünde karar almıştır.

Anayasa Mahkemesi’nin de belirttiği üzere düzenlemenin Anayasa değişikliğine uyumla hiçbir ilgisi yokken, her zaman bir suiistimale açık olabilen “ihaleler” konusunda istisnaların getirilmesi kabul edilemez. 2002 yılında yürürlüğe giren Kamu İhale Kanunu, tüm eksikliklerine rağmen kamu harcamalarının doğru, verimli ve şeffaf bir şekilde yapılmasının sağlanması konusunda bir referanstır. Buna rağmen AKP iktidarının sıklıkla bazı kamu kurum ve kuruluşlarını mevzuattan muaf tutmaya çalıştığı bilinmektedir. AKP, Sayıştay ve Kamu İhale Kanunu’ndan muaf tutulmuş alanlar oluşturmaya devam etmektedir.

Bu durum, kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları işlerde toplumsal denetimi de ortadan kaldırırken, mal ve hizmet alımı ile yapım işlerinde şeffaflığı ve rekabeti de ortadan kaldırarak kamu zararına sebep olabilmektedir. Dolayısıyla hangi kurum veya kuruluş olursa olsun, iş ve işlemlerin Kamu İhale Kanunu’na

tabi olması gerekmektedir. Toplumun rahatsızlık duyduğu konuların başında yapılan kamu ihaleleri gelmektedir.

Madde 19, 20 , 21: 9 Temmuz 2018 yılında çıkarılan 703 sayılı KHK’nin 118’inci Maddesi ile 3213 sayılı Maden Kanunu’nda çeşitli değişikliklere gidilmiştir. Söz konusu maddenin (c) fıkrası ile Kanuna ek 16, ek 17 ve ek 18’inci maddeler eklenerek Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü’nün (MAPEG) mal varlığı, vergi muafiyeti, personel hakkında açılan davalarda vekalet ücreti desteği ve MAPEG’in görev alanına giren konularda elektronik tebligat hususları hakkında düzenlemeler yapılmıştır.

Anayasa Mahkemesi 7/12/2023 tarihli kararında bunun anayasa değişikliklerine uyum sağlanmasıyla herhangi bir ilgisi olmadığını belirterek ek 16, ek 17 ve ek 18’inci maddeleri içeren 118’inci Maddenin (c) ve (ç) fıkralarının Yetki Kanunu’nun amaç ve kapsamı dışında olduğu yönünde karar vermiştir. Çünkü Anayasa Mahkemesi verdiği kararda Anayasa’ya işaret ederek hiçbir kimse veya organın kaynağını Anayasa’dan almayan bir devlet yetkisinin kullanamayacağını (Madde 6) ve yasama yetkisinin TBMM’de olduğunu (Madde 7) hatırlatmaktadır.

Bunun yanında kanun teklifinin 20’nci Maddesinde Anayasa’nın eşitlik ilkesiyle bağdaşmayan bir düzenleme yapılmaktadır. Düzenlemeyle haklarında ceza davası açılmış olan kişilerin, vekâlet verdikleri avukata ödeyeceği vekâlet ücreti ile mahkeme masraflarının kurum tarafından karşılanacağı belirtilmektedir. Her ne kadar bunun hükmün kesinleşmesi durumunda geri alınacağı ifade edilse de burada MAPEG personeline mahsus bir düzenleme söz konusudur. Dolayısıyla diğer kamu kurumlarında çalışanlara sağlanmayan bir imkân ve kolaylığın bir kuruma sağlanması eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Madde 22: Anayasa değişikliğine uyum kapsamında 9 Temmuz 2018’de yayınlanan 703 sayılı KHK’nin 167’inci Maddesinde yer verilen 22’nci Madde ile 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un Rekabet Kurulu’nun teşekkül sistemi düzenlenmiştir. Buna göre Rekabet Kurulu’nun, biri başkan biri ikinci başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan toplam yedi üyeden oluştuğu hususu madde ile karar altına alınmıştır. Maddeyle ilgili olarak Anayasa Mahkemesi, “yetki aşımı” olduğunu belirterek iptal yönünde karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi, atama yetkisinin Bakanlar Kurulu’ndan alınarak Cumhurbaşkanı’na verilmesinin Anayasa değişikliğiyle uyumlu olduğunu belirtse de kurulun teşekkül yöntemine itiraz ederek “Kurul üyelerini atama yetkisi Bakanlar Kurulundan alınarak, Cumhurbaşkanı’na verilmekle yetinilmemiş, aynı zamanda çeşitli kurumlar tarafından aday gösterme kuralı da tamamen ortadan kaldırılmıştır. Önceki düzenlemede, çeşitli bakanlıklar, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Yargıtay ve Danıştay her boş üyelik için iki aday belirlerken, getirilen yeni düzenleme ile üyelerin seçimi tamamen Cumhurbaşkanı’nın iradesine bırakılmıştır. Böylece Cumhurbaşkanı istediği kişiyi Kurul üyesi olarak atayabilecektir” uyarısında bulunmaktadır.

Her ne kadar Anayasa Mahkemesi, düzenlemeyi Anayasa’nın 6., 7. ve 87. maddelerine aykırı bularak iptal kararı alsa da düzenlemede hiçbir değişiklik yapılmayarak KHK’deki biçimiyle Plan ve Bütçe Komisyonu’na getirildiği görülmektedir. Düzenleme Cumhurbaşkanı’na geniş yetkiler verilen düzenlemelerin bir örneğini oluşturmaktadır. Bunun yanında Rekabet Kurulu oluşturulurken, kurul üyelerinin belirli alanlarda yeterliliğe sahip olmasını sağlayacak bir mekanizmanın oluşması da engellenmektedir.

Madde 23: Madde ile Rekabet Kurulu üyelerinin, en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 48 inci Maddesinin birinci

fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşıyanlar arasından seçileceği hususu düzenlenmektedir.

Anayasa Mahkemesi tarafından daha önceden iptal edilen bu düzenleme Rekabet Kurulu’ndaki atanma şartları kapsamındadır. Bu kuruma liyakatten uzak, alakasız atamaların gerçekleştirildiği birçok kez basına yansımıştı.

Öte yandan Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerine gönderilen etki analizinde, Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararı dikkate alınarak kanuni düzenleme yapılması öngörülen maddelerle ilgili bütçeye ilave bir etkinin söz konusu olmadığı ifade edilmektedir. Ancak bu bilgi doğru değildir. Unutulmamalıdır ki, bu düzenleme öncesinde bu maddeler için ayrılan ödenekler vardı. Şimdi tekrar getirilen bu düzenlemeler için, yine bir kaynak aktarılacağı ortadadır. Etki analizinde buna ilişkin bir bilginin yer almaması getirilen düzenlemelerin bütçeye nasıl bir yük getirdiğine dair bir çalışma yapılmadığını ortaya koymaktadır.

Madde 27: 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’nun Ek 1’inci Maddesi değiştirilerek, elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin milli menfaatlere ve modern teknolojiye uygun şekilde kurulması ve işletilmesi için gerekli yükümlülükleri ile ilgili olarak inceleme, tespit, raporlama, proje onay ve kabul işlemleri yapmak üzere; ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarını, bu Kanun kapsamında dağıtım lisansı sahibi tüzel kişileri veya özel hukuk tüzel kişilerini görevlendirme, yetkilendirme veya bu tüzel kişilerden hizmet satın alma ve bu tüzel kişilerin nitelikleri, yetkilendirilmesi, hak ve yükümlülükleri ile bu tüzel kişilere uygulanacak yaptırımlar ve diğer hususların Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenmesine karar verilmiştir.

Yürütülen iş ve işlemler için ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarının uygulayacakları bedeller kendileri tarafından, dağıtım lisansı sahibi tüzel kişilerin uygulayacakları bedeller Kurum tarafından, özel hukuk tüzel kişilerinin

uygulayacakları bedeller ise Bakanlık tarafından belirlenmesi şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Madde 28: 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 4'üncü Maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen kurul üyeleri ile ilgili bölümlerde düzenleme yapılmıştır.

Birinci ve ikinci başkanın seçiminin, Cumhurbaşkanı tarafından atanan 9 üye tarafından yapılmasına ve yine Kurul üyelerinin, en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48 inci Maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşıyanlar arasından seçileceği hususu düzenlenmektedir.

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

2/3077 esas numaralı Bazı Kanunlar ile 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi esas komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu; tali komisyonları Anayasa Komisyonu, Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu olmak üzere 2 Mayıs 2025 Cuma günü meclise sunulmuştur.

Teklif, yürürlük ve yürütme maddeleri dâhil olmak üzere toplam 29 madde olarak sunulmuştur. Ancak Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmeler sırasında teklife 1 madde eklenmiş ve teklif, komisyondan 30 madde olarak kabul edilerek çıkmıştır.

Teklif;

- 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun
 - 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun
 - 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
 - 3213 sayılı Maden Kanunu
 - 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun
 - 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
 - 4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Hakkında Mali Hükümler ve Muafiyetlere İlişkin Kanun
 - 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu
 - 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- olmak üzere 8 farklı kanun ile 1 kanun hükmünde kararnamede düzenlemeler içermektedir.

Teklifte yer alan düzenleyici 28 maddenin 24’ü (Madde 6, Madde 15, Madde 25 ve Madde 26 hariç) Anayasa Mahkemesinin iptal kararları uyarınca hazırlanan maddelerdir.

Teklif, 13/05/2025 tarihinde yalnızca Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüş, tali komisyonları Anayasa Komisyonu, Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda görüşülmeden komisyon sürecini tamamlamıştır.

Komisyon görüşmelerinde teklifin 17’nci maddesinde AK Parti grubu tarafından verilen önergeyle değişiklik yapılmış ve teklife 1 yeni madde eklenmiştir. Muhalefete mensup parti gruplarının vermiş olduğu önergelerin hiçbirisi kabul edilmemiştir.

Teklifin komisyon görüşmeleri süresince, muhalefet partileri tarafından dile getirilen öneri ve değişiklik taleplerinin hiçbirinin kabul edilmemesi ve tüm önergelerin sistematik biçimde reddedilmesi, yasama faaliyetinin çoğulcu ve katılımcı niteliğini ciddi biçimde zedelemiştir.

Yasama süreci, farklı siyasi eğilimlerin temsil edildiği ve bu temsillerin müzakere yoluyla yasaların içeriğini şekillendirebildiği bir ortak zemin olmalıdır. Ne var ki, söz konusu teklifin ele alındığı süreçte bu ilke bütünüyle göz ardı edilmiştir. Bu durum, muhalefetin görüşlerinin ciddiyetle değerlendirilmediğini ve önerilerin yalnızca usulen gündeme alınıp içerik yönünden dışlandığını açıkça ortaya koymaktadır.

Komisyonunda yürütülen müzakereler, esasen yasama sürecinin nitelikli tartışma ortamı olması gereken bir zeminden ziyade, yürütmenin tercihlerinin şeklen onaylandığı bir platforma dönüşmüştür. Bu bağlamda, demokratik temsile dayalı yasama işlevi, çoğunluğun mutlak belirleyiciliği altında giderek işlevsizleşmektedir. Teklifin esasına ilişkin tartışmaların sınırlandırılması, yalnızca muhalefet partilerinin denetim kapasitesini zayıflatmakla kalmamakta, aynı zamanda Meclis’in anayasal yetkilerini de sembolik düzeye indirgemektedir.

İktidar Grubunun Yeni Yöntemi “Anayasaya Aykırılık Torbaları”

Son yıllarda yasama faaliyetlerinde giderek yaygınlaşan ve adeta bir rutin hâlini alan torba kanun hazırlama yöntemi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin anayasal işlevini zayıflatan, yasama sürecinin şeffaflığını ve denetlenebilirliğini ortadan kaldıran son derece sakıncalı bir uygulama hâline gelmiştir. Görüşülmekte olan teklif, önceki örneklerle benzer biçimde, çok sayıda farklı kanunda değişiklik öngören, birbirinden tamamen farklı alanlara dair düzenlemeleri tek bir metin altında birleştiren, özensiz ve yüzeysel bir torba kanun teklifidir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki; Anayasa'nın 2'nci maddesinde tanımlanan hukuk devleti ilkesi, yasaların öngörülebilir, anlaşılabilir ve hesap verebilir bir süreçle hazırlanmasını gerektirir. Ancak torba kanun yöntemi, bu ilkelerin tamamını ihlal etmektedir. Zira farklı idari, sosyal ve ekonomik alanlara dair düzenlemeler, sistematik bir bütünlükten ve konu birliğinden yoksun biçimde aynı metin içinde toplanmakta; bu durum hem milletvekillerinin teklifleri sağlıklı biçimde değerlendirmesini hem de kamuoyunun düzenlemeleri anlamasını imkânsız kılmaktadır.

Gelinen noktada, torba kanunlar artık yalnızca yürütmenin idari ve siyasi önceliklerini yasalaştırmanın değil, aynı zamanda Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği düzenlemeleri yeniden yürürlüğe sokmanın bir aracı hâline getirilmiştir. Bu teklifte olduğu gibi AK Parti grubu için bu torba kanun teklifi adeta "Anayasa'ya aykırılık torbası" işlevi görmektedir. Nitekim bu teklifte ve benzeri diğer düzenlemelerde olduğu gibi, çok sayıda farklı konu ve alana dair hükümlerin bir araya getirildiği torba kanun yöntemiyle hazırlanan teklifler, yasama sürecinde egemen yöntem hâline gelmiştir.

Öte yandan, teklifin yalnızca Plan ve Bütçe Komisyonunda gündeme alınması, tali komisyonların gündemine alınmaması ilgili diğer komisyonlarca hiç incelenmemesi sonucunu doğurmakta; bu da yasama sürecinde ihtisaslaşmanın ortadan kalkmasına neden olmaktadır.

Tali komisyonların devre dışı bırakılması, ilgili uzmanlık alanlarında teknik değerlendirme yapılmasını engellemekte; bu durum yasama faaliyetinin bilgiye dayalı ve denetim temelli yürütülmesini zayıflatmaktadır. Oysa ihtisas komisyonları, kendi alanlarında derinlemesine analiz yaparak yasaların hem içerik hem uygulama açısından daha sağlıklı düzenlenmesine katkı sunmakla yükümlüdür.

Komisyonlar arası iş bölümü ve müzakere süreçlerinin işletilmemesi, yasama sürecinde ihtisaslaşmanın ihlaline yol açmaktadır. Bu yöntemle yürütülen yasa yapma süreçleri, ilgili diğer komisyonların teklifin esasına dair katkı vermesini fiilen imkânsız kılmasına ve teklifin detaylı inceleme yapılmadan hızla kanunlaşmasına neden olmaktadır.

Teklifte yer alan düzenlemeler, çok çeşitli ve birbirinden farklı alanları kapsayan 8 ayrı kanun ve 1 kanun hükmünde karamameyi ilgilendirmektedir. 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'dan 3213 sayılı Maden Kanunu'na, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'ndan 4628 ve 6446 sayılı enerji piyasası mevzuatına kadar geniş bir yelpazeye yayılan bu değişikliklerin tamamının yalnızca Plan ve

Bütçe Komisyonu’nda ele alınması, yasama sürecinin ihtisaslaşmasına açıkça aykırıdır. Her biri farklı uzmanlık alanı gerektiren bu düzenlemeler, ilgili tali komisyonlara havale edilmeden görüşülmüş ve bu yönüyle TBMM İçtüzüğü’nün 23’üncü maddesi ilkesi ihlal edilmiştir.

Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri her ne kadar genel yasama yetkisiyle donatılmış olsa da teklifle Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’da yapılan düzenlemeler kapsamında, mushafların ve meallerin incelenmesi gibi ihtisas bilgisi gerektiren konularda doğrudan değerlendirme yapabilecek teknik yeterliliğe sahip olmaları beklenemez. Yasama organının sağlıklı işleyebilmesi, tekliflerin ilgili alanlarda uzmanlaşmış komisyonlarda müzakere edilmesiyle mümkündür. Aksi hâlde Meclis, anayasal olarak kendisine tanınan yasama yetkisini ihtisasa dayalı bir şekilde kullanamaz.

Teklifin Geneli Üzerine Görüş

Kanun tekliflerinin ihtisas komisyonlarında görüşülmesi süreci, sadece milletvekillerinin katılımıyla sınırlı olmayıp, tekliften doğrudan etkilenen kamu kurumlarının yöneticilerinin ve ilgili yetkililerin bilgi vermek ve soruları yanıtlamak üzere toplantılara katılımını da zorunlu kılmaktadır. Ancak son dönemde bu anayasal teamül sistematik biçimde ihlal edilmekte; bazı kurum yöneticileri, kendilerini ilgilendiren düzenlemeler gündemde olmasına rağmen komisyon toplantılarına katılmamaktadır. Bu durum bu kanun teklifinde olduğu gibi Diyanet İşleri Başkanı’nın komisyona katılmamasıyla kendini göstermektedir.

Teklif doğrudan Diyanet İşleri Başkanlığının kurumsal yapısını, görev alanlarını ve faaliyet esaslarını düzenlemekte olup, özellikle mushafların ve meallerin incelenmesi, yayın ve denetim süreçleri, personel yapılanması gibi kritik başlıklarda önemli değişiklikler içermektedir. Bu denli teknik, inanca dayalı hassasiyetleri ve idari sorumlulukları barındıran bir teklifin görüşüldüğü komisyon toplantılarına Diyanet İşleri Başkanı’nın katılmaması, sadece kurumsal bir eksiklik değil; aynı zamanda Meclis’in denetim ve bilgi alma işlevine doğrudan bir darbedir.

Anayasa gereği tanımlanan yasama yetkisi, yalnızca kanun yapma yetkisi olmayıp, aynı zamanda idarenin faaliyetlerinin denetlenmesini de içeren bir görevdir. Bu bağlamda, idari teşkilatın başında bulunan kişilerin, Meclis’e karşı hesap verebilirliğinin gereklerinden biri de, ilgili düzenlemeler görüşülürken bizzat yasama sürecine katılmaları ve milletvekillerinin yönelteceği teknik ve siyasi sorulara doğrudan yanıt vermeleridir. Komisyon başkanlığının, "Davet ettik, gelmedi." biçimindeki tutumu anayasal denge-denetim mekanizmasına aykırıdır.

Meclis’in yasama işlevini etkin biçimde yerine getirebilmesi, yalnızca milletvekillerinin değil, yürütme organına bağlı idarelerin de bu süreçte aktif ve sorumlu şekilde katılımıyla mümkündür. Aksi takdirde, kamu idaresi ile yasama arasında kurulması gereken kurumsal diyalog zedelenmekte; demokratik meşruiyet zemininden uzak, hesap sorulamayan bir yönetim anlayışı kurumsallaşmaktadır.

Teklifin 1’inci maddesi kapsamında meallerin Din İşleri Yüksek Kurulu tarafından incelenmesini olumlu bulmakla birlikte, bu incelemenin yalnızca yayınevlerinin talebine bağlı yürütülmesi düzenlemenin işlevini zayıflatacaktır. Kurumun bu denetimi resen gerçekleştirebilmesi sağlanmalı, ayrıca “inceleme” ve “incelettirme” ifadeleriyle dış kaynaklara açık bir yapı öngörülmemeli; yüksek ihtisas gerektiren bu alanda denetim yalnızca kurulun kendi yetkin personeli eliyle yapılmalıdır.

Yine aynı maddede Mushafları İnceleme Kurulu kararlarına karşı yargı yolunun tek kademeye indirilmesi, hak arama özgürlüğünü kısıtlayan bir adımdır; bunun gerekçesi tatmin edici şekilde açıklanamamış, mağduriyet riskleri göz ardı edilmiştir.

Teklifin 3’üncü maddesiyle yaygınlaştırılması hedeflenen manevi danışmanlık hizmetlerinin, cezaevi ve hastane gibi alanlarda varlık göstermesi elbette önemlidir; ancak bu hizmetleri sunacak personelin yalnızca ilahiyat veya imam hatip mezunu olması yeterli değildir. Bu görevlere getirilecek kişilerin pedagojik formasyon, psikolojik danışmanlık ve sosyal hizmet bilgisi gibi çok disiplinli alanlarda eğitilmiş olması gerekir. Bu konuda mesleki yeterliliği esas alan açık bir düzenleme yapılması gereklidir.

4’üncü maddeyle Diyanet’in merkez teşkilatındaki atıl kadroların aktif göreve çekilmesi yönünde bir irade sergilenmektedir; ancak bu irade, objektif kriterlere dayandırılmazsa, idareye yakın olanların kayırıldığı keyfî bir personel politikası doğurabilir. Mevcut mevzuatla hâlihazırda merkezde görev verilen unvanlardaki kişilere iş yükü verilmesi mümkündür; bu teklif esasen bir uygulama sorununu yasayla çözüme bağlamaya çalışmaktadır.

Teklifte ayrıca, KPSS sonrası yapılacak sözlü sınav (mülakat) uygulamasının sürdüğü görülmektedir. Mülakatın Türkiye’de uzun süredir adil ve objektif şekilde uygulanmadığı, kamuoyunda güvenilirliğini yitirdiği açıktır. Diyanet gibi kul hakkı hassasiyetiyle temayüz etmesi gereken bir kurumun, gençlerin emeğini gölgede bırakacak uygulamalardan uzak durması beklenir. Sayın Cumhurbaşkanının da seçim öncesi verdiği “mülakatı kaldıracamız” taahhüdüne rağmen bu uygulamanın sürdürülmesi, kurumun inandırıcılığına zarar vermektedir.

Bunun yerine aday memurluk süreci işletilmeli, bir yıllık gözlem döneminde liyakat esaslı değerlendirme yapılmalıdır.

Ayrıca yurt dışında 102 temsilciliği bulunan Diyanet'in bazı bölgelerde yalnızca kurban organizasyonu gibi sınırlı faaliyetler yürüttüğü, yılın geri kalanında ciddi bir iş yükü oluşmadığı ifade edilmiştir. Bu, kaynakların verimsiz kullanıldığına işaret etmekte; kadro planlaması ve görev tanımları açısından yeniden yapılandırma gerektirmektedir.

Teklifte yer alan en sakıncalı düzenlemelerden biri ise, hac ve umre faaliyetlerinin Sayıştay denetimi kapsamı dışına çıkarılmasıdır. Bu, kamu kaynaklarının şeffaf kullanımı ve hesap verebilirlik ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Diyanet gibi yüksek bütçeli ve manevi sorumluluğu yüksek bir kurumda, mali denetimin kaldırılması yerine daha da güçlendirilmesi gerekir. Bu konuda geçmişte Sayıştay denetimi varken, 703 sayılı KHK ile kaldırılan bu denetimin yeniden tesis edilmesi gerekirken, teklifin bu boşluğu kanunla pekiştirmesi kabul edilemez bir durumdur.

Diğer taraftan fahri Kur'an kursu öğrencilerine yönelik kadro beklentilerinin hâlen karşılanmamış olması, sosyal güvenlik haklarından mahrum bırakılmaları ve sendikal güvencelerden yoksun çalışmaları, uzun süredir devam eden ciddi bir yapısal sorundur. Cumhurbaşkanının geçmiş beyanları ve kamu vicdanı da dikkate alınarak bu mağduriyetin ivedilikle giderilmesi gerekmektedir.

Siyasi Etkiden Arındırılmış, Eşit Hizmet Sunan Bir Diyanet Kurumu İhtiyaçtır

Diyanet İşleri Başkanlığı, Türkiye Cumhuriyeti'nin laiklik ilkesinin kurumsal teminatlarından biri olarak 1924 yılında kurulmuş; amacı din hizmetlerinin düzenli, devlet denetiminde ve kamusal eşitlik temelinde yürütülmesini sağlamaktır. Anayasa'nın 136'ncı maddesi gereği, Diyanet'in, genel idare içerisinde, siyasi görüş ve düşüncelerin dışında kalması; toplumu din konusunda aydınlatması ve ibadet yerlerini yönetmesi temel görevleri arasında yer almaktadır. Bu düzenleme, Diyanet İşleri Başkanlığına sadece dinî rehberlik değil, aynı zamanda devletin laiklik ilkesi çerçevesinde din ile siyaset arasındaki sınırı koruma yükümlülüğü de yüklemektedir.

Bu bağlamda Diyanet, ülkedeki her bir vatandaşımızın inanç özgürlüğünü eşit şekilde teminat altına alan, tüm inançlara aynı mesafede duran, tarafsız ve siyaset üstü bir kurum olmak zorundadır. Zira laik devletin temeli adalettir ve Diyanet bu adaletin din alanındaki

yansımasıdır. Ne yazık ki, özellikle son yirmi yıllık süreçte Diyanet'in konumu, fonksiyonu ve bütçesiyle ilgili tartışmalar derinleşmiş; kurumun anayasal sınırlar içinde faaliyet yürütüp yürütmediği hususu kamuoyunda sıkça sorgulanır hâle gelmiştir.

Kurumsal yapıdaki bu aşınma, yalnızca laiklik ilkesinin zedelenmesine değil, aynı zamanda Diyanet'in toplumsal meşruiyetinin zayıflamasına da yol açmaktadır. Özellikle cuma hutbelerinde siyasi iktidarın politikalarını doğrudan veya dolaylı biçimde destekleyen söylemlerin öne çıkarılması, vatandaşın ibadet alanlarında dahi siyasal mesajlara maruz kalmasına neden olmakta, bu da birçok vatandaşımızın ibadet pratiklerinden uzaklaşmasına sebebiyet vermektedir. Diyanet camilerde ya da diğer ibadet alanlarında herhangi bir siyasal duruşu temsil eder hâle getirilmemeli, hiçbir vatandaşımız dini vecibesini yerine getirirken siyaseten yönlendirilmiş metinlerle muhatap olmamalıdır. İnanç özgürlüğü, aynı zamanda inanca siyasetin karışmamasıyla mümkündür. Bu durum, yalnızca laikliğe değil, ibadet hürriyetine ve bireyin inanç alanındaki özerkliğine doğrudan müdahale anlamına gelir. Ayrıca bu sorun yalnızca yurt içinde değil, yurt dışındaki temsilcilikler aracılığıyla da devam etmektedir. Diyanet'in yurt dışı faaliyetleri, Türkiye'nin çok inançlı yapısını temsil eden bir perspektifle değil, merkezî iktidarın kültürel-dinî aktarım aracı olarak şekillenmekte; bu da Türkiye'nin uluslararası saygınlığına ve yurtdışındaki soydaşlarımızın dini temsiline zarar vermektedir.

Diğer taraftan, Diyanet'in sahip olduğu mali büyüklük, kamu kaynaklarının etkin, verimli ve şeffaf kullanımı açısından ayrı bir sorun alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bütçesi birçok bakanlığın önünde yer alan Başkanlık, denetim mekanizmaları açısından ise oldukça kapalı bir yapı arz etmektedir. Bu derece yüksek kaynak kullanan bir kurumun harcama kalemlerinin kamuoyuyla şeffaf biçimde paylaşılması, hem kamu denetimi açısından ciddi bir eksiklik hem de toplumsal güven kaybının temel nedenidir. Burada sorun yalnızca "bütçenin büyüklüğü" değil, bu bütçenin kamuya nasıl hizmet olarak döndüğüdür. Vatandaş, büyük bir bütçeye sahip bir kurumdan aynı oranda ve nitelikte hizmet alamadığını düşündüğünde, doğal olarak bu kuruma yönelik meşruiyet sorgulaması da kaçınılmaz hâle gelmektedir. Diyanet'in harcamalarının, personel istihdamının, yurtdışı faaliyetlerinin ve kurum içi atama süreçlerinin bağımsız bir denetime tabi tutulması, hem anayasal denge ve denetim ilkeleri hem de kamu vicdanı açısından zorunludur.

Kurumun toplumda yaratması gereken dinî rehberlik etkisi ise, son dönemde ciddi biçimde aşınmıştır. Diyanet'in zaman zaman magazinsel başlıklarla gündeme gelmesi, temsil

ettiği kutsal değerlere zarar vermekte; yurttaşlar dini savunmak ile Diyanet'in gündemini savunmak arasında ayırım yapmak zorunda kalmaktadır. Bu durum, inancı kurumsal temsilden ayıran tehlikeli bir kopuşu işaret eder. Diyanet'in asli işlevi, dinin ideolojik, kültürel ya da siyasi amaçlarla araçsallaştırılmasını engellemek; inanç alanını bilimsel, tarafsız ve anayasal ilkeler doğrultusunda korumaktır. Oysa bugün gelinen noktada, kurumun kamusal algısı bu ilkelere uygun biçimde şekillenmemektedir. Toplumun önemli bir kesimi Diyanet'i kendisine yakın bir kurum olarak görmemekte; farklı inanç grupları ya da mezhepler, bu kurumdan eşit ve adil hizmet alamadıkları kanaatini taşımaktadır.

Bu nedenlerle, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın anayasal statüsü ve laiklik ilkesi çerçevesinde yeniden yapılandırılması artık kaçınılmazdır. Kurumun tüm inançlara eşit mesafede hizmet sunması, siyasi otoriteden bağımsız çalışması, kamu kaynaklarını şeffaf biçimde yönetmesi ve toplumsal meşruiyetini yeniden tesis etmesi gerekmektedir. Cuma hutbelerinin içerikleri başta olmak üzere, tüm din hizmeti metinlerinin ideolojik değil, bilimsel ve evrensel değerlerle uyumlu biçimde kaleme alınması sağlanmalıdır. Diyanet personelinin, insan hakları, kadın hakları, laiklik ve anayasal düzen konusunda düzenli eğitime tabi tutulması; görev tanımlarının açık biçimde çizilmesi ve yetki alanlarının yalnızca kamusal ibadet yerleriyle sınırlandırılması gerekmektedir. Bu kurumsal dönüşüm sağlanmadıkça, hem laik devlet düzeni hem de inanç özgürlüğü zedelenmeye devam edecektir. Türkiye'nin geleceği, tüm inançların güvende hissedeceği, laiklik ilkesinin tüm kurumlara egemen olduğu bir toplumsal düzenin inşasından geçmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı da bu hedef doğrultusunda yeniden tanımlanmalı, tüm yurttaşların inanç alanında eşitliği ve özgürlüğünü güvence altına alan bir kurumsal yapıya kavuşturulmalıdır.

Son olarak, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın giderek artan bütçesine ve personel gücüne rağmen toplumda dine olan ilgide gözlemlenen gerileme, kurumun faaliyetlerinin etki-memnuniyet temelli objektif verilerle yeniden değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Türkiye'de dini hizmetlerin kamu eliyle yürütülmesinden sorumlu olan Diyanet İşleri Başkanlığı, 1.798 merkez personeli ve 140.758 taşra personeliyle, devasa bir kurumsal yapıya ve kamu kaynaklarıyla finanse edilen ciddi bir bütçeye sahiptir. Başkanlığın, yalnızca personel sayısı itibarıyla değil, aynı zamanda kamusal erişim kapasitesi açısından da devlet içindeki en yaygın kurumlardan biri olduğu ortadadır. Bu ölçekteki bir teşkilatın toplumsal etkisinin de aynı ölçekte hissedilmesi beklenir. Ne var ki, son yıllarda Türkiye'de dine olan toplumsal ilgi ve dini kurumsal yapılara duyulan güven bakımından yaşanan gerileme, Diyanet'in kamu

görevini etkili ve hedef odaklı biçimde yerine getiremediğine dair ciddi bir sorgulamayı gerekli kılmaktadır.

Nitekim MAK Araştırma tarafından yapılan ve 30 büyükşehir, 23 il, 154 ilçe düzeyinde 5.400 kişiyle gerçekleştirilen bir saha çalışmasında, kendisini Müslüman olarak tanımlamayan bireylerin oranı %14'e yükselmiştir. Bu oran, geçmişte %1 seviyesinde seyretmekteydi ve söz konusu artış, sadece bireysel eğilimlere değil; aynı zamanda kamu eliyle yürütülen dini hizmetlerin etkisizliğine işaret etmektedir.

Yine 2018 yılında Konya İl Müftülüğünün yaptığı ve gençlerin deizme yöneldiğini ortaya koyan alan araştırması, bu eğilimin genç kuşaklarda daha da derinleştiğini göstermektedir. Araştırmanın varlığı, sonrasında resmi ağızlardan inkâr edilse de, sahadaki gözlemlerle ve diğer araştırmalarla örtüşmektedir. Bu durum, yalnızca bireysel inanç değişimleriyle açıklanamayacak kadar sistematik bir kırılmayı ortaya koymakta ve kurumun hizmet etkinliği açısından kayda değer bir başarısızlığa işaret etmektedir.

Bu bağlamda Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yalnızca bütçesi ve personel gücüyle değil, hizmetin içeriği, toplumsal karşılığı ve etki düzeyiyle de değerlendirileceği bir stratejik yeniden yapılanmaya ihtiyacı olduğu açıktır. Başkanlık, kurumsal olarak sahada nasıl bir toplumsal karşılık bulduğunu ölçmekle yükümlüdür. Bu nedenle yıllık bütçelendirme ve performans hedeflerinin ötesine geçerek, kamuoyunda güven, hizmet erişimi ve dini aidiyet gibi parametreleri dikkate alan hizmet etki ve memnuniyet analizleri düzenli biçimde yapılmalıdır. Toplumun tüm kesimlerine kapsayıcı bir biçimde ulaşan, gençlerin ihtiyaçlarını ve yeni sosyolojik dönüşümleri gözetken, katılımcı bir din hizmeti politikası benimsenmedikçe, yalnızca istihdam ve bütçe artışıyla dini kurumlara olan aidiyetin güçlenmesi mümkün olmayacaktır.

Enerjiye Bağımsızlık Esastır

Yine teklifte yer alan enerji ile ilgili maddeler ise ülkemiz açısından geline son aşamayı net bir şekilde göstermektedir. Öncelikle ülkemizin nükleer teknoloji politikası, uzun yıllardır stratejik kararsızlık ve kurumsal dağınıklık içinde şekillenmektedir. Oysa enerji arz güvenliği, ileri teknoloji kapasitesi ve bilimsel yetkinlik bakımından nükleer alandaki gelişmelerin sadece enerji üretimiyle sınırlı olmayan, aynı zamanda savunma, dış politika ve sanayi politikalarıyla doğrudan bağlantılı bir yönü bulunmaktadır. Bu bağlamda, ülkemizin nükleer alanda kaydettiği ilerleme, 1960'lı yıllarda İran ve Pakistan gibi ülkelerle aynı düzlemde başlamış olmasına rağmen, bugün geldiğimiz nokta itibarıyla ciddi biçimde geride kalmıştır.

Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşması'na (NPT) Türkiye'nin 1981 yılında, yani 12 Eylül askeri darbesinin ardından taraf olması, o dönemki siyasi iklimin ürünü olup, Türkiye'nin bu alandaki bağımsız teknoloji geliştirme motivasyonunu da sınırlamıştır. Bugün gelinen noktada Akkuyu Nükleer Santrali'nin inşa edilmekte olması, yüzeyde olumlu bir gelişme gibi görünse de santral üzerindeki teknik, idari ve stratejik hâkimiyetin tamamen Rusya'ya bırakılması, Türkiye'nin kendi nükleer bilgi altyapısını geliştiremediği ve bu alanda "know-how" aktarımı sağlayamadığı anlamına gelmektedir. Nitekim santral sahasına Türk mühendislerin bile erişimi sınırlandırılmakta; bu durum, Türkiye topraklarında kurulu bir nükleer tesisin fiilen dış kontrol altında işletilmesi gibi egemenlik tartışmalarını gündeme getirmektedir.

Bu tablo, nükleer teknolojinin ulusal bir devlet politikası hâline getirilmesi gerektiğine dair acil bir ihtiyacı ortaya koymaktadır. İkinci ve üçüncü santrallerin planlamasında hem mühendis yetiştirme hem yerli teknoloji üretme hem de reaktör tasarımı gibi alanlarda Türk bilim insanlarının ve kurumlarının aktif rol alması şarttır. Ülkemizin nükleer teknolojiye yalnızca kullanıcı olarak değil, üretici olarak da dâhil olması gerekmektedir. Bu kapsamda nükleer teknolojinin enerji üretiminin ötesinde bir teknoloji güvenliği ve stratejik caydırıcılık boyutuna sahip olduğu unutulmamalıdır. Her ne kadar nükleer silah üretme fikri tartışmalı bir alan olsa da ülkemizin teknik ve mühendislik kapasitesini nükleer silah üretimine elverişli düzeye getirebilecek bilgi altyapısını geliştirmesi, bölgesel jeopolitik gerçeklikler çerçevesinde değerlendirilmeli ve ulusal çıkarlar doğrultusunda stratejik derinlik taşınmalıdır. Bu bağlamda, nükleer silahı sahiplenme değil, potansiyel olarak üretme kapasitesine sahip olma anlayışı; modern devletlerin caydırıcılık ve bağımsızlık politikalarının parçası hâline gelmiştir.

Bu çerçevede, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun (TAEK) dağıtılması, yetkilerinin bir kısmının Nükleer Düzenleme Kurumu'na, bir kısmının ise TENMAK'a devredilerek yeni bir yapının oluşturulması, nükleer alandaki kurumsal bütünlüğü zayıflatmıştır. Daha önce bağımsız enstitüler bünyesinde yürütülen ve kendi içinde uzmanlaşmış bir yapı arz eden sistemin, TENMAK gibi yatay bir yapıya dönüştürülmesiyle birlikte bilimsel üretim zemininden uzaklaşıldığı ve ihtisaslaşma kapasitesinin ciddi biçimde gerilediği görülmektedir. Bu durum, yalnızca idari bir değişiklik olarak değil; aynı zamanda Türkiye'nin nükleer alandaki vizyon kaybı olarak da okunmalıdır. Enerji alanında bağımsızlık hedefleniyorsa, Ar-Ge, mühendislik, lisanslama ve yerli reaktör üretimi gibi alanlara yatırım yapan, üniversite-sanayi-kamu iş birliğine dayanan bir model geliştirilmelidir. TENMAK gibi dağınık yapılara dayalı sistemlerle Türkiye'nin nükleer alanda ilerlemesi mümkün değildir.

Teklifin Maddeleri Üzerine Görüş

Madde 1

Madde ile Din İşleri Yüksek Kurulunun görevleri hakkında düzenlemeler yapılmaktadır. Daha önce aynı maddede 703 sayılı KHK ile yapılan değişiklik Anayasada yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından, Anayasa'nın mülga 91 inci maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemiş ve iptal edilmiştir.

Teklifte yer alan bu maddede yapılan değişiklik genel olarak olumlu bulunmaktadır. Özellikle toplumun dini inancının bozulmasına, İslam'ın temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'in anlamının tahrif edilmesine yol açan ve yetkisiz kişilerce yapılıp piyasaya sürülen meallere izin verilmemesi bir zarurettir. Ancak bu incelemenin 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin (1) bendinde yapılan değişiklikte belirtildiği üzere “Kur'an-ı Kerim meallerini Başkanlık ile diğer kamu kurumları, özel kişi ve kuruluşların talebi üzerine veya re'sen incelemek ya da incelettirmek.” olarak yazılması iki ayrı yönden sakıncalıdır.

İnceleme işleminin; Başkanlık, diğer kamu kurumları, özel kişi ve kuruluşların talebi veya re'sen yapılması, piyasada bulunan veya piyasaya sürülecek tüm meallerin inceleneyeceği anlamını taşımamaktadır. Bu eksiklik ile gözden kaçan ve inceleme talebinde bulunulmayan sakıncalı Kur'an-ı Kerim mealleri incelenemeyecek ve taşıdığı risklerle birlikte varlığını sürdürecektir.

Bir diğer sakıncalı durum ise Din İşleri Yüksek Kurulu dışında bir şahıs ya da kuruma meallerin incelettirilmesidir. Bu uygulama Kurul dışından incelemeyi yapacak şahıs ve kurumların niteliklerinde ve görüşlerinde tartışmalara neden olacaktır. Ayrıca üçüncü bir kurum ya da kişiye yaptırılacak “incelettirme” işlemi incelemenin usul ve esaslarında standardizasyona gidilmesini imkansız hale getirecektir. Bahse konu incelemenin kamu dışında yapılması uygun değildir.

Yukarıda anlatılan gerekçelerle Kur'an-ı Kerim meallerinin yalnızca Din İşleri Yüksek Kurulu tarafından incelenmesi yani başka bir kişi ya da kuruma incelettirme yapamaması amacıyla Komisyonda vermiş olduğumuz önergemiz AK Parti ve MHP oyları ile reddedilmiştir.

Madde 4

Madde Anayasa Mahkemesinin iptali sebebiyle yeniden düzenlenmektedir. AYM ilgili iptal kararında; Başkanlık müşaviri, Başkanlık müftüsü, Başkanlık vaizi ve avukat unvanındaki personelin Başkanın uygun göreceği merkez veya taşra teşkilatına ait birimlerde çalıştırılabilmesine imkân tanıyan düzenlemenin “Kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde yer alan bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının ... personeli[ne] ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması ...” hükmü kapsamında olduğu vurgulamıştır, ancak düzenlemenin Anayasa’da yapılan değişikliklerle ilgisinin olmadığını belirtmiştir.

703 sayılı KHK ile yapılmak istenilen değişiklik, Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirilmemiş ve iptal edilmiştir.

Teklifle; dördüncü fıkranın üçüncü cümlesinde yer alan “avukat” unvanındaki personelin atanması kapsamdan çıkarılarak AYM’nin iptal kararı sonrasında düzenleme yasalaştırılmak istenmektedir. Ayrıca beşinci fıkrada Başkanlık personelinin atama usulü belirlenirken sözlü sınav uygulanacağı belirtilmektedir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 54 üncü maddesi ile aday memurluğa kabul edilme, 55 inci maddesi ile aday memurların yetiştirilmesi, 56 ncı maddesi ile adaylık süresi içerisinde göreve son verme ve 57 nci maddesi ile de adaylık süresi sonunda başarısızlık halleri belirlenmiştir. Buna rağmen kamu personellerinin birçoğu sözlü mülakat yöntemi ile işe alınmaktadır.

Memur adayının mesleğin gereklerini yerine getirebilecek bilgi ve nitelikte olup olmadığı kısa süreli bir sözlü sınav ile belirlenmektedir. Oysa 657 sayılı Kanun aday memurluk müessesini ortaya koyarak söz konusu personelinin yeterliliğinin bir ile iki yıl arasında bir süre ile gözlemlenerek belirlenmesi hususunu ortaya koymuştur.

Her defasında çeşitli şaibe iddialarının ortaya atılmasına neden olan sözlü sınav uygulamasından vazgeçilerek aday memurluk sisteminin çalışır hale getirilmesi gerekmektedir. Böylece sözlü mülakatların yarattığı mağduriyetler engellenebileceği gibi daha adil ve şeffaf bir istihdam yöntemi belirlenmiş olacaktır. Bu amaçla Komisyon görüşmelerinde İYİ Parti Grubu olarak sunduğumuz ve Diyanet İşleri Başkanlığına KPSS (B) puanı ile atanacak personelin sözlü sınava tabi tutulmadan atamalarının yapılmasını amaçlayan önergemiz AK Parti ve MHP milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Madde 5

Maddeyle 703 sayılı KHK ile yapılan değişiklik aynen kanunlaştırılmak istenmektedir. 703 sayılı KHK ile yapılan değişiklikte; hac ve umre seyahatleri ile ilgili iş ve işlemler ile hac ve umre hesabından yapılan bütün harcamalar Sayıştay denetiminden çıkarılmıştır. Bu durum kamuda hesap verme sorumluluğu ve mali saydamlık esaslarını zedelemektedir. Kurumları Sayıştay denetiminden kaçırmak son derece sorunlu, izaha muhtaç ve kamu yararına aykırıdır.

Hac ve umre organizasyonları kapsamında her yıl çok ciddi bir mali hareket gerçekleşmektedir. Söz konusu hizmetler Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı üzerinden yürütölmektedir. 703 sayılı KHK ile yapılan değişiklik öncesi bu faaliyetler nedeniyle yapılan harcamaların Sayıştay, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Cumhurbaşkanlığı tarafından denetlenmesi öngörölmüştür. Mevcut teklif ile KHK ile yapılan değişikliğin aynısı getirilerek bu üçlü denetim mekanizması içinden Sayıştay çıkarılmakta, bu önemli alan dış denetimden büyük ölçüde kaçırılmaktadır.

Hac ve umre hizmetlerinin emsal ölkelere kıyasla çok daha yüksek maliyetle sunulduğu dikkate alındığında, bu alandaki denetimin azaltılması değil, aksine artırılması gerekmektedir. Nitekim geçtiğimiz yıllarda en düşük hac ücretinin 6.500 dolar seviyesinde olduğu, diğer Müslöman ölkelerde ise aynı hizmetin 3.500 ila 4.500 dolar aralığında verilebildiği bilinmektedir. Bu fark yalnızca döviz kuru veya ekonomik koşullarla açıklanamayacak düzeydedir. Dolayısıyla, bu hizmetlerin sunumunda verimsizlik, hatta iddialar çerçevesinde usulsözlük ihtimalleri göz ardı edilmemelidir.

Sayıştay denetimi, kamu kaynaklarının nasıl harcandığını, kamu adına yapılması gereken hizmetlerin ne ölçüde etkin ve şeffaf yürütöldüğünü göstermek bakımından en temel denetim aracıdır. Başkanlık denetimi ya da Cumhurbaşkanlığı aracılığıyla yapılacak denetimler şikâyet üzerine işlemeye dayalı ve arızı niteliktedir. Oysa Sayıştay denetimi sistematik, düzenli ve bağımsız bir denetim türüdür. Bu nedenle mevcut düzenlemenin, 703 sayılı KHK döneminde getirilen sınırlamaların kalıcılaştırılması anlamına geldiği, bu yolla kurumsal hesap verebilirliğin zayıflatıldığı anlaşılmaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı gibi toplumsal hassasiyetin yüksek olduğu bir kurumun, özellikle hac ve umre gibi doğrudan halktan toplanan paralarla yürütölen hizmetlerde, “kul hakkı” gözetilerek denetime açıklık göstermesi beklenirken, denetimi sınırlandırması hem kamuoyunun güvenliğini sarsmakta hem de şeffaflık ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

Ayrıca, Türkiye Diyanet Vakfı'nın bu tür büyük ölçekli organizasyonları yürütürken kurumsal yönetim açısından yetersiz kadrolarla hareket ettiği, daha profesyonel yönetim anlayışına ihtiyaç duyduğu da ortadadır. Söz konusu faaliyetlerde finans yönetimi, organizasyon, lojistik ve turizm gibi alanlarda uzman kişilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu alandaki kadrolaşmanın yalnızca ilahiyat kökenli personel üzerinden yürütülmesine son verilmeli ve kendi alanında yetkin personel istihdamı sağlanmalıdır.

Bundan ayrı olarak, özel sektörün hac ve umre organizasyonlarında daha fazla yer alması, bu alanın rekabete açılması, hizmet kalitesini artıracak ve fiyatların düşmesine katkı sağlayacaktır. Mevcut tekelci yapı, verimlilikten uzak bir yapılanmayı teşvik etmekte, vatandaşın daha uygun fiyatlarla bu ibadetleri yerine getirmesini engellemektedir.

Sayıştay; kamu idarelerinin etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak çalışması ve kamu kaynaklarının öngörülen amaç, hedef, kanunlar ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olarak elde edilmesi, muhafaza edilmesi ve kullanılması için Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapmaktadır. Hac ve umre seyahatleri ile ilgili iş ve işlemler ile bu hesapların Sayıştay denetiminden çıkarılması Sayıştay'ın amacı ve kapsamına da ters düşmektedir. Komisyonunda verdiğimiz önergemizle 703 sayılı KHK ile yapılan değişikliğin öncesine dönülerek hac ve umre seyahatleri ile ilgili iş ve işlemler ile bu hesapların yeniden Sayıştay denetimine dahil olması amaçlanmış ancak bu önergemiz AK Parti ve MHP oyları ile reddedilmiştir.

Madde 13 – Madde 15

703 sayılı KHK ile eklenen Ek Madde 6 ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında istihdam edilmek üzere Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı adına ve hesabına 1416 sayılı Kanun kapsamında yurt dışına gönderilenlerden gönderildikleri ülkede yüksek lisans öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenlerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcısı kadrolarına; doktora öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenlerin ise, Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanı kadrolarına atanacağı düzenlenmiştir.

Atom enerjisi uzmanı ve uzman yardımcılığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanı ve uzman yardımcılığına atanma şartlarını düzenleyen madde Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan kamu hizmetine girme hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda

kalmaktadır ve mülga 91. maddesi gerekçe gösterilerek iptal edilmiştir. 13. madde ile bu husus kanun yolu ile yeniden düzenlenmektedir.

15. madde ile de buna benzer şekilde Teklifin 10-11-12-14 üncü maddeleri uyarınca yapılan ve “Türkiye Atom Enerjisi Kurumunu (TAEK) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu” (TENMAK) bünyesine dahil edilmesini sağlayan düzenlemeler sebebiyle TAEK’te istihdam edilmek üzere ilgili mevzuat gereği yurtdışında eğitim görmüş kişilerin TENMAK’ta uzman yardımcısı ve uzman kadrolarına atanma şartları düzenlenmek istenmektedir.

Kamuda istihdam edilen personelin niteliklerinin yükseltilmesi amacıyla yurt dışına eğitime gönderilmesi tarafımızca olumlu görülen ve ülkemizde de yıllardır uygulanan bir yöntemdir. Ancak diğer kamu kurumları uzman yardımcılarını çeşitli sınavlardan sonra göreve almakta ve görev süreleri devam ederken ihtiyaca göre yurt dışına eğitime göndermektedir. Bu iki kurum için ise henüz istihdam edilmemiş kişilerin eğitim sürelerinden sonra yurda dönüşlerinde yüksek lisans eğitimini tamamlayanların uzman yardımcılığına, doktora eğitimi tamamlayanların uzman kadrolarına alınması durumu bulunmaktadır. Uzman yardımcılığı ile uzmanlık esasında yüksek lisans veya doktora eğitiminden bağımsız elde edilebilen kadrolardır. Yurt dışı yüksek lisans ve doktora eğitimi mevcut uzman ve uzman yardımcılarının niteliklerini yükseltmek amacıyla kullanılmaktadır. İlgili personel yurt dışında bu eğitimleri tamamlamış olsa dahi uzmanlığa geçiş için gerekli diğer şartları yerine getirmek zorundadır. Bu farklılaşma nedeniyle çarpık bir yapı oluşmaması adına diğer kamu kurumlarındakine benzer bir uygulamaya geçilmesi daha faydalı olacaktır.

Madde 18

Madde ile Cumhurbaşkanlığının sorumluluğundaki tarihî bina ve objelerin onarımları ve restorasyonları ile çevre düzenlemesine ilişkin mal ve hizmet alımları ile münhasıran özel ihtisas gerektiren konularda Cumhurbaşkanlığınca mütalaa ve hukuki hizmet satın alma işlerinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirileceği hüküm altına alınmaktadır. Teklifte yer alan düzenleme 703 sayılı KHK ile yapılan ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen düzenlemenin aynısıdır.

Kurumların ve işlemlerin ihale mevzuatları dışına çıkarılması doğru değildir. Son yıllarda yürütülen yasa yapma pratiğinde bir eğilim hâline gelen bu durum,

Cumhurbaşkanlığına ilişkin her türlü harcamanın kamu ihale denetiminden muaf tutulması yönünde kalıcı bir alışkanlık olmuştur. Daha önce “gizlilik” gerekçesiyle yapılan benzer düzenlemelerin bu kez restorasyon, çevre düzenlemesi ve hukuk hizmetleri gibi tamamen açık ve sivil alanlara da uygulanması kabul edilebilir bir durum değildir.

Teklif sahipleri bu düzenlemeyi “hızlılık” gerekçesiyle savunmaktadır. Ancak burada söz konusu olan işler; mimari onarım, çevre düzenlemesi, tarihi objelerin restorasyonu ve hukuki danışmanlık gibi süreçlerdir. Bu tür işlemlerin “hız” esasına göre değil, nitelik, liyakat ve şeffaflık esasına göre yürütülmesi gereklidir. Aksine, bu tür hassas hizmetlerin kamu ihale süreçlerinden geçirilerek daha yavaş ama daha sağlam yapılması gerekmektedir.

Kamu İhale Kanunu, Türkiye’de kamu harcamalarının etkin, verimli ve şeffaf bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla 2002 yılında yürürlüğe girmiştir. İhale kanunlarının amacı kamu hukukuna tabi kurum ve kuruluşların yapacakları mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinde, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, kaynakların verimli kullanılmasını ve ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını sağlamaktır. Ancak son yıllarda bazı kamu kurum ve kuruluşların ihale kanunları kapsamı dışında bırakılması yönünde düzenlemeler yapılmakta, bu da ihale kanunlarının ruhuna ve temel ilkelerine ciddi zararlar vermektedir.

Bu muafiyetler neticesinde, aynı alanda faaliyet gösteren iki kamu kurumu arasında dahi farklı uygulamalar ortaya çıkmakta; biri kamu ihale kurallarına tabi iken diğeri kapsam dışında bırakılmaktadır. Bu durum yalnızca eşitlik ilkesine değil, aynı zamanda kaynakların verimli kullanılması ve denetlenebilirlik açısından da ciddi sorunlar doğurmaktadır.

Kamu İhale Kanununun önemli işlevlerinden biri de kamuoyu denetimini mümkün kılmasıdır. İhale süreçlerinin ilan edilmesi, tekliflerin değerlendirme raporlarının yayımlanması ve itiraz mekanizmalarının açık olması, vatandaşın ve sivil toplumun denetim hakkını kullanabilmesini sağlamaktadır. Oysa muafiyet tanınan durumlarda bu denetim mekanizmaları ya hiç işletilememekte ya da tamamen şekli düzeyde kalmaktadır.

Ayrıca teklifte yer aldığı üzere Cumhurbaşkanlığı’nın “mütalaa ve hukuki hizmet satın alma işleri”ne ihtiyaç duyması anlaşılamamaktadır. Zira gerektiğinde yazışma ile ilgili kamu kurumlarından “mütalaa ve hukuki hizmet” talep edilebilecektir. Bakanlıklar, Cumhurbaşkanlığı bünyesindeki ofisler, ve diğer kamu kurumlarının ilgili alanlarda hukuki

hizmet sunabilecek hukukçuları zaten kamuda istihdam edilmekteyken dışarıdan bu hususta hizmet satın alınması anlaşılır değildir.

Bu tür düzenlemeler, ihale dışı yollarla yapılan harcamaların keyfiliğe ve suistimale açık hâle gelmesine yol açmakta; kamu kaynaklarının etkin, ekonomik ve verimli kullanımını engellemektedir. Ayrıca Cumhurbaşkanlığı gibi en yüksek kamu makamının, şeffaflık ve hesap verilebilirlik açısından topluma örnek olması gerekirken, tam aksine ihale süreçlerinden sürekli muaf tutulması, yönetsel eşitlik ve kamu güveni açısından da ciddi sorunlar doğurmaktadır.

Yukarıda anlatılan gerekçelerle maddenin tekliften çıkarılması yönünde Komisyonunda sunmuş olduğumuz önergemiz AK Parti ve MHP oyları ile reddedilmiştir.

Madde 20

703 sayılı KHK ile Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün (MAPEG) görev ve sorumluluklarının yerine getirilmesinden dolayı haklarında ceza davası açılmış olanların, vekâlet verdikleri avukata Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre ödedikleri ücretler ile mahkeme masraflarının kurum tarafından karşılanması hakkında ilgili kanuna ek madde eklenmiştir. Ancak bu düzenleme KHK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kaldığı gerekçesi ile Anayasanın mülga 91’inci maddesine aykırı bulunmuş, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir.

Teklifte yer alan madde, 703 sayılı KHK ile düzenlenen ve Anayasa Mahkemesi tarafına iptal edilen hükmün aynısıdır. Her ne kadar madde metninde “kesinleşmiş mahkûmiyet kararı halinde geri alınmak kaydıyla” denilse de başka kamu kurumalarında kamu görevi yürüten diğer görevlilere sağlanmayan bu imkanın MAPEG çalışanlarına sağlanması eşitlik ilkesini zedelemektedir.

Ayrıca kişiler hakkında kamu davası açılması öncesinde Cumhuriyet Savcıları tarafından bir soruşturma yürütülmekte, lehe ve aleyhe olan deliller toplanmaktadır. Bu aşamada şüphelinin iddia edilen suçu işlemediği tespit edilebilecek ve bu durumda iddianame hazırlanmayacaktır. Cumhuriyet Savcısı tarafından kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesiyle suçsuz olan MAPEG görevlisi hakkında da bir yargılamaya başlanmayacaktır.

Bununla birlikte Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun çerçevesinde kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için izin verilmesi gerekmektedir. Yani ilgili MAPEG görevlisinin suçlu

olmadığı kanaatine varıldığında soruşturma izni verilmeyecek ve söz konusu yargılama hiç başlanmayacaktır. Kamu görevlisi olması nedeniyle görevi nedeniyle izin alınmadan yargılanamayacak olan MAPEG görevlilerine teklifle başkaca bir imtiyaz tanınması doğru değildir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle bu maddenin tekliften çıkarılması yönünde Komisyonca önerge verilmiş ancak önergemiz AK Parti ve MHP oylarıyla reddedilmiştir.

Madde 22

Maddenin 703 sayılı KHK ile düzenlenmeden önceki halinde; Rekabet Kurulunun, biri Başkan biri İkinci Başkan olmak üzere toplam yedi üyeden oluşacağı, Bakanlar Kurulunun; üç üyeyi Bakanlığın, bir üyeyi Kalkınma Bakanlığının, bir üyeyi Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin her boş üyelik için kendi kurumları içinden veya dışından göstereceği ikişer aday arasından, birer üyeyi ise Yargıtay ve Danıştayın kendi kurumları içinden göstereceği ikişer aday arasından atayacağı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı kontenjanından gelecek üyelerden birisinin, Kurum personeli arasından atanacağı ve Bakanlar Kurulunun, Kurul üyeleri arasından Başkan ve İkinci Başkanı atayacağı belirtilmiştir.

AYM ilgili iptal kararında; Rekabet Kurulu üyelerinin görev alanıyla ilgili kamu politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında etkin bir otoriteye, yetki ve sorumluluğa sahip olduğu açıktır. Belirtilen nitelikleri gözetildiğinde anılan Kurul üyelerinin üst düzey kamu görevlisi sıfatına haiz olduklarını, düzenlemenin“(…) üst kademe kamu yöneticilerinin atanmaları ile görevlerine son verilmesine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması; (...) ile bu bent kapsamındaki ilgili hükümlerin değiştirilmesi veya yürürlükten kaldırılması” hükmü kapsamında olduğunu vurgulamıştır. Ancak şu an yapılan düzenleme ile 703 sayılı KHK ile yapılan yanlış devam ettirilmektedir.

Komisyon görüşmelerinde Kurul üyelerinin Cumhurbaşkanı tarafından “üç üyeyi Bakanlığın, bir üyeyi Kalkınma Bakanlığının, bir üyeyi Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin her boş üyelik için kendi kurumları içinden veya dışından göstereceği ikişer aday arasından, birer üyeyi ise Yargıtay ve Danıştay’ın kendi kurumları içinden göstereceği ikişer aday arasından, Ticaret Bakanlığı kontenjanından gelecek üyelerden birisi, Kurum personeli arasından” atanmasını sağlayacak şekilde sunduğumuz ve böylece üyelerin belirli alanlarda yeterliliğe sahip olmasını sağlayan seçilme usulünü yeniden hayata geçirilmesini amaçlayan önergemiz Cumhur İttifakı üyelerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Madde 23

Maddenin 703 sayılı KHK ile düzenlenmeden önceki halinde; “Kurul Başkanı ve üyeleri hukuk, iktisat, mühendislik, işletme veya maliye dallarında yurt içi ya da yurt dışında en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş, mesleki açıdan yeterli bilgi ve deneyime sahip bulunan ve meslekleri ile ilgili olarak kamu veya özel sektörde en az 10 yıl çalışmış olanlar arasından atanır. Üyelerin ayrıca 657 sayılı Kanun’un 48. maddesinin (A) fıkrasının 1., 4., 5., 6. ve 7. bentlerinde belirtilen şartları taşımaları zorunludur” şeklinde iken KHK ile kamu hizmetine girme hakkına ilişkin düzenleme yapılmak istendiğinden ve bu konuda Anayasanın Mülga 91. maddesine göre de bu alanda KHK ile düzenleme yapılamayacağından hüküm AYM tarafından iptal edilmiştir.

Teklifle Kurul üyelerinin, en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) fıkrasının 1, 4, 5, 6 ve 7 nci bentlerinde belirtilen şartları taşıyanlar arasından seçilmesine yönelik yeniden düzenleme yapılmaktadır. Ancak Kurul üyeleri için aranan hukuk, iktisat, mühendislik, işletme veya maliye dallarında yurt içi ya da yurt dışında en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş, mesleki açıdan yeterli bilgi ve deneyime sahip bulunan ve meslekleri ile ilgili olarak kamu veya özel sektörde en az 10 yıl çalışmış olma şartları geri getirilmemektedir. Komisyon görüşmelerinde sunduğumuz önergemiz ile Kurul üyelerinin daha nitelikli ve tecrübeli kişilerden oluşması amaçlanmış ancak iktidar grubu mensuplarının oylarıyla reddedilmiştir.

Madde 27

703 sayılı KHK ile eklenen Ek Madde 1 ile; Kuralda elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin millî menfaatlere ve modern teknolojiye uygun şekilde kurulması ve işletilmesi için gerekli yükümlülükleri ile ilgili olarak inceleme, tespit, raporlama, proje onay ve kabul işlemleri yapmak üzere; ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarını, bu Kanun kapsamında dağıtım lisansı sahibi tüzel kişileri veya özel hukuk tüzel kişilerini görevlendirme, yetkilendirme veya bu tüzel kişilerden hizmet satın alma ve bu tüzel kişilerin nitelikleri, yetkilendirilmesi, hak ve yükümlülükleri ile bu tüzel kişilere uygulanacak yaptırımlar ve diğer hususların Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

AYM ilgili iptal kararında; düzenlemenin Yetki Kanunu’nun (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca “kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, teşkilat, görev ve yetkilerinin

düzenlenmesi,” kapsamında olduğunu vurgulamış ancak Anayasa’da yapılan değişikliklerle ilgisi kurulamadığından ve Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa’nın mülga 91. Maddesine aykırı bularak iptal etmiştir.

Teklifle; proje onay ve kabul işlemlerinin gerçekleştirilmesine ilişkin personel ve kaynak kullanımı giderlerinin ne şekilde karşılanacağı düzenlenmek istenmektedir. Ancak bu düzenleme üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin kurulması ve işletilmesinde ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişilerine inceleme, tespit ve raporlama işlemlerinin yanı sıra “proje onay ve kabul işlemleri” yetkisinin de özel sektöre verilebilmesine zemin hazırlamaktadır.

Söz konusu onay ve kabul yetkisinin özel kurumlara tanınması ileride önemli sorunlar yaratabilme potansiyeline sahiptir. İnceleme, tespit ve raporlama işlemleri için özel hukuk tüzel kişilerinden hizmet alınması mümkün görülmekle birlikte nihai proje onay ve kabul yetkisinin kamu kurumlarında kalması daha sağlıklı olacaktır. Komisyon görüşmelerinde bu konu hakkında endişelerimiz belirtilmiş ve sunduğumuz önerge ile “proje onay ve kabul işlemleri” ibaresi madde metninden çıkarılarak bu yetkinin özel hukuk tüzel kişilerine devredilmesi engellenmek istenmiştir. Ancak AK Parti ve MHP milletvekilleri önergemiz reddetmiştir.

Madde 28

660 sayılı KHK’nın 4. maddesinde Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun (Kurul) oluşumu, Kurul üyelerini atamaya yetkili merci ve Kurul üyeliğine atanma şartları düzenlenmiştir.

Maddenin (1) numaralı fıkrasının önceki halinde Kurulun; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı tarafından önerilecek dörder aday arasından ikişer kişi, Hazine Müsteşarlığı, Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bağlı olduğu Bakanlıklar ile Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından önerilecek ikişer aday arasından birer kişi olmak üzere, Bakanlar Kurulu tarafından atanan dokuz üyeden oluşacağı hüküm altına alınmıştır. KHK ile düzenleme “Kurul; biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan dokuz üyeden oluşur.” şeklinde değiştirilmiştir.

AYM ilgili iptal kararında; Kurul başkanı ve üyelerinin görev yaptığı kurumun hiyerarşik bakımdan en üst konumda bulunduğu ve görev alanıyla ilgili kamu politikalarının

belirlenmesinde ve uygulanmasında etkin bir otoriteye, yetki ve sorumluluğa sahip olduğu açıktır. Belirtilen nitelikleri gözetildiğinde Kurul başkanı, ikinci başkanı ve üyelerinin üst düzey kamu görevlisi sıfatına haiz oldukları sonucuna varılmaktadır. Bu itibarla kuralın 7142 sayılı Kanun’un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinin “(...) üst kademe kamu yöneticilerinin atanmaları ile görevlerine son verilmesine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesinin sağlanması; (...) ile bu bent kapsamındaki ilgili hükümlerin değiştirilmesi veya yürürlükten kaldırılması” hükmü kapsamında olduğunu ancak üst düzey kamu görevlisi niteliğinde olan Kurul başkanı, ikinci başkanı ve üyelerinin atanma usulünü düzenleyen maddenin Anayasa’da yapılan değişikliklerle ilgisinin olmadığı gerekçesi ile Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlamak amacı taşımadığından Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde değerlendirmemiş ve mülga 91. maddesi gereği iptal etmiştir.

Teklif ile Kurul üyelerinin farklı uzmanlık alanlarını temsil etmesini sağlayan seçim usulü ve üyelik için aranan hukuk, iktisat, mühendislik, işletme veya maliye dallarında yurt içi ya da yurt dışında en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş, mesleki açıdan yeterli bilgi ve deneyime sahip bulunan ve meslekleri ile ilgili olarak kamu veya özel sektörde en az 10 yıl çalışmış olma şartları geri getirilmemektedir. Kurul üyelerinin farklı uzmanlık alanlarında yüksek nitelik ve tecrübe sahibi kişilerden oluşmasını sağlamak amacıyla Komisyon görüşmelerinde sunduğumuz önergemiz Cumhuriyet İttifakı üyelerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Son Söz;

2/3077 esas numaralı Bazı Kanunlar ile 660 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, usul ve esas bakımından ciddi anayasal, kurumsal ve yasama ilkeleriyle bağdaşmayan eksiklikler içermektedir. Teklifin yalnızca Plan ve Bütçe Komisyonunda ele alınması, Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararlarına dayalı düzenlemeler içermesine rağmen Anayasa Komisyonunda görüşülmemesi ve teklifteki ilgili kanunların alanına giren pek çok maddenin Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu gibi tali komisyonlarınca değerlendirilmemesi etkin, kapsamlı ve ihtisasa dayalı yasa yapılmasına engel olmaktadır. Bu usul eksiklikleri, teklifin teknik denetim ve ihtisas komisyonu değerlendirmesinden yoksun biçimde şekillenmesine yol açmıştır. Ayrıca teklifin geneli üzerine yapılan müzakerelerde, muhalefet partilerinin tüm önerge ve eleştirilerinin reddedilmesi, katılımcı ve çoğulcu yasama

anlayışını fiilen geçersiz kılmış; komisyon çalışmaları sadece yürütmenin iradesinin şeklen onaylandığı bir prosedür hâline gelmiştir.

Bunun yanı sıra, teklifin içeriği de birçok başlıkta kamu yararı, kurumsal liyakat, denetim ve hesap verebilirlik ilkeleri açısından ciddi sakıncalar barındırmaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığına dair yapılan düzenlemelerde, mülakat uygulamasının devam ettirilmesi, Sayıştay denetiminin dışına çıkılması, yurt dışı temsilciliklerde kaynak israfına yol açabilecek yapılanmalar ile eğitimde yetkinliği tartışmalı personel uygulamalarına dair endişeler giderilmemiştir. Enerji ve nükleer teknoloji alanındaki düzenlemelerde ise, Türkiye’nin nükleer kapasitesini geliştirecek yerli teknolojilerin önünü açacak yapısal bir vizyon sunulamamış; aksine TENMAK ve benzeri kurumlar eliyle kurumsal zayıflama devam ettirilmiştir.

Tüm bu gerekçelerle, söz konusu teklifin hem şekil hem de içerik bakımından ciddi eksiklikler taşıdığı ve demokratik, nitelikli yasa yapma süreçlerinden uzaklaştığı kanaatiyle, İYİ Parti Grubu olarak 2/3077 esas numaralı Bazı Kanunlar ile 660 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine karşı oy kullanıyoruz.

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

MUHALEFET ŞERHİ

1. KANUNUN GENELİ ÜZERİNDE BİLGİLENDİRME VE DEĞERLENDİRME

21 Ocak 2017 tarihli ve 6771 sayılı Kanun ile Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda yapılan değişiklik sonucu, Türkiye’de parlamenter hükümet sisteminden Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiştir. Anayasal sistemde gerçekleşen bu köklü dönüşümün ardından, yeni hükümet sistemine uyum sağlamak amacıyla 10 Mayıs 2018 tarihli ve 7142 sayılı Kanunla, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Bakanlar Kuruluna çeşitli kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapma yetkisi verilmiştir.

Bu yetkiye istinaden hazırlanan ve 9 Temmuz 2018 tarihinde yürürlüğe giren 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile, yeni hükümet sisteminde işlevini yitiren “Başbakan”, “Başbakanlık”, “Bakanlar Kurulu”, “kanun tasarısı” ve “tüzük” gibi ibareler mevzuattan çıkarılmış; bazı alanlarda düzenleme yetkisinin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine ait olduğu gerekçesiyle ilgili hususlarda gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Ancak Anayasa Mahkemesi, 7 Aralık 2023 tarihli ve E:2018/117, K:2023/212 ile E:2021/125, K:2023/213 sayılı kararlarıyla, 703 sayılı KHK ile getirilen pek çok düzenlemeyi iptal etmiştir. İptal kararlarının gerekçelerinde, ilgili hükümler arasında Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmesi mümkün olmayan alanlara müdahale edildiği; ayrıca 703 sayılı KHK’nın dayanağı olan 7142 sayılı Yetki Kanunu kapsamında bulunmayan konulara yer verildiği belirtilmiştir.

Bu çerçevede hazırlanan Kanun Teklifi ile, Anayasa Mahkemesi kararlarının uygulanması ve doğabilecek hukuki boşlukların giderilmesi amaçlanmaktadır. Yüksek Mahkemenin iptal kararlarında yer alan gerekçeler dikkate alınarak, daha önce 703 sayılı KHK ile yapılan

düzenlemelerin önemli bir bölümü aynen, bir kısmı ise içeriği ve düzenleme tarihi esas alınarak yeniden ele alınmak suretiyle kanun haline getirilmektedir.

Bu kapsamda, teklif ile Diyanet İşleri Başkanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Rekabet Kurumu ile Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'nun teşkilat yapıları, görev ve yetkileri, personel rejimi ile mali ve sosyal hakları yeniden düzenlenmekte; ayrıca bu kurumların yürüttüğü iş ve işlemlere ilişkin idari ve mali esaslara yasal dayanak kazandırılması hedeflenmektedir.

Ancak kanun teklifi tali komisyonlardan Anayasa Komisyonu, Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda görüşülmeden sadece Plan ve Bütçe komisyonunda tek günde görüşülerek yasalaştırılma çabası iç tüzük gereğince komisyonların işlevsel olarak kullanılmadığının ve kanun teklifinde yer alan maddelerin her yönüyle incelenmediğinin göstergesidir. Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulan ilgili kanun teklifinde, toplamda 29 madde bulunurken komisyon görüşmeleri sırasında önerge ile eklenen 1 madde ile beraber toplamda 30 madde olarak son halini almıştır.

Komisyon görüşmeleri neticesinde son halini alan ilgili kanun teklifinde;

633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun | **9 madde**

2690 Sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun | **6 madde**

2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu | **3 madde**

3213 Sayılı Maden Kanunu | **3 madde**

4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun | **2 madde**

4628 Sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hk. Kanun | **2 madde**

4865 Sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Hakkında Mali Hükümler ve Muafiyetlere İlişkin Kanun | **2 madde**

6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu | **1 madde**

660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname | **1 madde,**

olmak üzere toplamda 28 madde hakkında düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca yürürlük ve yürütme maddesiyle birlikte kanun teklifi toplamda 30 maddeden oluşmaktadır.

İlgili kanun teklifi, yasama organının etkili ve hukuka uygun kullanılmadığının bir kez daha göstermektedir. Hukukun üstünlüğü ve bağlayıcılığı yok sayılarak Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararlarına karşı aynı amaç ile farklı söylemler belirtilerek yine istenilen düzenlemeler yapılmaya çalışılmaktadır. İç Tüzük gereğince kanun teklifinin Anayasa’ya uygunluğu yeterince incelenmemiştir. Tali komisyonlarda görüşülmemiştir. Kanun hükmünde kararnamelerdeki hukuki sorunlar ek düzenlemeler ile giderilmeye çalışılmaktadır. Torba kanun tekliflerine baştan beri hayır dememizin haklılığı bir kez daha kanun teklifindeki amaç, konu ve kapsamın birbirinden çok farklı olduğu düzenlemelerin tek bir kanun ile düzenlenmesi ile yasalastırılmak istenmesi hukuki garabeti göstermektedir. Torba kanun uygulaması, Anayasa’nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesini zedelemekte; özellikle bu ilkenin bir gereği olan hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik esaslarıyla açıkça çelişmektedir. Her ne kadar söz konusu yöntemin anayasal ilkelere aykırılığı defalarca dile getirilmişse de iktidar bu uygulamadan vazgeçmemekte ve bu durum Anayasa’nın sistematik şekilde ihlali anlamına gelmektedir.

Anayasa Mahkemesi’nin 07/12/2023 tarihli 2018/117 Esas 2023/212 Karar sayılı kararı ile iptal edilen hususlarda düzenleme yapılmıştır. İlgili Anayasa Mahkemesi kararı incelendiğinde Anayasa’nın 87. maddesinde kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; yine anılan maddenin 6771 sayılı Kanun’la değiştirilmeden önceki hâlinde “*Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek*” TBMM’nin görev ve yetkileri arasında sayılmış; mülga 91. maddesinde ise KHK’ların hukuksal rejimi belirlenmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin (TBMM) daha önceki hükümet sisteminde yer alan Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verebileceğini hükme bağlayan ve KHK’ların hukuksal rejimini düzenleyen Anayasa’nın 91. maddesi 21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 9/7/2018 tarihinde yürürlüğe giren 16. maddesiyle yürürlükten kaldırılmış, böylece KHK çıkarılabilme imkânına anayasal olarak son verilmiştir. Ancak 6771 sayılı Kanun’la Anayasa’ya eklenen geçici 21. maddenin (F) fıkrasının birinci cümlesinde “*Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükte bulunan kanun hükmünde kararnameler, tüzükler, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler ile diğer düzenleyici işlemler yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürür.*” denilmek suretiyle

Anayasa'nın 91. maddesinin yürürlükten kaldırılma tarihine kadar çıkarılmış ve yürürlükte bulunan KHK'ların geçerliliklerini sürdürmeye devam edeceği hükme bağlanmıştır. Anılan fıkranın ikinci cümlesinde ise “*Yürürlükte bulunan kanun hükmünde kararname* hakkında 152 nci ve 153 üncü maddelerin uygulanmasına devam olunur.” hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu cümlede Anayasa'nın, KHK'ların iptal davası yoluyla Anayasa'ya aykırılığının ileri sürülebilmesine ilişkin 150. ve 151. maddelerine açıkça yer verilmemiş ise de anılan hükmü yorumlayan Anayasa Mahkemesi iptal davası yönünden de olağan KHK'lara ilişkin yargısal denetim yetkisinin devam ettiğini kabul etmiştir.

Mülga normların niteliklerini dikkate alan Anayasa Mahkemesi mevcut KHK'ların Anayasa'ya uygunluk denetiminde Anayasa'nın mülga 91. maddesinin ölçü norm olarak dikkate alınmaya devam edilmesi gerektiğine karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararında içerik bakımından Anayasa'ya uygunluk denetiminde Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkesi gereğince kural olarak denetimin yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan normların ölçü norm olarak dikkate alınacağı, ancak anayasa yargısı denetimine tabi bir norm, oluşturulduğu süreçte geçerli olan yetki kuralları esas alınarak vücut bulduğundan bu unsura ilişkin denetimin -yürürlükten kalkmış olsa dahi- o tarihteki kurallar esas alınarak yapılması gerekeceği ifade edilmiştir. Geçerliliğini sürdüren ve yetki unsuru bakımından da anayasal denetime tabi olan KHK'ların çıkarılması sırasındaki anayasal yetkinin kaynağını, ilga edilmiş olsa da Anayasa'nın 91. maddesinin teşkil ettiği, bu itibarla KHK çıkarma yetkisinin Anayasa'ya uygun olarak kullanılıp kullanılmadığı yönünden yapılacak denetimin ancak söz konusu anayasal yetkinin tanımlandığı, konu yönünden kapsam ve sınırlarının çizildiği normun ölçü alınması suretiyle gerçekleştirilecek bir inceleme ile mümkün olabileceği belirtilmiştir.

Anayasa'nın mülga 91. maddesinde düzenlenen KHK'lar işlevsel yönden yasama işlemi niteliğinde olduğundan bu kuralların yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi Anayasa Mahkemesine verilmiştir. İlgili kararda KHK'ların Anayasa'ya şekil ve esas bakımından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte olup Anayasa'ya uygunluk denetiminin içine KHK'nın yetki kanunu kapsamında olup olmadığının denetimi de girmektedir. Çünkü Anayasa'nın mülga 91. maddesinde Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanununda belirtilen sınırlar içinde KHK çıkarma yetkisinin verilmesi öngörülmüştür. Söz konusu yetkinin dışına çıkılması, KHK'yı Anayasa'ya aykırı duruma getirir. KHK'lar ile dayandıkları yetki kanunu arasında çok sıkı bir bağ vardır. KHK'nın yetki kanunu ile olan bağı, KHK'yı aynen ya da değiştirerek kabul eden kanun

ile kesilir. KHK'nın Anayasa'ya uygun bir yetki kanununa dayanması, Anayasa'ya uygunluğunun ön koşuludur. Bir yetki kanununa dayanmadan çıkarılan veya dayandığı yetki kanunu iptal edilen KHK'ların içeriği Anayasa'ya aykırılık oluşturmaya bile bunların Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez. KHK'ların Anayasa'ya uygunluk denetimi, kanunların denetiminden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde “Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.” denilmektedir. Bu nedenle kanunların denetiminde, onların yalnızca Anayasa'ya uygun olup olmadığı tespit edilir. KHK'lar ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadır.

Yetki Kanunu'nun genel gerekçesinde, Anayasa'da yapılan değişiklikle parlamenter hükûmet sistemi yerine Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçildiğinden, yeni hükûmet sistemine geçiş için yapılan değişikliklerin ilgili kanunlarda bazı düzenlemelerin yapılmasını gerekli hâle getirdiği belirtilmiş, bu kapsamda çıkarılacak KHK ile Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin gerektirdiği düzenlemelerin yapılmasının öngörüldüğü ifade edilmiştir. Bu çerçevede, Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum sağlanması amacıyla bazı kanun ve KHK'larda değişiklik yapılması için çıkarılmıştır.

2. 703 SAYILI KHK'NIN İPTALİ HAKKINDA DEĞERLENDİRME

Anayasa Mahkemesi, 7 Aralık 2023 tarihli kararıyla, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) bazı hükümlerini Anayasa'ya aykırı bularak iptal etmiştir. Söz konusu KHK, Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi'ne geçiş sürecinde anayasa değişikliklerine uyum sağlama amacıyla çıkarılmış olup birçok kanun ve KHK'da değişiklik öngörmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin denetiminde, KHK'lar yalnızca içerikleri yönünden değil; konu, amaç, kapsam ve ilkeleri açısından da dayandıkları yetki kanununa ve Anayasa'ya uygunluk bakımından değerlendirilmektedir. Anayasa'nın mülga 91. maddesi, belli konuların KHK ile düzenlenmesini yasaklamıştır. Aynı şekilde mülga 163. maddede bütçede değişiklik yapılmasının KHK ile mümkün olamayacağı açıkça ifade edilmiştir. Bu çerçevede, Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin yalnızca yasak alana girmeyen konularla sınırlı olduğu açıktır. Yetki kanununa dayanmayan, kapsamını ve amacını aşan veya yasak alana giren düzenlemeler Anayasa'ya aykırılık oluşturmaktadır.

Nitekim Mahkeme kararında, bu hususlara özellikle dikkat çekilmiş; 703 sayılı KHK'nın bazı hükümlerinin yetki kanununun kapsamına girmedığı, bazılarının KHK ile düzenlenmesi yasak

olan hak ve özgürlüklere ilişkin olduğu, bazı kuralların ise içerik itibarıyla Anayasa'ya aykırılık taşıdığı belirtilmiştir. Özellikle KHK'nın sadece şekli uygunluk açısından değil, içerik açısından da anayasallık denetimine tabi olduğu, kararın gerekçelerinde açıkça vurgulanmıştır.

Kararda iptal edilen düzenlemeler bakımından (Birçok madde 5 Haziran 2024 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesinin İptal Kararlarıdır), TBMM'ye 12 aylık bir süre tanınmış ve bu sürenin Haziran 2025'te dolacak olması sebebiyle ilgili kanun teklifleri gündeme alınmıştır. Bu durum, yürütme organının anayasa değişikliklerine uyum adı altında gerçekleştirdiği bazı düzenlemelerin, anayasal sınırlar gözetilmeden yapıldığını ortaya koymaktadır.

703 sayılı KHK, yeni hükümet sisteminin ilk uygulamalarından biri olarak, Cumhurbaşkanının göreve başladığı 9 Temmuz 2018 tarihinden hemen sonra yürürlüğe girmiştir. Ancak kararname, yalnızca teknik uyum düzenlemeleriyle sınırlı kalmamış; yürütme yetkisinin kapsamı ve kullanımına ilişkin çok sayıda anayasal sınırı fiilen aşan müdahaleler içermiştir. Özellikle, yasama organını etkisizleştiren ve yürütmenin yetki alanını genişleten düzenlemeler, Anayasa'nın temel ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi'nin bu kararı, anayasal sınırlar gözetilmeksizin çıkarılan KHK'ların yasama yetkisinin ihlali anlamına geldiğini tekrar göstermiştir. Bu çerçevede TBMM'nin önünde bulunan düzenleme sürecinde, yalnızca iptal edilen hükümlerin yeniden düzenlenmesi değil, anayasal yetki sınırlarının ve kuvvetler ayrılığı ilkesinin gözetilmesi yönünde bir irade ortaya konulması gerekmektedir.

3. MADDELER HAKKINDA DEĞERLENDİRMELER

Madde 1- Anayasa Mahkemesi'nin 703 sayılı KHK'nın 141. maddesine yönelik iptal kararı, yürütme yetkisinin sınırlandırılması ve yasama organının düzenleme yetkisinin korunması açısından önemli bir adımdır. Bu çerçevede, 633 sayılı Kanun'da yapılan yeni düzenlemeler, iptal kararının gerekçeleri doğrultusunda ve uygulamadaki ihtiyaçlar dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Diyanet İşleri Başkanlığı'na verilen dinî yayınları inceleme, mütalaa verme, namaz vakitleri ile dinî gün ve geceleri tespit etme gibi görevler yeniden şekillendirilmiştir. Özellikle Kur'an-ı Kerim meallerinin içeriği bakımından denetlenmesi, sakıncalı bulunan meallerin durdurulması ve toplatılması yetkisinin yargı mercileri aracılığıyla kullanılması dini hassasiyetlerin dengelenmesi açısından dikkatle izlenmesi gereken bir alandır.

Kurul'un idari ve mali işlerinin profesyonel bir sekreterlik aracılığıyla yürütülmesi öngörülmesi ise kurumsal işleyişin daha verimli hale getirilmesi amacını taşımaktadır. Öte yandan, özel kişi ve kuruluşların yayın inceletme taleplerine dair ücretli değerlendirme uygulamasının kaldırılması, Başkanlığın kamusal niteliğini güçlendiren bir adımdır.

Madde ile Anayasa ve 633 Sayılı Kanunla verilen "din konusunda toplumu aydınlatmak" sorumluluğu kapsamında resmi kurumlarca incelenmesi talep edilen dini yayınların incelenmesi ve mütalaa verilmesi ile namaz vakitleri, dini gün ve gecelerin tespit ve ilan edilmesi, bunun için gerekli çalışmaların yürütülmesi, Kur'an-ı Kerim meallerinin Başkanlık ile diğer kamu kurumları, özel kişi ve kuruluşların talebi üzerine veya re'sen incelenmesi ya da incelettirilmesi görevleri beşinci fıkraya (ğ), (h) ve (ı) bentleri olarak eklenmektedir. İslam'ın temel kaynağından biri olan Kur'an-ı Kerim'in, doğru anlaşılması bakımından da dinin temel nitelikleri açısından sakıncalı olduğu kurul tarafından tespit edilen meallerin yetkili ve görevli yargı mercilerine yapılan başvuru üzerine basım ve yayımının durdurulması, toplatılması ve imha edilmesi ile internet ortamından yapılan yayınlara yönelik de içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararı verilebilmesi yönünde düzenleme yapılmaktadır. Kurul üye ve uzmanlarının asli görevlerini daha verimli ve sağlıklı yapabilmeleri amacıyla kurulun idari ve mali işlerinin kurul sekreterliği tarafından yürütülmesi öngörülmekte; özel kişi veya kuruluşlarca incelenmesi talep edilen dinî yayınların bedeli karşılığında incelenmesi ve mütalaa verilmesi görevine yönelik beşinci fıkranın (e) bendi hükmü yürürlükten kaldırılmaktadır. Bu düzenlemelerin uygulamadaki etkileri yakından takip edilmelidir. Ayrıca bu düzenlemeyle ilgili gerekli denetim faaliyetleri yürütülmelidir. Gerek kurumun iç denetim mekanizması gerekse Sayıştay denetimlerinin etkin bir şekilde yapılması gerekmektedir. Böylelikle şeffaflık sağlanırken hesap verilebilirliğin etkinliğinin sağlanması açısından da yanlış iş ve işlemlerin önüne geçilmiş olunacaktır.

Madde 2- Anayasa Mahkemesi'nin 703 sayılı KHK'nın 141. maddesiyle 633 sayılı Kanun'un 6. maddesinde yapılan değişiklikleri iptal etmesi, yasama yetkisinin kanunla ve doğrudan TBMM eliyle kullanılması gerektiğine dair anayasal ilkenin bir yansımasıdır. Bu bağlamda, iptal kararının gerekçeleri dikkate alınarak yapılan yeni düzenleme, daha önce KHK ile getirilen hükümlerin kanun düzeyine taşınmasını ve böylece anayasallık denetimine uygun hale getirilmesini amaçlamaktadır.

Yapılan düzenlemeyle, Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu'nun yapısı, görev ve yetkilerine ilişkin hususlar açık bir şekilde yeniden tanımlanmaktadır. Bu durum, Kurul'un hem idari işleyişini hem de dini metinler üzerindeki denetimini yasal zemine oturtmak açısından önemlidir. Özellikle Kur'an-ı Kerim'in mushaf halindeki basımlarının içerik ve kıraat açısından denetimi gibi hassas konuların anayasal çerçevede güvence altına alınmış bir yapı tarafından yürütülmesi hem dini standartların korunması hem de kamu gücünün sınırlarının belirlenmesi bakımından olumlu bir adımdır.

Madde metni ile ilgili kanunda düzenleme yapılmak istenilmiş ise de gene norm hiyerarşisi ve kanun yapma özü ve tekniği dikkate alınmadan yönetmelikle düzenleme yapılması yetkisi verilmektedir. Anayasa'nın Başlangıç kısmının dördüncü paragrafında kuvvetler ayrılığının "...Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medenî bir iş bölümü ve iş birliği olduğu..." ifade edilmektedir. Anayasa'nın 6. maddesinde "Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz." denilmiş; 7. maddesinde "Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindir. Bu yetki devredilemez." hükmüne yer verilmiştir. Anayasa'nın anılan hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden yasama yetkisinin genel ve asli bir yetki olması, TBMM'ye ait bulunması ve devredilememesi karşısında kanun maddesinin son kısmında belirtilen "Mushaflar, cüzler halindeki Mushaflar, mealli Mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur'an-ı Kerim basım ve yayım kriterleri yönetmelikle düzenlenir." ibaresinin TBMM tarafından çıkartılacak kanun maddesi ile düzenlenmesi daha uygun olacaktır.

Madde 3- Anayasa Mahkemesi'nin 703 sayılı KHK'nın 141. maddesiyle 633 sayılı Kanun'un 7. maddesinde yapılan değişiklikleri iptal etmesi, yasama yetkisinin kanunla kullanılması gerektiğini bir kez daha vurgulamıştır. Bu iptal kararının ardından yapılan yeni düzenleme, Anayasa'ya uygunluk sağlamak amacıyla söz konusu hükümlerin TBMM eliyle ve kanuni bir dayanakla yeniden yürürlüğe konulmasıdır.

Yeni düzenleme ile Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Dinî Yayınlar Genel Müdürlüğü ve Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri daha açık ve sistematik bir çerçevede yeniden belirlenmektedir. Bu değişiklikler, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hizmet alanlarını daha etkin, şeffaf ve anayasal sınırlar içerisinde yürütmesini amaçlamaktadır.

Özellikle din hizmetlerinin sunumu, dini yayın faaliyetlerinin denetimi ve idari yapıların işleyişine dair görev tanımlarının netleştirilmesi hem kurumsal etkinliği artırmakta hem de hukuki güvenlik ilkesine katkı sağlamaktadır. Yapılan düzenlemeler ile Diyanet İşleri Başkanlığı'na geniş yetkiler verilmekte olup sunulacak hizmetler ve esasları sorumlu idare olarak hesap verebilirlik ve kamu hizmetlerinin etkin kullanılmasının hakkaniyetli şekilde sunulabilmesi açısından şeffaf şekilde yapılması ve Sayıştay tarafından incelenmesi sonrasında kamuoyunun da bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Madde 4- Anayasa Mahkemesi'nin 703 sayılı KHK'nın 141. maddesiyle 633 sayılı Kanun'un 10. maddesinde yapılan değişiklikleri iptal etmesi, yasama yetkisinin yürütme tarafından KHK yoluyla değil, doğrudan yasama organı eliyle kullanılması gerektiğini açıkça ortaya koymuştur. Bu kapsamda yapılan yeni düzenleme, iptal edilen hükümlerin kanun düzeyinde yeniden yürürlüğe konmasını sağlamaktadır.

Düzenleme ile Başkanlık müşaviri, Başkanlık müftüsü ve Başkanlık vaizi unvanını taşıyan personelin merkez veya taşra teşkilatında görevlendirilmesine Başkan'ın karar verebilmesi yönünde yetki tanımlanmakta; ayrıca Başkanlığa ait kadrolara ilk defa açıktan atanacak personelin atama usulleri belirlenmektedir. Bu, idari esnekliğin artırılması ve kurum içi personel planlamasının daha etkin yürütülmesi açısından önemlidir.

Ancak söz konusu görevlendirme ve atama yetkilerinin Başkan'a geniş biçimde tanımlanması, idari takdir yetkisinin sınırlarının dikkatle belirlenmesini ve liyakat ilkesine aykırı uygulamaların önlenmesini gerekli kılmaktadır. Bu çerçevede, düzenlemenin uygulamada şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleriyle uyumlu bir şekilde yürütülmesi hukuk devleti ilkesinin korunması açısından önem taşımaktadır. Sözlü sınav başarı sırasına göre atanacak olan personel için mülakat sistemi kaldırılmalıdır. Mülakat sisteminin tamamen keyfi düzenlemelere sebebiyet verdiği hatta hakkı olan kişilerin atanamaması sonucunda yaşamlarına son verenlerin olduğu ülkemizde özellikle Diyanet İşleri Başkanlığı'nda haksızlık olduğuna ilişkin hak ihlalleri ile anılmaması gerekmektedir. Kaldı ki liyakate en çok dikkat etmesi ve örnek olması gereken kurumlardan biride Diyanet İşleri Başkanlığıdır.

Madde 5- Anayasa Mahkemesi'nin 703 sayılı KHK'nın 141. maddesiyle 633 sayılı Kanun'un 13. maddesinde yapılan değişiklikleri iptal etmesi, yasama-yürütme yetki sınırları bakımından önemli bir karardır. Bu karar doğrultusunda, iptal edilen hükümlerin kanunlaştırılarak yeniden

düzenlenmesi hem Anayasa'ya uygunluk hem de hukuki güvenlik ilkesi açısından isabetli bir yaklaşımdır.

Yeni düzenleme ile hac ve umre organizasyonlarına ilişkin iş ve işlemler kapsamında yapılan harcamaların denetlenmesi ve bu denetimin usul ve esaslarının belirlenmesine ilişkin yasal altyapı oluşturulmaktadır. Bu, kamu kaynaklarının ve katılımcı ödemelerinin şeffaf, hesap verebilir ve denetlenebilir şekilde kullanılmasını temin etmek açısından önemlidir.

Hac ve umre gibi hem dinî hem de mali boyutu bulunan organizasyonların kamusal güvenle yürütülebilmesi için denetim mekanizmalarının açık bir şekilde tanımlanması yerinde bir adımdır. Özellikle mali denetimin kurumsal çerçevede yapılmasına imkân tanıyan bu tür düzenlemeler, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hizmet sunumundaki güvenilirliğini ve sorumluluğunu güçlendirmektedir. Sayıştay'ında denetim sürecinde olması gerekmektedir.

Madde 6- Teklifin çerçeve 1'inci maddesiyle, 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 5'inci maddesinin beşinci fıkrasının (e) bendinde yer alan, Din İşleri Yüksek Kurulu'nun "özel kişi veya kuruluşlar tarafından incelenmesi talep edilen dini yayınları bedel karşılığında incelemek ve mütalaa vermek" görevine ilişkin hükmün yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir.

Ayrıca, aynı Kanun'un 14'üncü maddesinin ikinci fıkrasında, Dini Yayınlar Döner Sermaye İşletmesi'nin gelir kalemleri arasında, Kurul tarafından söz konusu görevin yerine getirilmesi karşılığında elde edilen gelirler de sayıldığından, bu hükmün de teklif kapsamında metinden çıkarılması düzenlenmektedir.

Bu değişiklikle birlikte, Din İşleri Yüksek Kurulu'nun kamu dışı kişi ve kuruluşlardan ücret karşılığı mütalaa talebi almasına yönelik uygulamanın sona erdirilmesi ve buna bağlı olarak döner sermaye gelir düzenlemelerinin de mevzuatla uyumlu hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Kanun teklifinin 1 inci maddesi ile uyumlaştırılması amacıyla düzenlenmiştir. Her ne kadar kamu dışından mütalaa talebi alınmayacak olsa dahi, her bir sürecin kurumun iç denetimine ve Sayıştay denetimine açık olması gerekmektedir.

Madde 7- Anayasa Mahkemesi'nin 703 sayılı KHK'nın 141. maddesiyle 633 sayılı Kanunun 18/A maddesinde yapılan değişiklikleri iptal etmesi, idari yapıya ilişkin düzenlemelerin kanunla yapılması gerektiğine dair anayasal ilkenin bir sonucudur. Bu doğrultuda yapılan yeni düzenleme,

iptal edilen hükmün yerini alacak şekilde yasal zemine dayalı ve anayasa ile uyumlu bir yapı kurmayı amaçlamaktadır.

Yapılan değişiklikle, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yurt dışı teşkilatının Bakanlıklar gibi ateşelik ve müşavirliklerden oluşması öngörülerek kurumsal yapının güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Bu düzenleme, Başkanlığın yurt dışındaki hizmetlerini daha kurumsal, diplomatik teamüllerle uyumlu ve devletin diğer organlarıyla koordineli biçimde yürütebilmesine olanak sağlayacaktır.

Ayrıca, yurt dışında görev yapan sözleşmeli personelin ödemelerine esas üst sınırın yeniden belirlenmesi, mali disiplini sağlarken aynı zamanda hizmet kalitesini sürdürebilecek makul ve esnek bir çerçeve oluşturma niyeti taşımaktadır. Özellikle yurtdışındaki vatandaş ve soydaşlara yönelik din hizmetleri, kültürel bağların korunması ve temsil görevi açısından bu tür kadro ve ödeme düzenlemeleri önem arz etmektedir.

Bu düzenlemenin hem hukuki meşruiyet açısından sağlam bir zemine oturtulması hem de uygulamada şeffaf ve denetlenebilir biçimde hayata geçirilmesi, kamu yönetiminde etkinlik ve güvenin artmasına katkı sağlayacaktır.

Madde 8- Anayasa Mahkemesi'nin, 703 sayılı KHK'nın 141. maddesiyle 633 sayılı Kanunun 33. maddesinde yapılan değişiklikleri iptal etmesi, yasama yetkisinin yürütme organı eliyle sınırlarının aşılmasına karşı anayasal bir denetim olarak değerlendirilmelidir. Bu kapsamda yapılan yeni düzenleme, iptal kararının gerekçelerine uygun olarak, aynı içerikteki hükmün kanuni bir dayanağa kavuşturulması amacını taşımaktadır.

Yeni düzenleme, dinî bilgi, kültür ve tecrübesiyle tanınmış kişilerden Din İşleri Yüksek Kurulu çalışmaları kapsamında yararlanılmasını mümkün kılmaktadır. Bu kapsamda söz konusu kişilere rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlanması, tercüme yaptırılması ve vaaz verdirilmesi gibi görevler verilebilecektir. Bu, Kurul'un ilmi derinliğini ve toplumsal etkisini artırmayı amaçlayan işlevsel bir adımdır.

Ancak bu tür dış katkıların şeffaf kriterlerle belirlenmesi, liyakat esasına göre yürütülmesi ve dinî alandaki farklı kanaatleri göz ardı etmeyen bir yaklaşımla uygulanması büyük önem taşımaktadır. Böylece hem nitelikli dinî içeriklerin ortaya çıkması hem de kamu görevinin tarafsızlık ve eşitlik ilkeleri çerçevesinde yürütülmesi sağlanabilir.

Madde 9- Anayasa Mahkemesi'nin 703 sayılı KHK'nin 141. maddesiyle 633 sayılı Kanuna eklenen Ek 6. maddeyi iptal etmesi, yasaların yalnızca Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından çıkarılabileceği ve asli düzenleme yetkisinin yürütme organı eliyle kullanılamayacağı yönündeki anayasal ilkeye dayanmaktadır. Bu iptal kararına uygun olarak yapılan yeni düzenleme, söz konusu hükmün kanun düzeyinde ve Anayasa'ya uygun şekilde yeniden yürürlüğe konmasını amaçlamaktadır.

Yeniden düzenlenen hükümle, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yapılan sınavlarda görev alan personele ödenecek ücretlerin usul ve esaslarının belirlenmesi öngörülmektedir. Bu, sınav süreçlerinin mali ve idari yönünün açık kurallarla düzenlenmesi bakımından önem taşımaktadır. Özellikle sınav görevlendirmelerinin yaygın olduğu bir kurumda, ücretlendirme sisteminin objektif ve denetlenebilir şekilde belirlenmesi hem çalışan motivasyonu hem de kamu kaynaklarının etkin kullanımı açısından yerinde bir adımdır.

Ancak bu tür düzenlemelerde, ücretlendirme kriterlerinin şeffaf, adil ve performansla uyumlu biçimde belirlenmesi; ayrıca olası keyfi uygulamaların önüne geçecek denetim mekanizmalarının öngörülmesi hukuk devleti ilkesi bakımından vazgeçilmezdir.

Madde 10- Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK), 57 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulmuş ve Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü ile Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünü bünyesine alarak kapsamlı bir ulusal Ar-Ge kurumu niteliği kazanmıştır. Bu kapsamda, 2690 ve 4865 sayılı kanunlara ilişkin yapılan düzenlemeler, Anayasa Mahkemesi'nin 7/12/2023 tarihli kararları doğrultusunda şekillendirilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin, 703 sayılı KHK ile yapılan bazı değişiklikleri iptal etmesi nedeniyle, bu hükümlerin yasama yetkisi çerçevesinde yeniden kanuni düzenleme ile yürürlüğe konulması gerekliliği doğmuştur. Yeni düzenlemeyle, TENMAK'ın tüzel kişiliği ve faaliyet alanlarıyla doğrudan ilgili olan mali muafiyetlerin korunması ve devam ettirilmesi amaçlanmıştır. Bunlar arasında kurumlar vergisinden istisna tutulma, faaliyetlerine ilişkin işlemlerde vergi ve harçlardan muafiyet, dava ve icra takiplerinde teminat aranmaması, ruhsat ve ilmühaber gibi prosedürlerde istisna getirilmesi gibi kritik kolaylıklar yer almaktadır.

Ayrıca, TENMAK'ın yürüttüğü ve desteklediği projelere ilişkin olarak özel hesap açılması, kamu ve özel sektör desteklerinin bu hesaplar üzerinden izlenmesi gibi hükümler de kurumun mali

esnekliğini koruyacak şekilde yeniden kanun metnine dâhil edilmiştir. Bu, Ar-Ge niteliğindeki faaliyetlerin sürdürülmesini ve kaynak kullanımının daha etkin yönetilmesini sağlayacaktır.

Ulusal bir Ar-Ge kurumu olan TENMAK'ın mevcut mali muafiyetlerden yararlanmaya devam etmesi gerekliliği düzenlemiştir.

Diğer yandan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 117 nci maddesinin (c) bendiyle değişiklik yapılan 4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Kurulması Hakkında Kanunun, Anayasa Mahkemesinin aynı kararıyla iptal edilen 18 inci maddesinde TENMAK'a tanınmış olan; birinci fıkrasındaki kurumlar vergisine ilişkin muafiyet, ikinci fıkrasındaki Kurumun faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden tanınan vergi ve harç muafiyeti ile açılacak dava ve icra takiplerinde teminat aranmasına ilişkin muafiyet ve dördüncü fıkrasındaki araştırma ve incelemeler için ilmühaber, ruhsatname veya imtiyaz alınmasına ilişkin muafiyet düzenlemeleri maddeye aynen, madde metninde yer alan gümrük vergisine ilişkin muafiyet ise 4865 sayılı Kanunun aynı maddesinin üçüncü fıkrasındaki gümrük vergisi muafiyetine ilişkin hüküm nazara alınarak uyarlanmak suretiyle ulusal bir Ar-Ge kurumu olan TENMAK'ın anılan Kanun kapsamındaki mevcut mali muafiyetlerden de yararlanmaya devam etmesi amaçlandığı belirtilmiştir.

4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Kurulması Hakkında Kanunun 15 inci maddesinin Teklifle yürürlükten kaldırılması öngörülen; dördüncü fıkrasında Kuruma tanınmış olan desteklenen projelerin bütçelerine ait tutarların proje adına açılacak özel hesaplara aktarılacak izlenebilmesine ilişkin hükmün Kurumun ihtiyaçları çerçevesinde yeniden düzenlenmek suretiyle maddeleştirilmiş ve beşinci fıkrasında Kuruma tanınmış olan Kurum tarafından yürütülen ve desteklenen projeler için diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan destek alınabilmesi ile bu kapsamda Kuruma aktarılan tutarların Kurum bütçesine gelir kaydedilmeksizin açılacak özel hesaplarda izlenebilmesine ilişkin hükmün maddesi ile TENMAK'ın anılan Kanun kapsamındaki mevcut mali düzenlemelerden yararlanmaya devam etmesi amacı ile madde düzenlenmiştir.

Kuruma mali alanlarda verilen muafiyetler dikkate alındığında Anayasa'nın 7. Maddesi gereğince Yasama yetkisi kendisinde bulunan TBMM işlevsizleştirilerek ve yeteri kadar değerlendirme yapılmadan kuruma sınırsız yetkiler verilmektedir. Anayasa 2. Maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesine aykırı olarak idarenin hesap verebilirliği dikkate alınmadan muafiyet tanınması ve devam

ettirilmesi amacı Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğüne de aykırıdır. Anayasa'nın 166. Maddesi gereğince planlama ve ekonomik durumlar yasalara aykırı düzenlenmemelidir.

Sonuç olarak, yapılan düzenlemeler hem Anayasa Mahkemesi kararlarına uygunluk sağlamış hem de ulusal stratejik öneme sahip bir kurum olan TENMAK'ın faaliyetlerini sürdürebilmesi için gerekli mali ve idari altyapının korunmasını hedeflemiştir. Bu yönüyle hem hukuk devleti ilkeleri gözetilmiş hem de bilimsel araştırma ve teknolojik gelişme kapasitesinin sekteye uğramaması güvence altına alınmaktadır. Ancak tanınan muafiyetlerin vergi kanunlarına uyumluluğu ve muafiyet tanınmasına dair usule dikkat edilmesi gerekmektedir. Yasama ve vergi tekniği açısından yeniden gözden geçirilmelidir. Burada bir hata yapılmadan ve bürokratik sorunlara sebebiyet vermeden önce çözülmesi açısından Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığının görüşmelerinin alınması yerinde olacaktır.

Madde 11- Anayasa Mahkemesi'nin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125, K:2023/213 sayılı kararı ile 703 sayılı Kanun Hükmünde Karamamenin 119. maddesinin (c) bendiyle 2690 sayılı Kanuna eklenen ek 2. maddenin iptal edilmesi, yürütme yetkisinin aşılmaması gerektiği ilkesinin bir yansımasıdır. Bu iptal kararı doğrultusunda, TENMAK'a yönelik yasal düzenlemeler yeniden şekillendirilmiştir.

Bu düzenleme ile TENMAK'ın stratejik önemi haiz alanlardaki rolü güçlendirilmektedir. Özellikle enerji, nükleer ve maden teknolojileri gibi yüksek teknoloji gerektiren ve ülkenin ulusal güvenliğiyle doğrudan ilişkili olan alanlarda araştırma ve inovasyon faaliyetlerinin yapılması, Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınması ve teknoloji üretimi açısından kritik bir adımdır. TENMAK'ın, bu alanlarda araştırmalar yaparak bulguları üretime ve ticari değere dönüştürme yeteneği, ülkenin teknoloji ve sanayi altyapısının güçlenmesine önemli katkı sağlayacaktır.

Bununla birlikte, ulusal bir Ar-Ge kurumu olarak TENMAK'ın faaliyetlerine yönelik yapılan yasal düzenleme, kurumun bağımsızlığını ve etkinliğini koruyarak, ülke ekonomisi ve sanayisi için stratejik projelerin hayata geçirilmesine zemin hazırlamaktadır. Bu sayede, bilimsel araştırma ve teknoloji geliştirme alanlarında dışa bağımlılığı azaltan, yenilikçi çözümler üreten bir yapının inşası mümkün olacağı ifade edilmektedir.

Madde 12- Anayasa Mahkemesi'nin 7/12/2023 tarihli ve E: 2021/125; K: 2023/213 sayılı kararı ile 2690 sayılı Kanunun ek 3. maddesinin iptal edilmesi, yürütme yetkisinin aşılmaması ve yasaların yalnızca Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından çıkarılabileceği ilkesiyle uyumludur.

Anayasa Mahkemesi'nin bu iptal kararı, ilgili hükmün yeniden kanuni düzenleme yoluyla hayata geçirilmesini gerektirmiştir.

Bu düzenlemeyle, TENMAK'a mal ve varlıklarının devlet malı olarak kabul edilmesi, haczedilememesi ve rehnedilememesi gibi mali muafiyetler tanınmaktadır. Bu tür muafiyetler, TENMAK gibi ulusal bir Ar-Ge kurumunun faaliyetlerini engelleyen dışsal faktörlerden korunmasına olanak tanır. Özellikle stratejik öneme sahip Ar-Ge kurumlarının mal varlıklarının güvence altına alınması, uzun vadeli araştırmalar ve projelerin sürekliliği için kritik bir öneme sahiptir. Bu düzenleme, TENMAK'ın araştırma ve teknoloji geliştirme faaliyetlerinin önünü açarak, ülkenin bilimsel ve teknolojik kapasitesinin artırılmasına önemli katkı sağlayacaktır.

Ayrıca, bu düzenleme ile TENMAK'ın daha etkin bir şekilde faaliyet gösterebilmesi ve kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılabilmesi hedeflenmektedir. Devlet malı statüsü, kurumun operasyonel bağımsızlığını korurken, aynı zamanda dışa bağımlılığı ve olası müdahaleleri en aza indirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 13- Anayasa Mahkemesi'nin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125; K:2023/213 sayılı kararı ile 2690 sayılı Kanunun ek 6. maddesinin iptal edilmesi, yasal düzenlemelerin Anayasa'ya ve hukukun üstünlüğü ilkesine uygunluğunu sağlamak amacıyla yapılmıştır. Mahkeme kararı doğrultusunda, iptal edilen hüküm kanuni düzenleme ile yeniden şekillendirilmiştir.

Bu düzenleme, enerji sektöründe özellikle yüksek teknoloji alanlarında yaşanan küresel dönüşümleri ve gelişmeleri takip edebilmek, aynı zamanda Türkiye'nin enerji ihtiyacını yerli ve milli kaynaklarla karşılayabilmek için kritik bir adımdır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yürütülen bu süreç, sektördeki nitelikli insan kaynağını artırmak amacıyla, 1416 sayılı Kanun kapsamında yurt dışı eğitimlerini tamamlayan bursiyerlerin kariyer meslek kadrolarına atanmasına olanak tanımaktadır. Bu, ülkenin enerji sektöründe yetkin, deneyimli ve donanımlı bir iş gücü oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

Bu düzenleme, enerji alanındaki teknolojik gelişmelere uyum sağlamak ve yerli enerji üretiminin artırılmasına yönelik stratejik bir adım olarak değerlendirilebilir. Yurt dışında eğitim almış ve yüksek kaliteli eğitim almış bireylerin, ülkede görev yapmaları sağlanarak, sektördeki bilgi birikimi ve inovasyon kapasitesi artırılacaktır. Böylece, yerli enerji üretimi daha verimli hale geleceği ve ülkemizin enerji güvenliği konusunda bağımsızlık seviyesini yükseltmesi sağlanmak istenilmektedir. Ancak uzman yardımcılığı ve uzmanlık alımlarının kamu kurumlarında mesleğe

özel yarışma ile girildiği göz önünde bulundurularak kadro düzenlemesinin ve şartlarının buna göre düzenlenmesi yerinde olacaktır.

Madde 14- Anayasa Mahkemesi'nin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125; K:2023/213 sayılı kararı ile 2690 sayılı Kanunun ek 8. maddesinin iptal edilmesi, yasal düzenlemelerin Anayasa'ya uygunluğunu sağlamaya yönelik bir adımdır. Mahkeme kararı sonrasında, iptal edilen hüküm, karar gerekçesi dikkate alınarak kanuni düzenleme yoluyla yeniden şekillendirilmiştir.

Bu düzenleme ile, ulusal bir Ar-Ge kurumu olan TENMAK'ın en üst karar organı olan Yürütme Kurulunun başkan ve üyelerinin ücretlerinin belirlenmesi ve bu ücret uygulamasının devam etmesi hedeflenmektedir. TENMAK, stratejik önemi olan araştırma ve geliştirme faaliyetlerini yürütmekte olup, bu kuruluşa yönelik yapılan düzenlemeler, kurumun etkin ve verimli bir şekilde görevini yerine getirebilmesi için önemlidir. Yürütme Kurulu üyelerinin aldıkları ücretler, kurumun işleyişi ve karar alma süreçleri açısından büyük bir rol oynamaktadır. Bu tür düzenlemeler, TENMAK'ın faaliyetlerini daha sağlıklı bir şekilde sürdürebilmesi ve bilimsel araştırma ile teknoloji geliştirme alanlarında etkinliğini artırması adına kritik bir adımdır.

Böylece, Ar-Ge faaliyetlerinin başarıyla sürdürülebilmesi ve ulusal enerji, nükleer ve maden sektörlerinde Türkiye'nin bağımsızlık hedeflerine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 15- Bu düzenleme, 1416 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde, TENMAK'ın faaliyete geçtiği tarihe kadar yurt dışına gönderilmiş veya gönderilmeye hak kazanmış olanların atamalarına yönelik geçici bir düzenleme yapılmasını amaçlamaktadır. TENMAK, ulusal bir Ar-Ge kurumu olarak önemli bir misyona sahiptir ve bu tür düzenlemeler, yurt dışı eğitim görmüş ve uzmanlık kazanmış bireylerin, kurumun faaliyetlerine etkin bir şekilde katılımını sağlamak için önemlidir.

Bu geçici düzenleme, TENMAK'ın kuruluş aşamasında yaşanabilecek geçiş dönemi zorluklarını minimize etmek ve yurt dışında eğitim almış kişilerin atamalarının düzenli ve adil bir şekilde yapılmasını sağlamak için tasarlanmıştır. Ayrıca, bu düzenleme, TENMAK'ın insan kaynağı açısından ihtiyaç duyduğu nitelikli ve yetişmiş personeli bünyesine kazandırarak, kurumun araştırma ve geliştirme kapasitesini artırmayı hedeflemektedir.

19/8/2020 tarihi itibarıyla Türkiye Atom Enerjisi Kurumunda istihdam edilmek üzere Türkiye Atom Enerjisi Kurumu adına ve hesabına 1416 sayılı Kanun hükümlerine göre yurt dışına gönderilmiş veya gönderilmeye hak kazanmış olanlardan, gönderildikleri ülkede yüksek lisans

öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunda Atom Enerjisi Uzman Yardımcısı kadrolarına; doktora öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler ise Kurumda Atom Enerjisi Uzmanı kadrolarına atanacakları ifade edilmektedir.

Anayasa'mızın 70. Maddesi gereğince her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez. Bu ilke dikkate alınarak herkesin kanun önünde eşit olduğu unutulmadan kamu görevinin ifası imkânı sağlanması gerekmektedir.

Madde 16- Anayasa Mahkemesi, 7 Aralık 2023 tarihli ve E:2021/125; K:2023/213 sayılı kararıyla, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 10. maddesinin ikinci fıkrasını Anayasa'nın mülga 91 maddesi gereğince şeklen aykırı bularak iptal etmiştir. Mahkeme iptal kararında, söz konusu düzenlemenin Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmek yerine kanun ile düzenlenmesi gerektiğine dikkat çekerek iptal etmiştir.

İptal kararının ardından, söz konusu düzenlemenin amacı doğrultusunda yeni bir yasal düzenleme yapılması gündeme gelmiştir. Bu kapsamda yapılmak istenen düzenlemeyle, Cumhurbaşkanlığı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) mülkiyetinde, kullanımında ya da denetiminde bulunan kültür ve tabiat varlıklarının korunması, restorasyonu, teşhir-tanzimi, ziyaretçi hizmetleri ve müze işletmeciliği gibi faaliyetlerin ve sorumluluğunun doğrudan bu iki kuruma ait olduğu ve ilgili kurum tarafından bizzat yürütüleceği ifade edilmektedir. Ancak ihtiyaç halinde, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın teknik desteği ve uzmanlığı da sürece dahil edilebileceği hükme bağlanmıştır.

Bu durum, söz konusu kurumların kültürel mirasla ilgili faaliyetlerini daha doğrudan kontrol edebilmelerine olanak sağlarken, aynı zamanda bakanlıkla eşgüdüm halinde çalışma imkânı da sağlamaktadır.

Bu çerçevede amaçlanan, söz konusu varlıkların korunması ve sergilenmesi süreçlerinde, farklı idari kurumlar arasında yaşanabilecek yetki karmaşasını önleyerek, ilgili faaliyetlerin doğrudan ilgili kamu kurumlarının kendi bünyelerinde ve koordineli biçimde yürütülmesini sağlamaktır.

Madde 17- 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı'nın kuruluşuna dair esasları belirleyen 12 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinden önce yürürlüğe girmiştir. Bu nedenle, 703 sayılı KHK kapsamında; Cumhurbaşkanlığına bağlı saray, köşk, kasır ve müzelerden elde edilen tüm gelirlerin ve bu yapıların bakım ve onarımına yönelik yapılan şartlı bağış ve yardımların doğrudan Cumhurbaşkanlığı adına açılacak bir hesaba aktarılması uygun görülmüştü.

Ancak, sonrasında çıkarılan 12 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı Cumhurbaşkanlığına bağlı, özel bütçeli bir kamu idaresi olarak teşkil edilmiştir. Bu kurumsal değişikliğe rağmen önceki düzenleme yürürlükte kalmış ve uygulamada yetki ve mali işleyiş yönünden çakışmalara neden olmuştur.

Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi 7 Aralık 2023 tarihli ve E:2021/125; K:2023/213 sayılı kararıyla, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun ek 7. maddesini iptal etmiştir. Yeni düzenleme ile amaçlanan; Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı'nın sorumluluğunda bulunan saray, köşk, kasır ve müzelerden sağlanan gelirler ile bu yapılara yönelik şartlı bağış ve yardımların daha etkin ve doğrudan bir biçimde değerlendirilmesidir. Bu doğrultuda söz konusu mali kaynakların, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı'nın muhasebe birimi hesabına yatırılması ve bu gelirlerin özel gelir olarak kurum bütçesine kaydedilmesi hedeflenmektedir. Böylece, idarenin görev alanına giren faaliyetlerde kullanılacak mali kaynakların, doğrudan kendi bütçesi üzerinden planlanması ve yönetilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca kurumun vergisel yükümlülüklerle muhatap kalmaması için kurumlar vergisinden muafiyeti sağlanmaktadır. Vergisel muafiyet doğru ve faydalıdır. Zira kurum kültürel sorumluluklarla ilgili iş ve işlemleri takip ederken elde etmiş olduğu gelir ticari kazanç olarak değerlendirilmemelidir. Bu nedenle de vergisel muafiyet sağlanması gayet yerinde ve doğru bir hükümdür. Anayasa 63. Madde hükmüne göre Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır hükmüne haiz olmak kaydıyla düzenleme yapılmıştır.

Madde 18- Anayasa Mahkemesi, 7 Aralık 2023 tarihli ve E:2021/125; K:2023/213 sayılı kararıyla, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na eklenen 8. maddeyi Anayasa'nın mülga 91 maddesi gereğince şeklen aykırı bularak iptal etmiştir. İptale konu olan bu düzenleme kanun teklifi içerisine derç edilerek torba kanun teklifi içerisine eklenmiştir. Yapılan düzenleme ile; Cumhurbaşkanlığı'nın sorumluluğunda bulunan tarihî yapıların ve taşınır kültür

varlıklarının onarım, restorasyon ve çevre düzenlemesi çalışmalarına ilişkin olarak, ayrıca belirli alanlarda ihtiyaç duyulan mütalaa ve hukuki danışmanlık hizmetlerinin temininde, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerinin uygulanmaması ve bu alımların Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek özel usul ve esaslara göre yapılması yönünde hüküm içermektedir.

Düzenlemenin amacı, Cumhurbaşkanlığı himayesinde bulunan tarihî yapıların ve objelerin özgünlüğünü koruyarak restore edilmesini sağlamak ve özellikle teknik uzmanlık gerektiren alanlarda daha hızlı, esnek ve ihtiyaca özel yöntemlerle mal ve hizmet teminini mümkün kılmak olarak ifade edilmektedir. Bu kapsamda, kamu ihale prosedürlerinin dışına çıkılması ve doğrudan alım süreçlerinin Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenen esaslara göre yürütülmesi hedeflenmektedir ve doğru değildir. Şeffaflığa ve hesap verebilirliğe zarar vermektedir.

Cumhurbaşkanlığının sorumluluğunda bulunan tarihî bina ve objelerin onarımları ve restorasyonları ile çevre düzenlemesine ilişkin mal ve hizmet alımları ile münhasıran özel ihtisas gerektiren konularda Cumhurbaşkanlığınca mütalaa ve hukuki hizmet satın alma işlerinin 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirileceği belirtilen madde hükmü dikkate alındığında Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde işlem yapılması Anayasa'nın 2. Maddesi olan hukuk devleti ilkesine, Anayasa'nın 7. Maddesi Yasama Yetkisine, Anayasa'nın 11. Maddesi Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğüne aykırılık teşkil etmektedir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin keyfiliği iş bu madde metni ile net şekilde belirtilmektedir. Kanun ile düzenlenmesi gereken bir yetkinin Cumhurbaşkanlığınca belirlenmesi TBMM işlevsizleştirilmesidir. Kamu İhale Kanunu Hükümlerine tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilecek olması hem şeffaflığa hem de hesap verebilirliğe aykırılık teşkil edeceği aşikardır. Sayıştay incelemesi dışında kalacak bir harcamanın hukuk ve hakkaniyete aykırı olarak keyfiyete sebebiyet vereceği nettir. Yukarıda sayılan nedenlerle bu madde kanun teklifinin içerisinden çıkarılmalıdır.

Madde 19- Anayasa Mahkemesi, 7 Aralık 2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararıyla, 3213 sayılı Maden Kanunu'na eklenen ek 16. maddeyi iptal etmiştir. Kararda, ilgili düzenlemenin şekil bakımından Anayasa'ya aykırı olduğu belirtilmiş; özellikle vergi muafiyeti gibi doğrudan mali yükümlülükleri etkileyen hükümlerin, yürütme eliyle değil, yasama organı tarafından açık bir kanuni düzenlemeyle yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Mahkemenin bu kararı doğrultusunda, daha önce iptal edilen hüküm bu kez kanun yolu ile yeniden düzenlenerek yürürlüğe alınmıştır. Yapılan düzenleme ile, kamu tüzel kişiliğine sahip ve kamusal hizmet yürüten bir idare olarak yapılandırılan Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğün (MAPEG) malvarlığına ve taşınmazlarına ilişkin hukuki statü netleştirilmiştir.

Ayrıca, söz konusu idarenin faaliyetlerini daha etkin ve düşük maliyetle sürdürebilmesini sağlamak amacıyla, katma değer vergisi (KDV) ve özel tüketim vergisi (ÖTV) hariç olmak üzere, diğer tüm vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerden; ayrıca tapu ve kadastro işlemleri kapsamında tahsil edilen döner sermaye ücretlerinden muaf tutulması öngörülmektedir. Bu şekilde hem kurumun üzerindeki mali yüklerin azaltılması hem de kamu hizmetlerinin daha hızlı ve esnek şekilde yürütülmesine olanak tanınması hedeflenmektedir.

Madde 20- Anayasa Mahkemesi'nin 7 Aralık 2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararıyla, 3213 sayılı Maden Kanunu'na eklenen ek 17. madde iptal edilmiştir. Söz konusu düzenleme, Anayasa'ya şekil bakımından aykırı bulunmuş; bu tür hükümlerin yürütme organı aracılığıyla değil, doğrudan yasama yetkisi çerçevesinde kanunla düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Mahkeme kararı doğrultusunda, daha önce iptal edilen hüküm bu kez kanuni zemine oturtularak yeniden düzenlenmiş ve kanun metnine dahil edilmiştir. Yapılan düzenlemeyle, 3213 sayılı Maden Kanunu, 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen denetim faaliyetleri ile diğer idari işlemlerde görev alan personelin, görevlerinden kaynaklı olarak bir ceza kovuşturmasına tabi tutulmaları hâlinde, avukatlık hizmeti giderlerinin Genel Müdürlük bütçesinden karşılanabilmesi imkânı getirilmiştir. Bu karşılamanın yapılabilmesi için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'nın onayı şart koşulmaktadır.

Düzenlemenin temel amacı, kamu görevi ifa eden personelin, görevlerini yerine getirirken şahsi hukuki risk kaygısına kapılmaksızın, güven içerisinde ve tereddütsüz hareket edebilmesini sağlamaktır. Böylece, denetim ve idari uygulama süreçlerinde görev yapan personelin, mesleki sorumluluklarını ifa ederken hukuki koruma mekanizmalarıyla desteklenmesi hedeflenmektedir.

Kamu görevinin şahsi endişelere kapılmaksızın güven duygusuyla yerine getirebilmesi önem arz etmekte olup kamu görevini ifa eden şahsın bu görevi layıkıyla yapabilmesi gerekmektedir. Anayasa' nın 6. Maddesi gereğince tüm vatandaşlar kanun önünde eşit ise kimse kamu gücünü kullanarak farklı uygulamalara sebebiyet vermemelidir. Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk

devleti olduğu unutulmadan kamu görevlisi yetkisi dahilinde adil ve şeffaf şekilde görevini ifa etmelidir. Kamuya karşıda vatandaşlarımızda şahsi endişeleri olmamalı ve avukat giderini düşünmemelerini gerektiren kanunilik ilkesi gereğince idari işlemler yapılmalıdır.

Madde 21- Anayasa Mahkemesi'nin 7 Aralık 2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararıyla, 3213 sayılı Maden Kanunu'na eklenen ek 18. madde iptal edilmiştir. Mahkeme, söz konusu hükmün şekil bakımından Anayasa'ya aykırı olduğunu belirtmiş; düzenlemenin yasama yetkisinin devri niteliği taşıdığı gerekçesiyle yürürlükten kaldırılmasına karar vermiştir.

İptale konu olan düzenleme, bu kez Anayasa Mahkemesi'nin karar gerekçesi dikkate alınarak kanun çerçevesinde yeniden düzenlenmiş ve ilgili hüküm kanun metnine dahil edilmiştir. Yeni düzenleme ile Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'ne, ruhsat veya hak sahibi gerçek ve tüzel kişilere yapılacak bildirimlerin, Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) adresi ya da Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) üzerinden gerçekleştirilmesine olanak tanınmaktadır. Böylece tebligat süreçlerinin daha hızlı, güvenli ve elektronik ortamda yürütülmesi hedeflenmektedir.

Ayrıca maddenin ikinci fıkrasında, belirlenen sürede KEP adresi edinmeyen ya da kullanmayan ruhsat veya hak sahiplerine yönelik her üç ayda bir 300 bin Türk Lirası idari para cezası yaptırımı da hükmüne bağlanmıştır. Bu düzenleme ile elektronik bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi durumunda doğacak idari sorumluluk netleştirilmiştir.

Öte yandan, Kanunun 13. maddesinde yer alan ve idari para cezalarının her yıl 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranı nispetinde artırılmasını öngören genel hüküm gereğince, iptal edilen maddede belirtilen ceza tutarı da güncellenmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği önceki düzenlemede sabit olarak yer alan ceza miktarı, yeniden değerlendirme esasına uygun şekilde yeniden belirlenmiştir. Bu çerçevede yapılan değişikliklerle birlikte, hem tebligat süreçlerinde elektronik altyapının etkin kullanılması hem de idari yaptırımların güncel mali mevzuatla uyumlu hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 22,23- Anayasa Mahkemesi, 7 Aralık 2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararıyla, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilen 22. ve 23. maddelerini, Anayasa'nın o dönemde yürürlükte bulunan 91. maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal etmiştir. Mahkeme, söz konusu değişikliğin anayasal düzeyde yapılan sistem değişikliğiyle doğrudan bir bağlantı kurmadığını ve bu nedenle KHK ile yapılmasının mümkün olmadığını belirtmiştir.

İptal edilen 22. maddedeki hüküm, Anayasa Mahkemesi'nin karar gerekçesi dikkate alınarak yeniden ele alınmış ve gerekli yasal düzenleme bu defa doğrudan kanun yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu düzenlemeyle, Rekabet Kurulunun, Rekabet Kurumunun karar alma organı olduğu açık biçimde tanımlanmakta; Kurulun yedi üyeden oluştuğu, bu üyelerin biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanacağı hükme bağlanmaktadır. Diğer taraftan 23. Maddede iptal edilen hüküm, Rekabet Kurulu üyelerinin; en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde yer alan şartları taşıyan kişiler arasından seçileceği hükme bağlanmaktadır. 657 sayılı kanunda geçen ilgili hükümler şu şekildedir;

“1. Türk Vatandaşı olmak,

...

4. Kamu haklarından mahrum bulunmamak,

5. Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmamak.

6. Askerlik durumu itibarıyla;

a) Askerlikle ilgisi bulunmamak,

b) Askerlik çağına gelmemiş bulunmak,

c) Askerlik çağına gelmiş ise muvazzaf askerlik hizmetini yapmış yahut ertelenmiş veya yedek sınıfa geçirilmiş olmak,

7. 53 üncü madde hükümleri saklı kalmak kaydı ile görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunmamak.

...”

Bu kapsamda yapılan değişiklikle birlikte, Kurulun yapısına ilişkin esasların açık bir kanuni dayanakla belirlenmesi sağlanmakta; yürütme yetkisinin sınırları ile yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesine uygun bir yapı tesis edileceği vurgulanmaktadır. Ancak Rekabet Kurumu'nun ilgili 4054 sayılı kanunda atfedilen bakanlığın Ticaret Bakanlığı olmasına rağmen

kamudaki üst düzey her atamanın partili Cumhurbaşkanınca yapılması doğru değildir. Rekabet Kurulu üyelerinin TBMM’den seçilmesi yerinde ve doğru olacaktır.

Madde 24- Anayasa Mahkemesi’nin 7 Aralık 2023 tarihli ve E:2018/117; K:2023/212 sayılı kararıyla iptal edilen hükmün ardından, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanlığı ve üyeliklerine atanacak kişilere ilişkin eğitim şartının en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olma şartı, önceki düzenlemeyle aynı şekilde korunarak, bu kez doğrudan kanun hükmüyle açıkça ifade edilmektedir.

Amaç, Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararında belirttiği şekli eksikliklerin giderilmesi ve yürütme organına bırakılmaması gereken atama şartlarının, yasama yetkisi kapsamında açık ve bağlayıcı bir şekilde kanun metnine işlenmesidir. Bu yolla, Kurul üyeliklerine yapılacak atamalarda aranacak asgari eğitim düzeyine ilişkin kurala yasal dayanak kazandırılması ve uygulamada herhangi bir tereddüde mahal verilmemesi hedeflenmektedir. Ancak her türlü üst düzey atama yetkisinin partili Cumhurbaşkanına verilmesi doğru değildir. Bu atamalar, kurumun tüzel kişiliğine uygun olacak şekilde ilgili, ilişkili ya da bağlı olduğu bakanlık tarafından ya da TBMM tarafından liyakat esasına göre seçileceği şekilde yapılmalıdır.

Madde 25,26- 2690 sayılı Kanunun 15. maddesinde yapılan değişiklikler sonucunda, 4865 sayılı Kanunda yer alan ve aynı konuyu tekrar eden ya da uygulama alanı kalmamış bazı hükümlerin artık yürürlükte tutulmasına gerek kalmamıştır. Bu nedenle, söz konusu maddeler yürürlükten kaldırılmakta ve normlar hiyerarşisi içinde gereksiz tekrarların önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

Benzer şekilde, 2690 sayılı Kanuna eklenen ek 3. maddeyle yapılan düzenlemeler doğrultusunda, 4865 sayılı Kanunda yer alan ve aynı konuyu yeniden düzenleyen hükümlerle çakışan bir madde hükmünün de yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir. Bu adımla, mevzuattaki mükerrerliklerin giderilmesi ve uygulamada bütünlük sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 25 Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünün Ar-Ge Projelerindeki muafiyetini içeren kanun maddenin kaldırılmasıyla ilgilidir. Kanun teklifinin madde 10’da yer alan düzenlemeyle Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu bünyesinde yer alacaktır. Yine madde 10 da ilgili mevzuat düzenlemesi yapılmış olduğundan dolayı mükerrer olacak olan madde hükmünün kaldırılmasını içermektedir. Yine aynı husus kanun teklifinin 26 ıncı

maddesi içinde geçerlidir. Madde 26 Enstitünün mal varlıklarıyla ilgili olup bu düzenlemede kanun teklifinin 12 inci maddesi kapsamında düzenlendiği için mükerrerlik ortadan kaldırılmak için bu madde hükmü 4628 sayılı kanun içerisinde çıkarılmaktadır.

Madde 27- Anayasa Mahkemesi'nin 7 Aralık 2023 tarihli ve E:2018/117, K:2023/212 sayılı kararıyla, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na eklenen ek 1. madde, Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Mahkeme kararında, söz konusu düzenlemenin Anayasanın mülga 91 inci maddesi gereğince KHK ile değil kanunla yapılması gerektiği gerekçesiyle iptaline hükmetmiştir.

İptal edilen hükmün ardından, aynı içerik kanun metnine eklenmiştir. Yapılan yeni düzenleme ile elektrik üretimi, iletimi, dağıtımı ve tüketimine yönelik tesislerin projelendirilmesi, onaylanması ve kabul süreçlerinin, görev alanı ve teknik uzmanlığı bu alanda yeterli olan kamu kurumları ile özel hukuk tüzel kişileri eliyle yürütülebilmesine imkân sağlayacağı ifade edilmektedir.

Bu kapsamda, hizmetin hızlı, etkin ve mevzuata uygun şekilde sürdürülebilmesi için, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın yetkilendirme yapabileceği ve ilgili işlemlerin çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından yerine getirilebileceği düzenlenmiştir. Ayrıca söz konusu proje onay ve kabul işlemlerinin gerçekleştirilmesi sürecinde ihtiyaç duyulan personel ve kaynak kullanımından doğacak giderlerin karşılanmasına yönelik esaslar da düzenlenmiş, böylece bu işlemlerin kamu bütçesine ilave bir yük oluşturmada yürütülmesi amaçlanmıştır.

Madde 28- Anayasa Mahkemesi, 7 Aralık 2023 tarihli ve E:2018/117, K:2023/212 sayılı kararıyla, 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 4. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarını Anayasa'ya aykırı bularak iptal etmiştir. Söz konusu iptal kararıyla birlikte, Kurumun karar alma organı olan Kurulun yapısına ve Kurul üyeliklerine atanacak kişilerde aranacak niteliklere ilişkin düzenlemelerin, Kanun Hükmünde Kararname ile değil, doğrudan kanunla düzenlenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

İptal edilen birinci fıkrada, Kurulun oluşumuna ilişkin esaslar yer almakta olup, buna göre Kurulun biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan toplam dokuz üyeden teşkil edildiği belirtilmekteydi. İkinci fıkrada ise, Kurul üyeliğine atanacak kişilerin taşıması gereken şartlar hüküm altına alınmıştı.

Anayasa Mahkemesi'nin kararında belirtilen şekli gerekçeler doğrultusunda, bu hükümlerin yasama organı tarafından yeniden ve açık biçimde düzenlenmesi gerekliliği doğmuştur. Bu çerçevede yapılan yeni düzenleme ile Kurulun teşekkülüne ve üyelik koşullarına dair hükümler, anayasal ilkelere uygun biçimde kanun metnine aktarılmaktadır.

Bu düzenlemeyle, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun karar alma organı olduğu açık biçimde tanımlanmakta; Kurulun dokuz üyeden oluştuğu, bu üyelerin biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanacağı hükme bağlanmaktadır. Diğer taraftan Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu üyelerinin; en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde yer alan şartları taşıyan kişiler arasından seçileceği hükme bağlanmaktadır. 657 sayılı kanunda geçen ilgili hükümler şu şekildedir;

"1. Türk Vatandaşı olmak,

...

4. Kamu haklarından mahrum bulunmamak,

5. Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmamak.

6. Askerlik durumu itibarıyla;

a) Askerlikle ilgisi bulunmamak,

b) Askerlik çağına gelmemiş bulunmak,

c) Askerlik çağına gelmiş ise muvazzaf askerlik hizmetini yapmış yahut ertelenmiş veya yedek sınıfa geçirilmiş olmak,

7. 53 üncü madde hükümleri saklı kalmak kaydı ile görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunmamak.

..."

Bu kapsamda yapılan değişiklikte birlikte, Kurulun yapısına ilişkin esaslar belirlenmektedir. Ancak Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun ilgili 660 sayılı Kanun

Hükmünde Kararname ile atfedilen bakanlığın Hazine ve Maliye Bakanlığı olmasına rağmen kamudaki üst düzey her atamanın partili Cumhurbaşkanınca yapılması doğru değildir. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu üyelerinin TBMM'den seçilmesi yerinde ve doğru olacaktır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sonucu olarak TBMM işlevsizleştirilmiştir. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun etkin ve adil bir şekilde yönetiminin yürütülmesi için TBMM tarafından belirlenen üyelerin Cumhurbaşkanlığı onayına sunulması böylece TBMM'nin yasama yetkisini kullanabilmesine izin verilmesi gerekmektedir.

Sadullah Kısacık

Adana

AKSARAY MİLLETVEKİLİ HÜSEYİN ALTINSOY
VE İSTANBUL MİLLETVEKİLİ OĞUZ ÜÇÜNCÜ
İLE 68 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**BAZI KANUNLARDA VE 660 SAYILI
KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin beşinci fıkrasının (e) bendi yürürlükten kaldırılmış, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen beşinci fıkrasının (ğ), (h) ve (ı) bentleri ile altıncı ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“ğ) Resmî kurumlarca incelenmesi talep edilen dini yayınları incelemek ve mütalaa vermek.

h) İlgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak namaz vakitleri ile dini gün ve geceleri tespit ve ilan etmek, bunun için gerekli çalışmaları yürütmek.

ı) Kur’an-ı Kerim meallerini Başkanlık ile diğer kamu kurumları, özel kişi ve kuruluşların talebi üzerine veya re’sen incelemek ya da incelettirmek.”

“Beşinci fıkranın (ı) bendine göre yapılacak inceleme sonunda İslam Dininin temel nitelikleri açısından sakıncalı olduğu Kurul tarafından tespit edilen meallerin, Başkanlığın yetkili ve görevli yargı merciine müracaatı üzerine basım ve yayımının durdurulmasına, dağıtılmış olanların toplatılmasına ve imha edilmesine karar verilir. Yayının internet ortamında yapılması halinde, Başkanlığın müracaatı üzerine, yetkili ve görevli yargı mercii bu yayınlı ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verir. Bu kararın bir örneği gereği yapılmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Bu kararlara ve Başkanlığın talebinin reddine dair kararlara karşı tefhim veya tebliğinden itibaren iki hafta içinde yetkili ve görevli yargı merciine itiraz yoluna gidilebilir. İtiraz üzerine verilen

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**BAZI KANUNLARDA VE 660 SAYILI
KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin beşinci fıkrasının (e) bendi yürürlükten kaldırılmış, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen (ğ), (h) ve (ı) bentleri ile altıncı ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“ğ) Resmî kurumlarca incelenmesi talep edilen dinî yayınları incelemek ve mütalaa vermek.

h) İlgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak namaz vakitleri ile dinî gün ve geceleri tespit ve ilan etmek, bunun için gerekli çalışmaları yürütmek.

ı) Kur’an-ı Kerim meallerini Başkanlık ile diğer kamu kurumları, özel kişi ve kuruluşların talebi üzerine veya resen incelemek ya da incelettirmek.”

“Beşinci fıkranın (ı) bendine göre yapılacak inceleme sonunda İslam Dininin temel nitelikleri açısından sakıncalı olduğu Kurul tarafından tespit edilen meallerin, Başkanlığın yetkili ve görevli yargı merciine müracaatı üzerine basım ve yayımının durdurulmasına, dağıtılmış olanların toplatılmasına ve imha edilmesine karar verilir. Yayının internet ortamında yapılması halinde, Başkanlığın müracaatı üzerine, yetkili ve görevli yargı merci bu yayınlı ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verir. Bu kararın bir örneği gereği yapılmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Bu kararlara ve Başkanlığın talebinin reddine dair kararlara karşı tefhim veya tebliğden itibaren iki hafta içinde yetkili ve görevli yargı merciine itiraz yoluna gidilebilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. Toplatma ve imha,

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile
68 Milletvekilinin Teklifi)

karar kesindir. Toplatma ve imha kararına, içeriğin çıkarılması kararına veya erişimin engellenmesi kararına itiraz edilmiş olması, karara konu yayınların toplatılmasına, içeriğin çıkarılmasına ve erişimin engellenmesine engel teşkil etmez. Toplatma ve imha kararına konu yayınlar, bu karara süresi içinde itiraz edilmediği veya yapılan itiraz reddedildiği takdirde imha edilir.

Din İşleri Yüksek Kurulunun idari ve mali işleri Kurul Sekreterliğince yürütülür.”

MADDE 2- 633 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesi ile beşinci, altıncı, yedinci ve onuncu fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve sekizinci fıkrasında yer alan “imha kararına” ibaresinden sonra gelmek üzere “, içeriğin çıkarılması” ibaresi ile “yayınların toplatılmasına” ibaresinden sonra gelmek üzere “, içeriğin çıkarılmasına” ibaresi eklenmiştir.

“Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu, bir başkan ile on iki üyeden oluşur.”

“Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulunun onay ve mührü bulunmayan mushaflar, cüzler halindeki mushaflar, mealli mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur’an-ı Kerimler basılamaz ve yayımlanamaz. Onaysız veya mühürsüz basıldığı veya yayımlandığı tespit edilen mushaf ve cüzler halindeki mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur’an-ı Kerim yayınlarının Başkanlığın yetkili ve görevli yargı merciine müracaatı üzerine basım ve yayımının durdurulmasına, dağıtılmış olanların toplatılmasına ve imha edilmesine karar verilir.”

Beşinci fıkra kapsamına giren yayının internet ortamında yapılması halinde, Başkanlığın müracaatı üzerine, yetkili ve görevli yargı merci bu yayınlara ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verir. Bu kararın bir örneği gereği yapılmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararlarına itiraz edilmiş olması, karara konu yayınların toplatılmasına, içeriğin çıkarılmasına ve erişimin engellenmesine engel teşkil etmez. Toplatma ve imha kararına konu yayınlar, bu karara süresi içinde itiraz edilmediği veya yapılan itiraz reddedildiği takdirde imha edilir.

Din İşleri Yüksek Kurulunun idari ve mali işleri Kurul Sekreterliğince yürütülür.”

MADDE 2- 633 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi ile beşinci, altıncı, yedinci ve onuncu fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve sekizinci fıkrasına “imha kararına” ibaresinden sonra gelmek üzere “, içeriğin çıkarılması” ibaresi ile “yayınların toplatılmasına” ibaresinden sonra gelmek üzere “, içeriğin çıkarılmasına” ibaresi eklenmiştir.

“Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu, bir başkan ile on iki üyeden oluşur.”

“Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulunun onay ve mührü bulunmayan mushaflar, cüzler halindeki mushaflar, mealli mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur’an-ı Kerimler basılamaz ve yayımlanamaz. Onaysız veya mühürsüz basıldığı veya yayımlandığı tespit edilen mushaf ve cüzler halindeki mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur’an-ı Kerim yayınlarının Başkanlığın yetkili ve görevli yargı merciine müracaatı üzerine basım ve yayımının durdurulmasına, dağıtılmış olanların toplatılmasına ve imha edilmesine karar verilir.

Beşinci fıkra kapsamına giren yayının internet ortamında yapılması halinde, Başkanlığın müracaatı üzerine, yetkili ve görevli yargı merci bu yayınlara ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verir. Bu kararın bir örneği gereği yapılmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir.

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile
68 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Beşinci ve altıncı fıkra hükümlerine göre verilen kararlara ve Başkanlığın talebinin reddine dair kararlara karşı tefhim veya tebliğden itibaren iki hafta içinde yetkili ve görevli yargı merciine itiraz yoluna gidilebilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.”

“Mushaflar, cüzler halindeki mushaflar, mealli mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur’an-ı Kerim basım ve yayım kriterleri yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 3- 633 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (3), (4), (6), (8) ve (9) numaralı alt bentleri, (ç) bendinin (1) numaralı alt bendi ile (f) bendinin (11) ve (13) numaralı alt bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“3) Öğrenci yurtları, eğitim kurumları, gençlik merkezleri ve kampları, ceza infaz kurumları, sağlık kuruluşları, sosyal hizmet kurumları ve benzeri yerlerde işbirliği esasına göre manevi danışmanlık ve din hizmeti sunmak.

4) Yazılı, görsel, işitsel ve dijital medya vasıtasıyla toplumu din konusunda aydınlatmak.”

“6) Göçmen, engelli, bağımlı, afetzede gibi desteğe muhtaç kesimlere yönelik manevi danışmanlık hizmetleri yürütmek.”

“8) Kurban ibadetinin usulüne uygun şekilde yerine getirilmesi amacıyla gerekli tedbirleri almak, vekâletle kurban organizasyonu gerçekleştiren kurum ve kuruluşların bu kapsamdaki hizmet ve faaliyetlerini denetlemek.

9) İhtiyaç duyulan yerlerde okuma salonu, aile ve dinî rehberlik merkezi, gençlik çalışmaları merkezi ve benzeri yerler açmak ve bunlarla ilgili işleri yürütmek.”

“1) Toplumu din konusunda aydınlatmak amacıyla gerçek ve elektronik ortamda basılı, sesli, görüntülü eserler ile Türk İslam Sanatlarını geliştirmeye, tanıtmaya yönelik eserler hazırlamak, hazırlatmak, bunları inceleyerek yayımlamak, süreli yayınlar yapmak ve gerektiğinde ücretsiz yayın dağıtmak, dinî

Beşinci ve altıncı fıkra hükümlerine göre verilen kararlar ile Başkanlığın talebinin reddine dair kararlara karşı tefhim veya tebliğden itibaren iki hafta içinde yetkili ve görevli yargı merciine itiraz yoluna gidilebilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.”

“Mushaflar, cüzler halindeki mushaflar, mealli mushaflar ile sesli, görüntülü ve elektronik ortamda hazırlanan Kur’an-ı Kerim basım ve yayım kriterleri yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 3- 633 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (3), (4), (6), (8) ve (9) numaralı alt bentleri, (ç) bendinin (1) numaralı alt bendi ile (f) bendinin (11) ve (13) numaralı alt bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“3) Öğrenci yurtları, eğitim kurumları, gençlik merkezleri ve kampları, ceza infaz kurumları, sağlık kuruluşları, sosyal hizmet kurumları ve benzeri yerlerde işbirliği esasına göre manevi danışmanlık ve din hizmeti sunmak.

4) Yazılı, görsel, işitsel ve dijital medya vasıtasıyla toplumu din konusunda aydınlatmak.”

“6) Göçmen, engelli, bağımlı, afetzede gibi desteğe muhtaç kesimlere yönelik manevi danışmanlık hizmetleri yürütmek.”

“8) Kurban ibadetinin usulüne uygun şekilde yerine getirilmesi amacıyla gerekli tedbirleri almak, vekâletle kurban organizasyonu gerçekleştiren kurum ve kuruluşların bu kapsamdaki hizmet ve faaliyetlerini denetlemek.

9) İhtiyaç duyulan yerlerde okuma salonu, aile ve dinî rehberlik merkezi, gençlik çalışmaları merkezi ve benzeri yerler açmak ve bunlarla ilgili işleri yürütmek.”

“1) Toplumu din konusunda aydınlatmak amacıyla gerçek ve elektronik ortamda basılı, sesli, görüntülü eserler ile Türk İslam sanatlarını geliştirmeye, tanıtmaya yönelik eserler hazırlamak, hazırlatmak, bunları inceleyerek yayımlamak, süreli yayınlar yapmak ve gerektiğinde ücretsiz yayın dağıtmak, dinî

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile
68 Milletvekilinin Teklifi)

bakımdan daha teferruatlı incelenmesi gereken eserleri Din İşleri Yüksek Kurulunun olumlu görüşünü aldıktan sonra yayımlamak, kütüphane açmak.”

“11) Başkanlıkça düzenlenen yardım kampanyalarını organize etmek, cami, mescit ve eklentilerinde gerçekleştirilecek yardım kampanyalarının uygulama usul ve esaslarını belirlemek.”

“13) Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yönetilen cami, mescit ve Kur’an kurslarının müstemilatındaki yerlerin kiralanması, işletilmesi veya işlettirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek.”

MADDE 4- 633 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesi ile beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Başkanlık müşaviri, Başkanlık müftüsü ve Başkanlık vaizi ünvanındaki personel Başkanın uygun göreceği merkez veya taşra teşkilatına ait birimlerde çalıştırılabilir.

Başkanlığa ait kadrolara, Kamu Personeli Seçme Sınavı (B) grubu puan sırasına göre ilk defa açıktan atanacak personel, alım yapılacak her bir unvan için boş kadro sayısının üç katına kadar çağırılacak adaylar arasından Başkanlıkça yapılacak sözlü sınav başarı sırasına göre atanır.”

MADDE 5- 633 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin altıncı ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hac ve umre seyahatleri ile ilgili iş ve işlemler ile Hac ve Umre Hesabından yapılan bütün harcamalar her yıl hac mevsimi sonunda Başkanlık ve gerektiğinde Cumhurbaşkanlığınca görevlendirilecek denetim elemanları tarafından denetlenir.

Hac ve umre hizmetlerinin yürütülmesi, Hac ve Umre Hesabının oluşturulması, bu hesapta yer alan tutarların harcanması, hac ve umre dönemlerinde hac ve umre faaliyetleri için yurt içinde görevlendirilen Başkanlık personeline sınav hizmetleri karşılığında ödenecek ücretler,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

bakımdan daha teferruatlı incelenmesi gereken eserleri Din İşleri Yüksek Kurulunun olumlu görüşünü aldıktan sonra yayımlamak, kütüphane açmak.”

“11) Başkanlıkça düzenlenen yardım kampanyalarını organize etmek, cami, mescit ve eklentilerinde gerçekleştirilecek yardım kampanyalarının uygulama usul ve esaslarını belirlemek.”

“13) Başkanlık tarafından yönetilen cami, mescit ve Kur’an kurslarının müstemilatındaki yerlerin kiralanması, işletilmesi veya işlettirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek.”

MADDE 4- 633 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrasının üçüncü cümlesi ile beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Başkanlık müşaviri, Başkanlık müftüsü ve Başkanlık vaizi ünvanındaki personel Başkanın uygun göreceği merkez veya taşra teşkilatına ait birimlerde çalıştırılabilir.”

“Başkanlığa ait kadrolara, Kamu Personeli Seçme Sınavı (B) grubu puan sırasına göre ilk defa açıktan atanacak personel, alım yapılacak her bir unvan için boş kadro sayısının üç katına kadar çağırılacak adaylar arasından Başkanlıkça yapılacak sözlü sınav başarı sırasına göre atanır.”

MADDE 5- 633 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin altıncı ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hac ve umre seyahatleri ile ilgili iş ve işlemler ile Hac ve Umre Hesabından yapılan bütün harcamalar her yıl hac mevsimi sonunda Başkanlık ve gerektiğinde Cumhurbaşkanlığınca görevlendirilecek denetim elemanları tarafından denetlenir.

Hac ve umre hizmetlerinin yürütülmesi, Hac ve Umre Hesabının oluşturulması, bu hesapta yer alan tutarların harcanması, hac ve umre dönemlerinde hac ve umre faaliyetleri için yurt içinde görevlendirilen Başkanlık personeline sınav hizmetleri karşılığında ödenecek ücretler,

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile
68 Milletvekilinin Teklifi)

Bakanlıklararası Hac ve Umre Kurulu ile Hac ve Umre Komisyonunun kuruluş, görev ve yetkilerine dair usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir.”

MADDE 6- 633 sayılı Kanunun 18/A maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve altıncı fıkrasında yer alan “yurt dışı aylığının yüzde seksenini” ibaresi “yurt dışı aylığını” şeklinde değiştirilmiştir.

“Başkanlık yurt dışı teşkilatı, müşavirlik ve ataşeliklerden oluşur.”

MADDE 7- 633 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatmak, tercüme yaptırmak, vaaz” ibaresi “rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatmak, tercüme yaptırmak, vaaz” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 8- 633 sayılı Kanunun ek 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 6- Başkanlıkça yapılan sınavlarda soru hazırlama komisyonu üyesi, sınav komisyonu üyesi ve sınav görevlisi olarak görevlendirilen personele sınav ücreti ödenir.

Sınav ücreti, sınavda görevlendirilenlere her bir gün için aşağıdaki gösterge rakamlarının 657 sayılı Kanuna göre aylıklar için belirlenen memur maaş katsayısının çarpımından oluşur.

<u>Sınav Görevi</u>	<u>Gösterse Rakamı</u>
Soru Hazırlama Komisyonu Üyesi	600
Sınav Komisyonu Üyesi	600
Sınav Görevlisi	500

Sınav görevlendirmelerinde; bir kişi bir bütçe yılı döneminde en fazla 10 defa görevlendirilebilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bakanlıklararası Hac ve Umre Kurulu ile Hac ve Umre Komisyonunun kuruluş, görev ve yetkilerine dair usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir.”

MADDE 6- 633 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “özel kişi veya kuruluşlarca incelenmesi talep edilen dini yayınların Din İşleri Yüksek Kurulunca incelenmesi karşılığı elde edilen gelirler,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 7- 633 sayılı Kanunun 18/A maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve altıncı fıkrasında yer alan “yurt dışı aylığının yüzde seksenini” ibaresi “yurt dışı aylığını” şeklinde değiştirilmiştir.

“Başkanlık yurt dışı teşkilatı, müşavirlik ve ataşeliklerden oluşur.”

MADDE 8- 633 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “rapor, tebliğ, makale, kitap hazırlatmak, tercüme yaptırmak, vaaz” ibaresi “rapor, tebliğ, makale ve kitap hazırlatmak, tercüme yaptırmak, vaaz” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 633 sayılı Kanunun ek 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 6- Başkanlıkça yapılan sınavlarda soru hazırlama komisyonu üyesi, sınav komisyonu üyesi ve sınav görevlisi olarak görevlendirilen personele sınav ücreti ödenir.

Sınav ücreti, sınavda görevlendirilenlere her bir gün için aşağıdaki gösterge rakamlarının 657 sayılı Kanuna göre aylıklar için belirlenen memur maaş katsayısının çarpımından oluşur.

<u>Sınav Görevi</u>	<u>Gösterse Rakamı</u>
Soru Hazırlama Komisyonu Üyesi	600
Sınav Komisyonu Üyesi	600
Sınav Görevlisi	500

Sınav görevlendirmelerinde; bir kişi bir bütçe yılı döneminde en fazla on defa görevlendirilebilir.

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile
68 Milletvekilinin Teklifi)

Bir sınavda aynı kişiye günlük bir sınav ücreti ödenir.

Bu madde kapsamında sınav ücreti ödenenlere, 19/02/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla başka bir ücret ödenmez.”

MADDE 9- 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanunun adı “Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun” şeklinde değiştirilmiş ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 15 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Kurumun muafiyetleri

MADDE 15 - Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu;

a) Münhasıran yolcu taşımak amacıyla kullanılan araçlar ve binek araçları hariç her türlü aracın, Türkiye’ye sokulmasında her çeşit ithalat sınırlamalarından, gümrük vergisi ile özel idare ve belediyelere ait her türlü vergi, harç, fon ve zamlardan, her türlü geçici depolama, antrepo ve ardiye ücretlerinden ve ithal esnasında alınan diğer bütün vergi, harç ve ücretlerden,

b) Her türlü tesislerinin yapımı ve işletilmesinden dolayı belediyeye ödenmesi gereken her türlü vergi, harç, harcamalara katılma paylarından ve benzeri yükümlülüklerden,

c) Taraf olduğu dava, icra ve benzeri takiplerde 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununda sayılan yargı harçlarından,

ç) İhaleleri, ilanları, mukaveleleri ve başka evrak ve belgeleri Devlete ve belediyelere ait her türlü harçlardan,

d) Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde kullanılmak üzere ithal edilen makine, alet, cihaz, ecza, malzeme, kimyasallar, ürün ve yayınlar ile bağış yoluyla yurt dışından gelen aynı cins mallar gümrük vergisi ile buna bağlı vergi, resim, fon, pay ve harçlar dâhil olmak üzere her türlü vergi ve harçtan,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bir sınavda aynı kişiye günlük bir sınav ücreti ödenir.

Bu madde kapsamında sınav ücreti ödenenlere, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla başka bir ücret ödenmez.”

MADDE 10- 9/7/1982 tarihli ve 2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanunun adı “Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun” şeklinde değiştirilmiş ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 15 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun muafiyetleri

MADDE 15- Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu;

a) Münhasıran yolcu taşımak amacıyla kullanılan araçlar ve binek araçları hariç her türlü aracın, Türkiye’ye sokulmasında her çeşit ithalat sınırlamalarından, gümrük vergisi ile özel idare ve belediyelere ait her türlü vergi, harç, fon ve zamlardan, her türlü geçici depolama, antrepo ve ardiye ücretlerinden ve ithal esnasında alınan diğer bütün vergi, harç ve ücretlerden,

b) Her türlü tesislerinin yapımı ve işletilmesinden dolayı belediyeye ödenmesi gereken her türlü vergi, harç, harcamalara katılma paylarından ve benzeri yükümlülüklerden,

c) Taraf olduğu dava, icra ve benzeri takiplerde 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununda sayılan yargı harçlarından,

ç) İhaleleri, ilanları, mukaveleleri ve başka evrak ve belgeleri; Devlete ve belediyelere ait her türlü harçtan,

d) Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde kullanılmak üzere ithal edilen makine, alet, cihaz, ecza, malzeme, kimyasallar, ürün ve yayınlar ile bağış yoluyla yurt dışından gelen aynı cins mallar gümrük vergisi ile buna bağlı vergi, resim, fon, pay ve harçlar dâhil olmak üzere her türlü vergi ve harçtan,

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile
68 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

e) Kurumun her türlü tesis, bina ve arazisi, bina ve arazi vergilerinden,

f) Kuruma yapılacak her türlü bağışlar, yardımlar ve vasiyetler vergi, resim, pay ve harçlardan,

g) Kurumun faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden 492 sayılı Kanun ile 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince alınan vergi ve harçlardan ve katılma payından, bu kapsamda düzenlenen kağıtlarla ilgili olarak damga vergisinden,

muafır.

Kurumun yaptığı faaliyetlerden elde ettiği gelirler dolayısıyla kurumlar vergisi açısından iktisadi işletme oluşmuş sayılmaz. Kuruma makbuz karşılığında yapılan nakdî bağış ve yardımlar, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu hükümleri çerçevesinde gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde, gelir veya kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla beyan edilen gelirden veya kurum kazancından indirilebilir.

Kurum yapacağı araştırma ve incelemeler için hiçbir ilmhühaber, ruhsatname veya imtiyaz almak zorunda değildir. Kurum tarafından açılan dava ve icra takiplerinde teminat aranmaz.

Araştırma, geliştirme, teknoloji ve yenilik projeleri için gerekli olan ve yurt dışından temini zorunlu bulunan malların temini ile ilgili olarak, Bakan onayı alınarak teminat alınmaksızın yüklenme tutarına kadar bütçe dışı ön ödeme yapılabilir.

Kurum tarafından desteklenen projelere ilişkin tutarlar, Kurum bütçesine gider kaydedilmek suretiyle proje yürütücüsü gerçek kişilere ve/veya projelerin yürütüldüğü kurum ve kuruluşlara aktarılabilir. Bu şekilde kamu kurum ve kuruluşlarına aktarılan tutarlar, bu kurum ve kuruluşların bütçelerine gelir kaydedilmeksizin açılacak özel hesaplarda izlenir. Kurum tarafından

e) Kurumun her türlü tesis, bina ve arazisi, bina ve arazi vergilerinden,

f) Kuruma yapılacak her türlü bağışlar, yardımlar ve vasiyetler; vergi, resim, pay ve harçlardan,

g) Kurumun faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden 492 sayılı Kanun ile 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince alınan vergi ve harçlardan ve katılma payından, bu kapsamda düzenlenen kağıtlarla ilgili olarak damga vergisinden,

muafır.

Kurumun yaptığı faaliyetlerden elde ettiği gelirler dolayısıyla kurumlar vergisi açısından iktisadi işletme oluşmuş sayılmaz. Kuruma makbuz karşılığında yapılan nakdî bağış ve yardımlar, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu hükümleri çerçevesinde gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde, gelir veya kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla beyan edilen gelirden veya kurum kazancından indirilebilir.

Kurum yapacağı araştırma ve incelemeler için hiçbir ilmhühaber, ruhsatname veya imtiyaz almak zorunda değildir. Kurum tarafından açılan dava ve icra takiplerinde teminat aranmaz.

Araştırma, geliştirme, teknoloji ve yenilik projeleri için gerekli olan ve yurt dışından temini zorunlu bulunan malların temini ile ilgili olarak, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanının onayı alınarak teminat alınmaksızın yüklenme tutarına kadar bütçe dışı ön ödeme yapılabilir.

Kurum tarafından desteklenen projelere ilişkin tutarlar, Kurum bütçesine gider kaydedilmek suretiyle proje yürütücüsü gerçek kişilere ve/veya projelerin yürütüldüğü kurum ve kuruluşlara aktarılabilir. Bu şekilde kamu kurum ve kuruluşlarına aktarılan tutarlar, bu kurum ve kuruluşların bütçelerine gelir kaydedilmeksizin açılacak özel hesaplarda izlenir. Kurum tarafından

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile
68 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

yürütülen ve/veya desteklenen projeler için diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan destek alınabilir. Bu kapsamda Kuruma aktarılan tutarlar, Kurum bütçesine gelir kaydedilmeksizin açılacak özel hesaplarda izlenebilir. Bu fıkra kapsamında yapılan harcamalar 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre denetlenir.”

MADDE 10- 2690 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 2- Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu tarafından yürütülen projelerin gerçekleştirilmesi sırasında ortaya çıkan eser, buluş, endüstriyel tasarım, faydalı model ve teknik bilgi gibi her türlü fikrî ve sınai ürün üzerindeki haklar Kuruma aittir. Kurumun taraf olduğu sözleşmelere dayanarak yürütülen projelerin gerçekleştirilmesi sırasında ortaya çıkması muhtemel fikrî ve sınai ürünler üzerindeki haklar sözleşmeyle düzenlenir. Kurum, elde edilen fikrî ve sınai ürün ve haklar ile ilgili olarak üretim ve satış yapabilir. Kuruma ait fikrî ve sınai ürünler ile hakların ekonomik olarak değerlendirilmesi sonucunda elde edilecek gelirin en fazla yüzde ellisi Kurum tarafından yönetmelikle belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde fikrî ve sınai ürünü geliştirenlere verilebilir.”

MADDE 11- 2690 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 3- Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun mal ve varlıkları Devlet malı sayılır, haczedilemez ve rehnedilemez.”

MADDE 12- 2690 sayılı Kanunun ek 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 6- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında istihdam edilmek üzere Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı adına ve hesabına 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun kapsamında yurt dışına

yürütülen ve/veya desteklenen projeler için diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan destek alınabilir. Bu kapsamda Kuruma aktarılan tutarlar, Kurum bütçesine gelir kaydedilmeksizin açılacak özel hesaplarda izlenebilir. Bu fıkra kapsamında yapılan harcamalar 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre denetlenir.”

MADDE 11- 2690 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 2- Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu tarafından yürütülen projelerin gerçekleştirilmesi sırasında ortaya çıkan eser, buluş, endüstriyel tasarım, faydalı model ve teknik bilgi gibi her türlü fikrî ve sınai ürün üzerindeki haklar Kuruma aittir. Kurumun taraf olduğu sözleşmelere dayanarak yürütülen projelerin gerçekleştirilmesi sırasında ortaya çıkması muhtemel fikrî ve sınai ürünler üzerindeki haklar sözleşmeyle düzenlenir. Kurum, elde edilen fikrî ve sınai ürün ve haklar ile ilgili olarak üretim ve satış yapabilir. Kuruma ait fikrî ve sınai ürünler ile hakların ekonomik olarak değerlendirilmesi sonucunda elde edilecek gelirin en fazla yüzde ellisi Kurum tarafından yönetmelikle belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde fikrî ve sınai ürünü geliştirenlere verilebilir.”

MADDE 12- 2690 sayılı Kanunun ek 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 3- Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun mal ve varlıkları Devlet malı sayılır, haczedilemez ve rehnedilemez.”

MADDE 13- 2690 sayılı Kanunun ek 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 6- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında istihdam edilmek üzere Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı adına ve hesabına 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun kapsamında yurt dışına

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile
68 Milletvekilinin Teklifi)

gönderilenlerden gönderildikleri ülkede yüksek lisans öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcısı kadrolarına; doktora öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler ise, Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanı kadrolarına atanır.”

MADDE 13- 2690 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen ek 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“EK MADDE 8- Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu Yürütme Kurulu başkanı ve üyelerine kamu iktisadi teşebbüslerindeki yönetim kurulu başkan ve üyeleri için belirlenen ücret tutarında yürütme kurulu ücreti ödenir.”

MADDE 14- 2690 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 7- 19/8/2020 tarihi itibarıyla Türkiye Atom Enerjisi Kurumunda istihdam edilmek üzere Türkiye Atom Enerjisi Kurumu adına ve hesabına 1416 sayılı Kanun hükümlerine göre yurt dışına gönderilmiş veya gönderilmeye hak kazanmış olanlardan, gönderildikleri ülkede yüksek lisans öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunda Atom Enerjisi Uzman Yardımcısı kadrolarına; doktora öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler ise Kurumda Atom Enerjisi Uzmanı kadrolarına atanır.”

MADDE 15- 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

gönderilenlerden gönderildikleri ülkede yüksek lisans öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzman Yardımcısı kadrolarına; doktora öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler ise, Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanı kadrolarına atanır.”

MADDE 14- 2690 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen ek 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“EK MADDE 8- Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu Yürütme Kurulu başkanı ve üyelerine kamu iktisadi teşebbüslerindeki yönetim kurulu başkan ve üyeleri için belirlenen ücret tutarında yürütme kurulu ücreti ödenir.”

MADDE 15- 2690 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 7- 19/8/2020 tarihi itibarıyla Türkiye Atom Enerjisi Kurumunda istihdam edilmek üzere Türkiye Atom Enerjisi Kurumu adına ve hesabına 1416 sayılı Kanun hükümlerine göre yurt dışına gönderilmiş veya gönderilmeye hak kazanmış olanlardan, gönderildikleri ülkede yüksek lisans öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunda Atom Enerjisi Uzman Yardımcısı kadrolarına; doktora öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler ise Kurumda Atom Enerjisi Uzmanı kadrolarına atanır.”

MADDE 16- 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile
68 Milletvekilinin Teklifi)

“Cumhurbaşkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin idare ve kontrolünde bulunan kültür ve tabiat varlıklarının korunması, kendileri tarafından yerine getirilir. Bu korunmanın sağlanmasında, gerektiğinde, Kültür ve Turizm Bakanlığının teknik yardımı ve işbirliği sağlanır.”

MADDE 16- 2863 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 7- Cumhurbaşkanlığına bağlı saray, köşk, kasır ve müzelerden sağlanan her türlü gelir ile bunların bakım ve onarımı için yapılan şartlı bağışlar ve yardımlar Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı muhasebe birimi hesabına yatırılır ve bütçeye özel gelir kaydedilir. Özel gelir kaydedilen bu tutar Cumhurbaşkanlığına bağlı saray, köşk, kasır ve müzelerin bakım, onarım, muhafaza ve işletilmesinde kullanılmak üzere Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı bütçesinin mevcut ya da yeni açılacak tertiplerine özel ödenek kaydedilir. Kaydedilen özel ödeneklerden kullanılmayan kısımlar ertesi yıla devren gelir ve özel ödenek kaydedilir. Gelirleri özel ödenek kaydedilen işletmeler kurumlar vergisinden muaftır.”

MADDE 17- 2863 sayılı Kanunun ek 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 8- Cumhurbaşkanlığının sorumluluğundaki tarihî bina ve objelerin onarımları ve restorasyonları ile çevre düzenlemesine ilişkin mal ve hizmet alımları ile münhasıran özel ihtisas gerektiren konularda Cumhurbaşkanlığınca mütalaa ve hukuki hizmet satın alma işleri 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilir.”

MADDE 18- 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun ek 16 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“Cumhurbaşkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin idare ve kontrolünde bulunan kültür ve tabiat varlıklarının korunması, kendileri tarafından yerine getirilir. Bu korunmanın sağlanmasında, gerektiğinde, Bakanlığın teknik yardımı ve işbirliği sağlanır.”

MADDE 17- 2863 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 7- Cumhurbaşkanlığına bağlı saray, köşk, kasır, müze ve tarihi fabrikalardan sağlanan her türlü gelir ile bunların bakım ve onarımı için yapılan şartlı bağışlar ve yardımlar Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı adına bir kamu bankasında açılacak hesaba yatırılır. Bu hesapta toplanan tutarlar nemalandırılabilir. Hesapta toplanan tutardan doğrudan hiçbir harcama yapılamaz. Hesapta biriken tutardan gerekli görülen miktar bütçeye özel gelir kaydedilir. Özel gelir kaydedilen bu tutar Cumhurbaşkanlığına bağlı saray, köşk, kasır, müze ve tarihi fabrikaların bakım, onarım, muhafaza ve işletilmesinde kullanılmak üzere Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı bütçesinin mevcut ya da yeni açılacak tertiplerine özel ödenek kaydedilir. Kaydedilen özel ödeneklerden kullanılmayan kısımlar ertesi yıla devren gelir ve özel ödenek kaydedilir. Gelirleri özel ödenek kaydedilen işletmeler kurumlar vergisinden muaftır.”

MADDE 18- 2863 sayılı Kanunun ek 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 8- Cumhurbaşkanlığının sorumluluğundaki tarihî bina ve objelerin onarımları ve restorasyonları ile çevre düzenlemesine ilişkin mal ve hizmet alımları ile münhasıran özel ihtisas gerektiren konularda Cumhurbaşkanlığınca mütalaa ve hukuki hizmet satın alma işleri, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilir.”

MADDE 19- 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun ek 16 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile
68 Milletvekilinin Teklifi)

“EK MADDE 16- Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG)’nün bütün mal ve varlıkları Devlet malı hükmünde olup, haczedilemez. Bunlar aleyhine işlenen suçlar Devlet malları aleyhine işlenmiş sayılır.

MAPEG; ilgili mevzuat kapsamındaki görevleri dolayısıyla yapacağı işlemler yönünden, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç, her türlü vergi, resim, harç ve paydan, tapu ve kadastro işlemlerinden kaynaklanan her türlü döner sermaye ücretinden muaftır. Ancak, yargı harçlarının MAPEG’in haklılığı nispetinde karşı taraftan tahsiline ilgili mercii tarafından karar verilir.

MAPEG’e, ilgili mevzuat ile verilen görevlerin ifası için gerekli olup MAPEG tarafından satın alınan veya ithal edilen binek araçları hariç, motorlu vasıtalarla, motorlu, motorsuz makine, cihaz, araç-gereç ile bunların yedek parçaları ve lastikleri, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

MAPEG’in gelirleri, vergiden müstesnadır. Bu istisna, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılan kesintileri kapsamaz.”

MADDE 19- 3213 sayılı Kanunun ek 17 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 17- MAPEG’in görev ve sorumluluklarının yerine getirilmesinden dolayı haklarında ceza davası açılmış olanların; vekâlet verdikleri avukata, 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 168 inci maddesine göre yayımlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre ödedikleri ücretler ile belgelendirilmiş olmak kaydıyla dava ile ilgili olarak yaptıkları masraflar, kesinleşmiş mahkûmiyet kararı halinde geri alınmak kaydıyla, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürünün teklifi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı onayı ile karşılanabilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin esas ve usuller MAPEG tarafından yönetmelikle düzenlenir.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“EK MADDE 16- Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün (MAPEG) bütün mal ve varlıkları Devlet malı hükmünde olup, haczedilemez. Bunlar aleyhine işlenen suçlar Devlet malları aleyhine işlenmiş sayılır.

MAPEG; ilgili mevzuat kapsamındaki görevleri dolayısıyla yapacağı işlemler yönünden, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç, her türlü vergi, resim, harç ve paydan, tapu ve kadastro işlemlerinden kaynaklanan her türlü döner sermaye ücretinden muaftır. Ancak, yargı harçlarının MAPEG’in haklılığı nispetinde karşı taraftan tahsiline ilgili mercii tarafından karar verilir.

MAPEG’e, ilgili mevzuat ile verilen görevlerin ifası için gerekli olup MAPEG tarafından satın alınan veya ithal edilen binek araçları hariç, motorlu vasıtalarla, motorlu, motorsuz makine, cihaz, araç-gereç ile bunların yedek parçaları ve lastikleri, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan müstesnadır.

MAPEG’in gelirleri, vergiden müstesnadır. Bu istisna, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılan kesintileri kapsamaz.”

MADDE 20- 3213 sayılı Kanunun ek 17 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 17- MAPEG’in görev ve sorumluluklarının yerine getirilmesinden dolayı haklarında ceza davası açılmış olanların; vekâlet verdikleri avukata, 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 168 inci maddesine göre yayımlanan avukatlık asgari ücret tarifesine göre ödedikleri ücretler ile belgelendirilmiş olmak kaydıyla dava ile ilgili olarak yaptıkları masraflar, kesinleşmiş mahkûmiyet kararı halinde geri alınmak kaydıyla, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürünün teklifi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı onayı ile karşılanabilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar MAPEG tarafından yönetmelikle düzenlenir.”

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile
68 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 20- 3213 sayılı Kanunun ek 18 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 18- MAPEG görev alanına giren konulara ilişkin her türlü tebligatı, kayıtlı elektronik posta adresi (KEP) veya Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) adresi yoluyla ilgisine tebliğ edebilir. Kayıtlı elektronik posta adresine (KEP) yapılan tebligatlar 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu uyarınca tebliğ edilmiş sayılır.

4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu ile 30/05/2013 tarihli ve 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu kapsamında ruhsat ve hak sahibi olanların, aktif edilmiş tebligata esas kayıtlı elektronik posta adresi (KEP) kullanmaları zorunludur. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlere, yükümlülüklerini yerine getirmedikleri her üç ay için 300.000 Türk Lirası idari para cezası uygulanır.”

MADDE 21- 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“MADDE 22- Rekabet Kurulu, Kurumun karar organı olup biri Başkan biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan toplam yedi üyeden oluşur.”

MADDE 22- 4054 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 23 üncü maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“MADDE 23 - Kurul üyeleri, en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşıyanlar arasından seçilir.”

MADDE 23- 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan ve Anayasa

MADDE 21- 3213 sayılı Kanunun ek 18 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 18- MAPEG görev alanına giren konulara ilişkin her türlü tebligatı, kayıtlı elektronik posta adresi (KEP) veya Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) adresi yoluyla ilgisine tebliğ edebilir. KEP’e yapılan tebligatlar 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu uyarınca tebliğ edilmiş sayılır.

Bu Kanun ile 30/5/2013 tarihli ve 6491 sayılı Türk Petrol Kanunu kapsamında ruhsat ve hak sahibi olanların, aktif edilmiş tebligata esas KEP kullanmaları zorunludur. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyenlere, yükümlülüklerini yerine getirmedikleri her üç ay için 300.000 Türk lirası idari para cezası uygulanır.”

MADDE 22- 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“MADDE 22- Kurul, Kurumun karar organı olup biri Başkan biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan toplam yedi üyeden oluşur.”

MADDE 23- 4054 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 23 üncü maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“MADDE 23- Kurul üyeleri, en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşıyanlar arasından seçilir.”

MADDE 24- 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında Anayasa

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile
68 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Mahkemesi tarafından iptal edilen “en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanan” ibaresi “en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanan” şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

MADDE 24- 4/6/2003 tarihli ve 4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Hakkında Mali Hükümler ve Muafiyetlere İlişkin Kanunun 15 inci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 25- 4865 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 26- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun ek 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 1- (1) Elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin milli menfaatlere ve modern teknolojiye uygun şekilde kurulması ve işletilmesi için gerekli yükümlülükleri ile ilgili olarak inceleme, tespit, raporlama, proje onay ve kabul işlemleri yapmak üzere; ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarını, bu Kanun kapsamında dağıtım lisansı sahibi tüzel kişileri veya özel hukuk tüzel kişilerini görevlendirme, yetkilendirme veya bu tüzel kişilerden hizmet satın alma ve bu tüzel kişilerin nitelikleri, yetkilendirilmesi, hak ve yükümlülükleri ile bu tüzel kişilere uygulanacak yaptırımlar ve diğer hususlar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

(2) Birinci fıkra kapsamında yetki verilen veya görevlendirilenler, yetki ve görevleri kapsamında yürüttükleri iş ve işlemleri bedeli mukabilinde yapabilirler. Yürütülen bu iş ve işlemler için; ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarının uygulayacakları bedeller kendileri tarafından, dağıtım lisansı sahibi tüzel kişilerin uygulayacakları bedeller Kurum tarafından, özel hukuk tüzel kişilerinin uygulayacakları bedeller ise Bakanlık tarafından belirlenir.”

Mahkemesi tarafından iptal edilen “en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanan” ibaresi “en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanan” şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

MADDE 25- 4/6/2003 tarihli ve 4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Hakkında Mali Hükümler ve Muafiyetlere İlişkin Kanunun 15 inci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 26- 4865 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 27- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun ek 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 1- (1) Elektrik üretim, iletim, dağıtım ve tüketim tesislerinin milli menfaatlere ve modern teknolojiye uygun şekilde kurulması ve işletilmesi için gerekli yükümlülükleri ile ilgili olarak inceleme, tespit, raporlama, proje onay ve kabul işlemleri yapmak üzere; ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarını, bu Kanun kapsamında dağıtım lisansı sahibi tüzel kişileri veya özel hukuk tüzel kişilerini görevlendirme, yetkilendirme veya bu tüzel kişilerden hizmet satın alma ve bu tüzel kişilerin nitelikleri, yetkilendirilmesi, hak ve yükümlülükleri ile bu tüzel kişilere uygulanacak yaptırımlar ve diğer hususlar Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

(2) Birinci fıkra kapsamında yetki verilen veya görevlendirilenler, yetki ve görevleri kapsamında yürüttükleri iş ve işlemleri bedeli mukabilinde yapabilirler. Yürütülen bu iş ve işlemler için; ihtisas sahibi kamu kurum ve kuruluşlarının uygulayacakları bedeller kendileri tarafından, dağıtım lisansı sahibi tüzel kişilerin uygulayacakları bedeller Kurum tarafından, özel hukuk tüzel kişilerinin uygulayacakları bedeller ise Bakanlık tarafından belirlenir.”

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
İstanbul Milletvekili Oğuz Üçüncü ile
68 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 27- 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“(1) Kurul; biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan dokuz üyeden oluşur.

(2) Kurul üyeliğine atanacakların dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmaları ve 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen nitelikleri taşımaları gerekir.”

MADDE 28- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 29- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 28- 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“(1) Kurul; biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından atanan dokuz üyeden oluşur.

(2) Kurul üyeliğine atanacakların dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmaları ve 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen nitelikleri taşımaları gerekir.”

MADDE 29- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 30- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

